

Martin Vršecký

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Soubor případů z let 1890–1895

HISTORIE
ZLOČINU
NA TEPLICKU

Věnováno všem, kteří se začetli do *Historie zločinu na Teplicku*.
Bez vás by tyto příběhy neměly komu být vyprávěny.

O B S A H

Krvavé přepadení v Dlouhé ulici /1890/	2
Pachatel nešika /1890/	6
Šílený hněv pana domácího /1890/	10
Zločiny páchané mladistvými aneb O obětech chudoby /1890/	15
Stopy vraha vedly do Teplic /1890–1891/	19
Poslední noc Heinricha Appelmanna /1890–1891/	25
Vražedné drama pod Doubravkou /1891/	30
Padělatelé z Bystřan: Případ bratří Schlösserichů /1891/	35
Služebná usmrtila novorozence, poté jej ukryla v odpadní jímce /1891–1892/	43
Franz Josef Brettschneider: Zloděj z Nechvalic u Bystřan /1891–1892/	48
Krupská aféra: Věznil otec svého syna osm měsíců ve sklepě? /1892/	53
Loupežné přepadení trhovkyně v lese u Cínovce /1892/	62
Dražní hlídač obětí kumpánů /1893/	67
Ozbrojený útěk duchcovského horníka vyděsil město /1893/	73
Köhlerův případ: Tragická vražda bez motivu /1893–1894/	80
Obvinění zakladatele místního keramického průmyslu Alfreda Stellmachera /1894/	89
Křivá výpověď má krátké nohy /1895/	95
Svatba ve věžeňské kapli /1895/	101
Vražda četníka Janische /1894–1897/	107
PŘÍLOHA: Rozhovor o projektu Historie zločinu na Teplicku	131

Krvavé přepadení v Dlouhé ulici

1890

TEPLICE

Dne 5. února 1890 přinesly teplické noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* zprávu o šokujícím krvavém činu, který se odehrál v centru města v pátek 31. ledna 1890. Nový rok byl stále čerstvý jako sníh na střechách domů, město svíral mráz, lidé si teprve zvykali na devítku v letopočtu a pro **Moritze Steinera** to měl být den jako každý jiný.

Teplický obchodník a městský zastupitel Moritz Steiner byl majitelem jednopodlažního domu v **Dlouhé ulici č. 153**. Steinerův dům se nacházel vedle domu, v jehož přízemí byly provozovány masné krámy, které daly název uličce propojující Zelenou ulici s Dlouhou. Pan Steiner byl vdovcem a v domě bydlel se svou neteří slečnou Löwitovou, která se starala o domácnost a pomáhala strýci v přízemním obchodě. Toho lednového pátku v domě byla ještě pomocnice jménem Hellerová.

Vyrušení zloději násilně přemohli obyvatele domu

Byl večer, brzy se setmělo, jak je v lednu obvyklé, slečna Löwitová byla v obývacím pokoji, zatímco pan Steiner se zdržoval dole v obchodě a pomocnice Hellerová uklízela podlahu v přízemí. Když slečna Löwitová vyšla z obývacího pokoje do předsíně, v jejím šeru spatřila dvě mužské postavy stojící v rohu místnosti. Vyděšeně se jich zeptala, co chtějí, načež ji jeden z mužů silně udeřil do hlavy. Sklátila se na zem a napůl při vědomí vnímala, jak ji oba muži svazují a pokračují v úderech.

Výkřiky slečny Löwitové zaslechla z přízemí paní Hellerová, která okamžitě spěchala na pomoc. Sotva však vyběhla schody, útočníci ji napadli a srazili k zemi. Mezitím pan Steiner, který o boji dvou žen s útočníky netušil, zamkl obchod a s lampou v ruce šel nahoru do svého bytu. Na tuto chvíli zřejmě pachatelé čekali, protože jakmile pana Steinera spatřili, vyrazili mu lampu z rukou a začali jej zuřivě bít dřevěnou tyčí.

Pomocnice Hellerová se však mezitím vzpamatovala, využila nepozornosti útočníků bojujících s panem Steinerem, vyběhla z předsíně do pokoje a otevřela okno do ulice, z něhož začala volat o pomoc. Zoufalým křikem vzbudila pozornost kolemjdoucích, což přimělo pachatele k útěku. Uprchli stejným způsobem, jakým přišli

– přes sousední dům, který od Steinerova domu dělila jen nízká zeď. Zmizeli zcela nepozorovaně otevřenými dveřmi a vmísili se do uličního ruchu.

Tři sta zlatých jako odměna za dopadení pachatelů

Na místo dorazil policista Luger, který se snažil dostat do zamčeného Steinerova domu. Poté se vydal do sousedního domu, aby dostihl pachatele, kteří však stihli uprchnout ještě před jeho příchodem. Pan Steiner, těžce zraněný a krvácející, se dokázal vzchopit, odemknout hlavní dveře a vyjít na ulici, kde mu pomohli šokovaní kolemjdoucí, kteří jej odvedli do bytu jeho zetě, pana Brucka. Otevřenými dveřmi se do domu dostali policisté i četníci, aby jej důkladně prohledali. Je však známo, že pachatele v domě již najít nemohli. Co však v domě spatřili, přesvědčilo je o nebývalé brutalitě útočníků. Vnitřek domu byl potřísněn krevními skvrnami, což odpovídalo vážným zraněním napadených. Na schodišti dokonce našli malý kousek vlasové pokožky pana Steinera.

Ke zraněné slečně Löwitové i pomocnici Hellerové byl okamžitě přivolán lékař. Pan Steiner i slečna Löwitová zůstali v domácím ošetřování, zatímco paní Hellerová byla převezena do teplické *Nemocnice Fridricha Viléma*.

Početný dav lidí, který se shromáždil v Dlouhé ulici, zůstal před domem č. 153 do pozdních nočních hodin. Zraněným byla projevována podpora z různých stran, zejména pan Steiner byl objektem velkého soucitu. Tento krvavý incident, za nímž stál loupežný motiv, byl středobodem hovorů v celém městě, nejčastěji se spekovalo o pachatelích. V době uveřejnění zprávy však nebyly žádné stopy, které by vedly k jejich vypátrání, přestože pan Steiner za dopadení útočníků vypsál odměnu tři sta zlatých.

Zdravotní stav pana Steinera byl i přes utrpěná zranění uspokojivý a měl velkou naději na úplné uzdravení. Stav obou žen byl rovněž příznivý – slečna Löwitová mohla brzy opustit lůžko, i paní Hellerová se rychle uzdravovala.

Na závěr dodávám, že pachatelé nebyli nikdy dopadeni. Dům s masnými krámy i jednopatrový dům pana Steinera byly později asanovány a nahrazeny honosnou nárožní stavbou *Hotelu Central*.

Masné krámy i dům č. 153, který vlastnil pan Moritz Steiner, později nahradil Hotel Central (nárožní budova). Zdroj: Petr Beránek.

Zdroj:

„Eine aufsehererregende, blutige That“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Z města a okolí“, roč. 30, čís. 11, 5. 2. 1890, str. 4.

Pachatel nešika

1890

MODLANY

Žárlivost je stará jako láska sama. Ve zdravé míře snad může i dobře posloužit, třeba tím, že podporuje pozornost věnovanou milované osobě, čímž upevňuje vztah. Stane-li se však žárlivost chorobnou, zkalí dobré úmysly a nezřídka pak ústí v tragickou událost. Hlavní roli hraje i v příběhu, jehož dějištěm jsou **Modlany** na Teplicku a o němž 5. února 1890 informovaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger*.

Rodina inženýra Knauta z Modlan obývala dům, v jehož části provozovala pohřební ústav. Osudného dne manželé Knautovi dohlíželi na průběh smutečního obřadu na modlanském hřbitově. Když se kolem půl šesté hodiny odpolední vraceli ze hřbitova, spatřili svůj dům obklopený davem lidí. Za jejich nepřítomnosti totiž uvnitř došlo k násilnému incidentu.

Pachatelova neobratnost zachránila životy

Dvaadvacetiletý dělník **Emil Widra** z Berouna, zaměstnaný v Ledererově teplické továrně na deštníky, přijel navštívit svou dívku Josefínu Schleifovou z Teplic, která byla v domácnosti inženýra Knauta zaměstnaná jako chůva. Zpočátku nic nenasvědčovalo tomu, že mladík za svou milou přišel s promyšleným plánem. V obývacím pokoji za kuchyní hovořil s Josefínou a její sestrou, která v náruči chovala své dítě.

Po chvíli nařídil Josefíně sestře, aby s dítětem opustila pokoj, zamkl dveře, načež vytáhl revolver a v rychlém sledu vypálil na Josefínu dvě rány, z nichž jedna mladou ženu trefila do hrudníku. Kulka však zasáhla hrudní kost, od níž se odrazila. Zatímco Widra zápolil s revolverem ve snaze svůj čin dokonat, otřesená Josefína opět nabyla duchapřítomnosti, odemkla dveře a utekla z pokoje.

Zničený marným pokusem o zabití své dívky, rozhodl se mladík skoncovat se životem. Zavřel za Josefínou dveře, zamkl a pokoušel se vypálit si ránu do srdce. Při prvním pokusu si však pouze poranil ruku. Při pokusu druhém se opakoval stejný scénář jako při střelbě na Josefínu, kulka se Widrovi odrazila od žeber a nezpůsobila mu žádná vážná zranění. Mladík, neznalý typů a palebné síly zbraní, si totiž v Teplicích opatřil revolver s příliš malou ráží 7 mm, s nímž navíc neuměl zacházet.

Zvuky výstřelů a zoufalý křik obou žen vzbudily pozornost lidí v okolí domu, kteří přispěchali na pomoc. Silnější muži vnikli do domu, vylomili dveře do pokoje, sebrali Widrovi zbraň a spoutali jej, aby do příchodu četníků neutekl. Četnický velitel z Bohosudova následně mladíka odvedl k c. a k. okresnímu soudu v Chabařovicích. Lehce zraněná Josefína byla převezena do okresní nemocnice v Krupce. Za mladíkovým pokusem o vraždu patrně stála jeho žárlivost, jak doplnil na závěr teplický tisk.

Emil Widra se do stránek novin vepsal jako nešika a smolař. Ale byl to skutečně takový smolař? Pokud by si obstaral silnější zbraň, kterou by perfektně ovládal, připravil by o život mladou ženu, a jestliže by svůj život následně rovnou neukončil, strávil by mnoho let za mřížemi. Emilova nešikovnost tedy ušetřila dva životy. Doufejme, že po odpykání uloženého trestu se Josefína stala pro Emila Widru jen vyprchanou vzpomínkou na mladickou horlivost, a oba mladí lidé tak dostali příležitost začít odjinud a lépe.

C. a k. okresní soud v Chabařovicích (něm. Karbitz). V době Widrova zločinu Modlany spadaly pod chabařovický soudní okres. Ten byl zpočátku podřízen okresu litoměřickému. Od roku 1868, v průběhu oddělení politické a soudní správy, kdy došlo k obnově nezávislosti soudů, bylo běžné, že území jednoho okresního hejtmanství se skládalo ze dvou, tří nebo i více soudních okresů. Ten chabařovický pak spadal pod okresní hejtmanství v Ústí nad Labem a v roce 1910 zahrnoval celkem 34 obcí. Zdroj: Městský úřad Chabařovice.

Zdroje:

„Mord und Selbstmordversuch“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Z města a okolí“, roč. 30, čís. 11, 5. 2. 1890, str. 6.“

MLEZIVA, Štěpán. Soudní okresy v českých zemích v období 1850–1948. Muzejní a vlastivědná práce. Časopis společnosti přátel starožitností. 2007, roč. 45, čís. 3–4, s. 143–144.

Šílený hněv pana domácího

1890

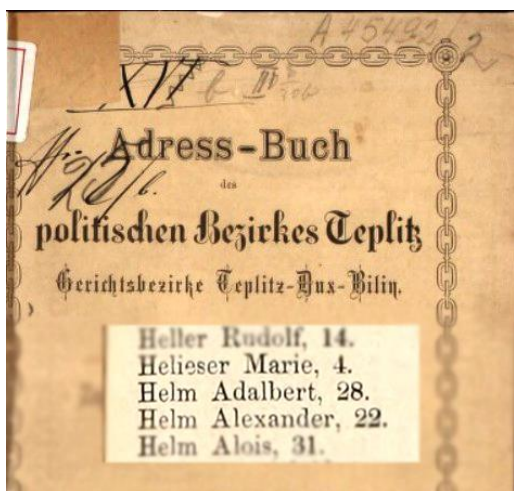

TEPLICE

Co mohla napáchat kombinace neodklizeného sněhu, zběsilého pana domácího a palivového dřeva? Proč létali policisté a úředníci po schodech? A byl u toho rakouský spisovatel? Ne, to není začátek humoresky, ačkoliv by mohl být. O úsměvném, ale v jádru tragickém příběhu, který se odehrál dne 17. března 1890 v Mlýnské ulici, informovaly o dva dny později noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger*.

Bezradní policisté a úředníci v Mlýnské ulici nepochodili

Jméno Adalberta Helma uvedené mezi majiteli domů v adresáři teplického okresu z roku 1873. Zdroj: Krajská vědecká knihovna v Liberci.

Ačkoliv byla již polovina března, zima se ještě nechystala předat panování jaru a ulice města zasypala čerstvým sněhem. Majitelé domů byli povinni tento sníh odklízet za přísné kontroly policistů dohlížejících na veřejný pořádek. Pan **Adalbert Helm**, který byl vlastníkem domu *Zum Helm* v **Mlýnské ulici č. 450**, tohoto nařízení nedbal. Dlažba před jeho domem byla pokryta vrstvou sněhu, který tál a namrzal. Policista provádějící rutinní kontrolu teplických ulic si nedbalosti majitele všiml a rozhodl se jej navštívit s výzvou k dodržování předpisů. Pan Helm vyšel ze dveří bytu, a dříve, než policista stihl svůj proslov dokončit, začal jej hrubě slovně napadat, a nakonec mu zasadil tak silnou ránu do hrudi, že policista spadl ze schodů, vypoťácel se z domu a bez prodlení šel o útoku pana Helma podat hlášení.

Případu agresivního pana domácího se ujala městská radnice, která pana Helma předvolala k jednání s městskými úředníky. Doručení dopisu s předvoláním se statečně ujal úředník Rutzer. Vydal se proto k domu č. 450 a odhodlaně zazvonil na pana domácího. Rutzer však ani nestačil vyndat dopis z aktovky, aby jej předal adresátovi, když se rozrazily dveře a v nich stál nasupený pan Helm s nožem v ruce, s nímž se rozmáchl na šokovaného úředníka. Ten na nic nečekal a dal se na úprk. Spisovatele H. von Zimmermanna, který bydlel v témže domě, vyrušil hluk na chodbě,

načež se šel podívat, co se za dveřmi děje. Rozběsněný Helm s nožem se na něj chystal zaútočit. Spisovatel rychle vběhl zpátky do bytu a zabouchl před Helmem dveře, čímž jen o vlásek unikl vážnému zranění, neboť útočník zabodl čepel nože hluboko do rámu dveří.

Tři stateční: Werner, Schwarz a Hackenschmied

Za daných okolností bylo jediným východiskem podání trestního oznámení. C. a k. okresní soud v Teplicích nařídil Helmův výslech, avšak soudní úředník Dienelt dopadl stejně jako jeho předchůdci. Nejdříve byl slovně napaden a posléze svržen ze schodů. Soud proto na den 17. března 1890 nařídil Helmovo zatčení. K tomuto úkonu byli povoláni tři silní muži – četnický strážmistr Werner a policisté Schwarz a Hackenschmied. Když muži vstoupili do domu a opatrně došli ke schodišti, domácí Helm zahájil palbu kusy palivového dřeva. Zkušení policisté a četník se nenechali zastrašit a navzdory útokům se k Helmovi pokusili přiblížit. V okamžiku, kdy strážmistr Werner byl na krok od Helma, útočník se pokusil zmocnit Wernerovy pušky. Schwarz s Hackenschmiedem pochopili závažnost situace, šíleného Helma násilně přemohli, nasadili mu pouta a vyvedli jej z domu.

Vůz, v němž byl Adalbert Helm eskortován k soudu, doprovázel početný dav zvědavců, kteří se shromáždili před soudní budovou a spekulovali o příčině Helmova zatčení. Za dveřmi soudu již probíhal výslech zadrženého. Ani pro soudce však nebyla spolupráce s panem Helmem snadným úkolem. Nakonec rozhodl o přerušení řízení a nařídil psychiatrické vyšetření zadrženého. Lékaři nakonec konstatovali, že Helmovo chování vykazuje klinické příznaky paranoie. V důsledku této diagnózy byl muž převezen zpět do svého domu a podrobován dalšímu pozorování jeho duševního stavu.

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Ačkoliv Mlýnská ulice prošla v 70. a 80. letech 20. století masivní asanací, dům č. 450 (uprostřed) zde dosud najdeme. Zdroj: RealityProEu.

Vlevo Heinrich von Zimmermann na fotografii z roku 1898. Vpravo obálka knihy Schön Gertraud: Ein Böhmerwaldmärchen (Šumavské pohádky o krásné Gertraud) z roku 1898. Zdroj: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích.

*Jediný dohledatelný spisovatel odpovídajícího jména, jehož datum narození a úmrtí by odpovídalo době, v níž se příběh odehrál, byl rakouský spisovatel, novinář, dramatik a herec **Heinrich Karl Sigismund von Zimmermann**, narozený 18. února 1847 ve Štýrském Hradci, který během svého života působil především v německy mluvících oblastech Čech. Původním vzděláním byl právníkem a civilním povoláním úředníkem státních drah. Zemřel 28. července 1911 v České Lípě. Zda se v popisu zločinu jedná skutečně o tohoto Zimmermanna, nemohu s určitostí potvrdit, neboť se mi nepovedlo najít zmínku o jeho působení v Teplicích (tvořil především v jižních Čechách), ale s ohledem na častější změny jeho působišť je to velmi pravděpodobné.*

Zdroj:

„Eine Aufsehen erregende Scene“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Z města a okolí“, roč. 30, čís. 23, 19. 3. 1890, str. 5.

Zločiny páchané mladistvými aneb O obětech chudoby

1890

DUBÍ
TEPLICE A OKOLÍ

Smutným jevem společenského života na konci 19. století, který se dnes nevyskytuje v tak hojné míře, byla trestná činnost páchána mladistvými. V drtivé většině se nejednalo o rozené zločince loupící pro zábavu. Hlavním spouštěčem kriminality u mladistvých byla zpravidla chudoba a z ní vyplývající bezvýchodné zoufalství.

Neschopnost pracovat třeba jen jednoho z rodičů (především otce) negativně dopadala na existenci celé často početné rodiny. Záchranná síť důmyslného sociálního systému neexistovala, dětská práce byla od roku 1885 zákonem zakázána (v praxi byla do jisté míry tolerována) a někteří dospělí nezletilci legální výdělek nehledali, což nezřídka vedlo k trestné činnosti. Také o těchto zločinech informovaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger*. Jelikož se jedná o krátké příběhy, vybral jsem tři nejpozoruhodnější.

Krádež v Dubí skončila zatčením celé rodiny

Dne 22. března 1890 přinesly teplické noviny zprávu o incidentu, který se o pět dní dříve odehrál v Dubí. Z neuzamčené kuchyně v jednom z místních domů byla ze stolu odcizena peněženka s hotovostí ve výši tří zlatých. Velitel dubské četnické stanice vypátral zlodějkou, jíž byla třináctiletá žebračka **Marie Curbyová**, pocházející z obce Edderitz v Sasku, dcera potulného nádeníka Friedricha Gustava Curbyho, která se téhož dne ubytovala v hostinci v Drahůnkách.

Vzhledem k tomu, že dívka a její devítiletý bratr se již dříve dopustili několika krádeží v Proboštově, z čehož vyplývalo, že otec nedbá o výchovu svých nezletilých dětí, byla dubským četnickým velitelem zatčena celá šestičlenná rodina Curbyových a odvedena k c. a. k. okresnímu soudu v Teplicích. Cesta z Dubí do Teplic však byla velmi zdlouhavá, neboť rodina svůj přesun do Teplic všelijak zpomalovala a kladla různé překážky (o jaké překážky se jedná, článek nespécifikoval, ale patrně si je umíme představit), aby předvedení před soud co nejvíce oddálila, a jen díky trpělivosti a netečnosti četnického velitele nedošlo k násilí, uzavřely případ teplické noviny.

Otec byl odsouzen k osmnácti měsícům vězení a děti byly umístěny do nápravného zařízení. Těžko říct, zda jim toto řešení přineslo lepší vyhlídky. O přítomnosti matky se listy nezmínily.

Mladiství lapkové řádili v Teplicích a Pozorce

Díky včasnému hlášení obchodníků W. Reaimanna a Wohrella byla teplická policie informována o odcizení několika řetízků na hodinky. Z provozovny obchodníka Hammerschmita rovněž ohlásili krádež zdobených hodinek a peněženek. Předměty byly odcizeny důmyslným otevřením výkladní skříně z uliční strany.

Dopadenými pachateli krádeží byli mladí chlapci, konkrétně patnáctiletý **Hermann Seifert**, dvanáctiletý **Julius Daumann** a devítiletý **Alois Czermak**. Mladiství zloději vypověděli, že výkladní skříně otevřeli pomocí háků, jimiž nepozorovaně nadzvedli okenní tabuli. Ukradené věci následně zakopali na Královské výšině (dnešní Letné). Nezletilí zloději byli předvedeni k c. a k. okresnímu soudu v Teplicích.

Další obdobný případ, který teplické noviny přinesly ve vydání ze dne 19. dubna 1890, měl hlavní dějiště v Pozorce. Děti manželů bez domova, již několikrát zatčených za žebrotu, z neuzamčeného bytu manželů Erbsteinových odcizily dámské zlaté hodinky v hodnotě třicet pět zlatých a dámský prsten.

Mladiství lapkové prodali prsten sedmnáctileté **Rosalii Weidelové**, policii dobře známé osobě. Hodinky se pokusili prodat za pět zlatých paní Hedwig Schweigertové z Mlýnské ulice v Teplicích. Ta však o podezřelém prodeji vyrozuměla policii, která mladistvé zloděje zadržela. Po Rosalii Weidelové probíhalo náročné pátrání. 18. dubna 1890 se však policistům Schwarzovi a Seemannovi podařilo hledanou ženu zatknout v Řetenicích. Při prohlídce u ní byla nalezena řada různých šperků. Dle výpovědi je pořídila za částku padesát zlatých, jimiž ji obdarovali rodiče. Společně se šperky byl zabaven také prsten paní Erbsteinové. O dalším osudu Weidelové a nezletilých lapků rozhodl teplický soud.

*Hlavním spouštěčem kriminality u mladistvých byla zpravidla chudoba a z ní vyplývající bezvýhodné zoufalství. Zdroj: Philippe Bonnin a Margaret Manale, *Wie Berlin wohnt/Habiter Berlin*, 175 fotografií, 1900–1920, Grane: Créaphis, 2016.*

Zdroje:

„Eingezogene Diebsfamilie“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Z města a okolí“, roč. 30, čís. 24, 22. 3. 1890, str. 6.

„Jugendliche Diebe“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Z města a okolí“, roč. 30, čís. 32, 19. 4. 1890, str. 6–7.

Stopy vraha vedly do Teplic

1890-1891

JÍLOVÉ U DĚČÍNA
TEPLICE

Ve dvou vydáních ze dnů 13. a 17. prosince 1890 přinesl teplický tisk šokující zprávy z **Jílového u Děčina** o nálezu dívky umírající následkem devastujících zranění, o pátrání po její identitě a odhalení pachatele, jehož stopy zavedly četníky do Teplic. Společně s nimi tedy nejdříve vykročíme za hranice teplického okresu, abychom v Teplicích tento případ objasnili.

Důležité svědectví služebné Anny J.

Dne 8. prosince 1890 na cestě mezi Modrou a Jílovým u Děčina byla nalezena těžce zraněná mladá dívka v bezvědomí. Na první pohled bylo zřejmé, že utrpěla vážná zranění v oblasti hlavy. Rány způsobené tupým předmětem, nejspíše kamenem, musely být oběti uštědřeny velkou silou, neboť měla tříštivé zlomeniny lebky. Dívce již nebylo pomoci a při převozu do Modré svým zraněním podlehla. Smrt působila o to tragičtěji, že dívka byla ve vyšším stupni těhotenství. Protože u zavražděné nebyly nalezeny žádné doklady, které by osvětlily její totožnost, tisk přinesl pouze tento stručný popis: „...žena ve věku asi dvaceti let, střední postavy, oblečena v zelených šatech a hnědém kabátě, na místě nebyl nalezen klobouk ani nákrčník...“. Pátrání po totožnosti mrtvé a po jejím vrahovi se roztočilo na plné obrátky.

Spletitý uzel se začal rozmotávat již brzy přímo v Jílovém, neboť četníci při intenzivním pátrání narazili na důležitou osobu. Byla jí místní služebná Anna J., která vypověděla, že na základě popisu se s největší pravděpodobností jedná o její spolubydlící, osma-dvacetiletou Franzisku Klementovou, zaměstnanou v mandlovně a žehlírně prádla, pocházející ze Světce (okres Teplá), která den před nálezem zavražděné ženy kolem půl třetí odpoledne odešla z bytu v doprovodu svého chlapce, kovářského pomocníka, a dosud se nevrátila domů, aniž by své spolubydlící zanechala vzkaz.

Vrah byl odhalen v Teplicích

Četnictvo tedy své pátrání zaměřilo na kovářského pomocníka, a na základě popisu se četníkům podařilo ztotožnit jej s osobou **Adolfa Karbeho**, zaměstnaného u kovářského mistra Norberta M.

v Teplicích. Mladík při výslechu nejdříve popíral, že by s vraždou Franzisky Klementové měl cokoliv společného. Dle jeho první výpovědi se 7. prosince s Franziskou skutečně setkal, avšak ta ho pouze doprovodila část cesty na vlak *Duchcovsko-podmokelské dráhy*, rozloučila se s ním a odešla. Karbe dle svých slov cestoval do Libouchce, odkud dále pokračoval za matkou do Steinsdorfu (obec v okrese Greiz, Durynsko, pozn. aut.). Nadcházejícího dne se vrátil zpět do Teplic. Od té doby Klementovou neviděl. S touto výpovědí se však četníci nespokojili a mladíka podrobili dalšímu náročnému výslechu, který přinesl kýžené doznání.

Chtěl se Adolf Karbe zbavit těhotné milenky?

Jak se tedy nešťastná událost opravdu odehrála? Adolf Karbe v slzách přiznal, že Franziska Klementová jej skutečně doprovodila k vlakovému nástupišti, na němž se rozloučili, avšak pozdějším vlakem jela za ním a jeho matkou do Steinsdorfu, čímž Adolfa nemile překvapila. Mezi ním a Klementovou bylo patrně dlouhodobé napětí. V této fázi vyšetřování bylo možné pouze spekulovat nad tím, zda předmětem jejich neshod bylo očekávané dítě. Konec 19. století nebyl příliš nakloněný předmanželskému početí dítěte, a dnes běžnější, ač někdy stále diskutované umělé přerušování těhotenství znamenalo komplikované a riskantní řešení nevídaného rodičovství. Důvodů, proč Adolfa zoufalá Franziska pronásledovala, přičemž u sebe měla kufřík a hotovost ve výši šedesáti zlatých, nedávno vybraných z vkladní knížky, mohla být řada, byť Adolfovo odmítání těhotné partnerky se zdálo nejpravděpodobnější.

Naštvaný Adolf se rozhodl, že Franzisku doprovodí zpět domů. Za tmy proto vlakem vyrazili do Jílového. Po příjezdu Franziska nezamířila rovnou do svého bytu, ale s Adolfem vedla debatu o společné budoucnosti. Nejspíše na něj naléhala, vyčítala mu, pobízela ho k odpovědnosti. To už Adolf nevydržel, a když si oba milenci, vyčerpaní dlouhou cestou a hádkou, sedli na polní cestu, mladík se rozhodl vyřešit svůj problém tím, že se Franzisky jednou provždy zbaví. Popadl kámen a zběsile jí mrazil do hlavy, načež ztratila vědomí a zůstala nehybně ležet. Karbe zanechal umírající Franzisku na polní cestě a vrátil se do Teplic.

Celý týden, v jehož průběhu postupovalo pátrání po totožnostech mrtvé a kovářského pomocníka, se Adolf Karbe klidně věnoval své práci v kovářské dílně, aniž by na něm kdokoliv poznal, že má na svědomí vraždu, což později dosvědčil i Karbeho zaměstnavatel. V důsledku přiznání byl Adolf Karbe zatčen.

Následně byla provedena prohlídka vrahova bytu, přičemž bylo nalezeno jednatřicet zlatých, které patřily Klementové. Jak jsem výše uvedl, dívka si teprve nedávno vybrala částku šedesáti zlatých z vkladní knížky, zatímco Karbe mohl podle slov jeho zaměstnavatele disponovat nanejvýš částkou šest až sedm zlatých. Dále byl u vraha nalezen kufrík, který rovněž patřil Klementové. Zatímco z těhotné dívky prchaly dva životy, její i nenarozeného dítěte, bezcitný mladík se nezdráhal umírající oběť okrást.

Výsledky soudní pitvy

Soudní pitva doložila nezvratnost ženiny smrti. Klementová měla na hlavě několik lézí. Fatální však byla dlouhá a široce rozevřená rána na pravém týlním hrbolu, jejímž důsledkem žena zemřela na krvácení do lebeční dutiny. Dle soudního lékaře muselo být takové zranění způsobeno tupým předmětem s nepravidelným a ostrým povrchem. My už víme, že na místě činu byl nalezen kámen potřísněný krví, jenž sám Karbe ve svém přiznání označil za vražedný nástroj. Úder byl podle lékaře veden takovou silou, že o Karbeho úmyslu zabít Klementovou nemohlo být pochyb. Lékařem byla potvrzena i ženina gravidita.

Nemanželský syn

K motivu vraždy Klementové stále chyběly zpřesňující informace. Ty nám poskytne reportáž ze soudního procesu, kterou dne 11. března 1891 otiskly teplické noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* v rubrice *Soudní síň*.

Soudní proces s Adolfem Karbe proběhl 9. března 1891 u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích za velkého zájmu veřejnosti. Tisk popsal Karbeho jako vysokého štíhlého bruneta s malým knírkem, vousy a pohlednými rysy obličeje. Narodil se 7. února 1868 ve

Velkém Chvojně jako nemanželské dítě. Karbeho výchova byla svěřena dědečkovi. V plnění školních povinností byl nedbalý, apatický a vůči ostatním dětem spíše uzavřený.

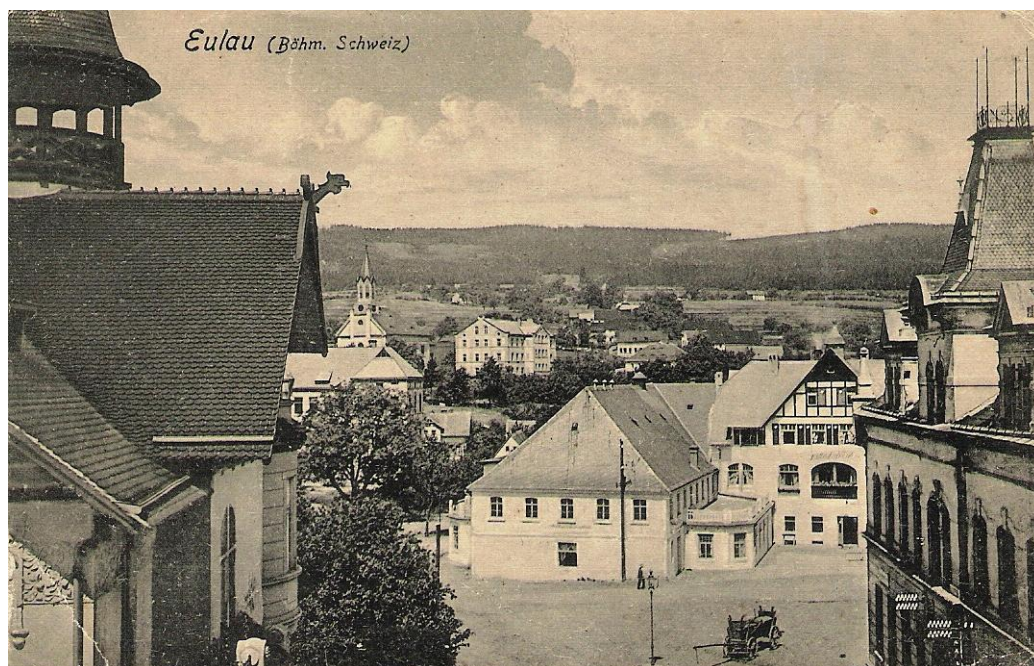
Klementová trýznivě umírala dlouhé hodiny

Před soudem vypovídala svědkyně Emílie Hamprechtová z Modré, náhodná chodkyně, která na polní cestě našla umírající Franzisku Klementovou. Hamprechtová odjela 8. prosince 1890 ke své matce do Jílového. Když se asi ve tři hodiny odpoledne vracela domů, zaslechla slabé chrčení, načež spatřila ženu ležící na polní cestě. Hlavu měla opřenou o kameny, jimiž byla cesta lemována po celé délce. Emílie Hamprechtová oznámila svůj nález matce Theresii. Jedna z žen se vydala za Franziskou a druhá žena o nález informovala faráře Franze Fritsche. Ten sice nařídil převést umírající do Modré k lékařskému ošetření, avšak, jak už víme z předchozího vyprávění, během prevozu Klementová svým zraněním podlehl.

Průběh nešťastné události Karbe před soudem popsal v podstatě shodně s výpovědí před vyšetřovateli. Zmínil pronásledování Klementovou, její nečekanou návštěvu u matky i společnou cestu zpět do Jílového. Klementová mu především vyčítala, že se zajímá o jiné ženy a o ni i o jejich nenarozené dítě nejeví zájem. Hádka eskalovala, Karbe ztratil zábrany, popadl ženu, hodil ji na zem a, aniž by odpověděl na její zvolání „co ode mě ještě chceš?“, uchopil kámen a Klementovou zabil. Žena v podstatě neměla možnost se bránit. Vše se odehrálo v rychlém sledu. Karbe pak dívce odcizil peněženku, rukávník, šátek a další osobní věci, což soudu vysvětlil tím, že pokud by je nevzal on, ukradl by je někdo jiný.

Zaujme skutečnost, že Karbe určil přibližný čas vraždy 7. prosince 1890 kolem sedmé hodiny večerní. Klementová byla nalezena Emílií Hamprechtovou 8. prosince 1890 ve tři hodiny odpoledne. Podle její výpovědi Klementová nereagovala na podněty, ale chrčela, a bylo zjevné, že ještě není mrtvá. To znamená, že ležela v mrazu a trýznivě umírala přibližně dvacet hodin, což je jen těžko představitelné utrpení.

Na otázku, zda se cítí vinen, odpověděl obžalovaný zcela klidně: „Ano.“ Soudní porota se jednomyslně usnesla, že se jedná o úmyslnou vraždu a krádež. V důsledku toho byl Karbe odsouzen k trestu smrti oběšením. Jak na závěr dodávají teplické noviny, vyhlášení rozsudku přijal odsouzený v klidu. A my tím můžeme případ z Jílového u Děčína s teplickou stopou definitivně uzavřít.

Město Jílové u Děčína (něm. Eulau) leží na jižním okraji chráněné krajinné oblasti Labských pískovců. Vesnice Modrá (něm. Riegersdorf), nacházející se asi dva kilometry západně od Jílového, je dnes jeho součástí. Zdroj: starepohledy.cz.

Zdroje:

„Mord“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Z města a okolí“, roč. 30, čís. 100, 13. 12. 1890, str. 8.

„Cruirter Mörder“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Z města a okolí“, roč. 30, čís. 101, 17. 12. 1890, str. 4.

„Der Mord bei Eulau“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Soudní síň“, roč. 31, čís. 21, 11. 3. 1891, str. 5–6.

Poslední noc Heinricha Appelmanna

1890–1891

BOHOSUDOV

Uc. a k. krajského soudu v Litoměřicích se dne 26. února 1891 odehrálo soudní líčení s mladým horníkem **Josefem Lanzdorfem** ze Sobědruh, o němž o dva dny později informovaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* v rubrice *Soudní síň*. Co mladý horník provedl a jaký trest si od soudu odnesl? Celá událost byla velmi vážná, a rozuzlení v podobě rozhodnutí soudní poroty vás možná překvapí, možná ne.

Souboj dvou soků skončil smrtí

Jedné říjnové noci roku 1890 našli obyvatelé Bohosudova ležet na ulici bezvládné tělo muže, v němž poznali Heinricha Appelmana, zaměstnaného na nedalekém statku. Onoho osudného večera se v bohosudovském hostinci **U Fortuny** (něm. *Zur Fortuna*) konala taneční zábava, jíž se účastnili tři hlavní aktéři našeho případu: Josef Lanzdorf, jeho milenka, tovární dělnice Anna Nováková, a již zmíněný Heinrich Appelmann. Ten na zábavu přišel ve společnosti svého kolegy ze statku, kočího Bezačinského.

Appelmann a Nováková spolu udržovali milostný poměr, který však skončil, neboť Appelmann nejevil zájem o dívku, ani o jejich společného potomka. V červenci roku 1890 se Nováková seznámila s Josefem Lanzdorfem. Jejich vztah však nebyl příliš hluboký, protože Lanzdorfovi rodiče jej neposvětili. To byl možná jeden z důvodů, proč Lanzdorf s Novákovou spolu onoho říjnového večera moc netancovali. Lanzdorf chtěl ze zábavy odejít dříve, zatímco Nováková odmítala opustit sál. V rozmíšce spolu vyšli před hostinec, kde mladík na dívku stále naléhal, aby odešla s ním.

Než se však mladý pár dohodl na dalším vývoji společného večera, věci vzaly zcela jiný, pro všechny zúčastněné šokující spád. Podle výpovědi Novákové k nim znenadání přiběhl Heinrich Appelmann a vši silou mrštil pivním püllitrem do tváře Lanzdorfovi. Střepy sklenice zasáhly i Novákovou, která se běžela ukrýt do sálu. Bezačinský, další svědek události, vypověděl, že viděl Appelmana, jak Lanzdorfovi hodil sklenici do tváře, načež ten v sebeobraně Appelmana popadl a začal se s ním prát. Pokusil se k nim přiběhnout, aby oba soky od sebe odtrhl, avšak než tak stačil učinit, Lanzdorf pustil Appelmana a utekl, zatímco Appelmann se vydal opačným směrem zpátky na statek. Bezačinský dle svých slov

Lanzdorfa chvíli sledoval. Poté se vydal hledat Appelmanna, jehož však objevil ležícího a obklopeného několika vyděšenými lidmi. Mrtvý měl pod lopatkou zabodnutý nůž. Příčinou smrti bylo silné vnitřní krvácení.

Lanzdorf se ze strachu vybavil bosenským nožem

Josef Lanzdorf, jenž byl okamžitě zatčen, se k bodnutí Appelmanna přiznal, a v únoru roku 1891 se musel před soudní porotou zpovídat z trestného činu zabití, jak napsaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger*. Tisk se v dalších řádcích věnoval také Lanzdorfovu popisu, podle něhož měl pouhých sedmnáct let a byl to hezký a silný chlapec. Dle obsahu dokladů se narodil ve Vrchoslavi a své poslední bydliště měl v Sobědruhách.

Nyní k samotnému soudnímu líčení. Obžalovaný Lanzdorf se hájil tím, že Appelmann opakovaně prohlašoval, že jej ubije k smrti nebo zastřelí, a když se tedy s Annou Novákovou vypravil na taneční zábavu do Bohosudova, kde měl být také jeho sok, ze strachu se vybavil takzvaným bosenským nožem. Appelmann po něm před hostincem hodil pivní sklenici, která jej omráčila a způsobila mu několik tržných ran v obličeji. Poté, co mladík přišel k sobě, Appelmann jej popadl za krk, zatímco kočí Bezačinský jej držel za ramena. Aby přemohl sílu dvou mužů, ve strachu o život vytáhl nůž a zabodl ho Appelmannovi do zad. Lanzdorf však stále zdůrazňoval, že neměl v úmyslu Appelmanna zabít.

Lanzdorfovu verzi podpořily svědecké výpovědi. Svědek Nejedlý, horník z Bohosudova, řekl: „Appelmann již v sále vyhrožoval, že Lanzdorfa si venku podá tak, že na to nezapomene.“ Jeden z hlavních aktérů, kočí Bezačinský, incident popsal v souladu s výpovědí obžalovaného, avšak popřel, že by Lanzdorfa napadl. Dle jeho verze incidentu přihlížel zpovzdálí. Jeho tvrzení však vyvrátilo klíčové svědectví Anny Novákové, potvrzující Bezačinského zapojení do incidentu. Nováková dodala, že Appelmann již dříve vyhrožoval napadením Lanzdorfa, což potvrdila poslední vypovídající svědkyně Karoline Pfeiferová.

A s jakým verdiktem mladík odešel od soudu? Porota shledala mladíka vinného ze zabití, avšak v poměru jedenácti hlasů proti

jednomu hlasu se usnesla, že obžalovaný Josef Lanzdorf jednal v mezích zákona, neboť se činu dopustil v sebeobraně. V důsledku tohoto verdiktu byl mladík zproštěn obžaloby a následně propuštěn z vězení. A jak po této události dopadl vztah Josefa a Anny? To už je soukromé tajemství, ztracené ve spleti nepsané historie.

Jak uvádí kniha Krupka: poklady z archivů (vydalo Město Krupka a OS KHMK, 2007), Hostinec U Fortuny pana Gustava Lufta stával na náměstí nad porcelánkou. Na pohlednici z roku 1900 se hostům nabízí venkovní posezení, taneční sál a kulečník. Za zábavou se sem chodilo i po roce 1945. Zdroj: Krupka: poklady z archivů, Dagmar Mrázková, Lenka Navrátilová, 2007, s. 104.

Současný stav někdejšího hostince U Fortuny. Zdroj: Google, 2019.

Zdroj:

*„Todtschlag in Mariaschein“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“,
roč. 31, čís. 18, 28. 2. 1891, str. 10.*

*Za konzultace při bádání i za pomoc s lokalizací místa činu děkuji Mgr. Nikole
Růžičkové, Ph.D., kronikářce města Krupky.*

Vražedné drama pod Doubravkou

1891

TEPLICE

Případ, jenž se stal na počátku roku 1891 a který popsaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* ze dne 27. května 1891 v rubrice *Soudní síň*, nápadně připomíná příběh modlanského „vraha“ Emila Widry a jeho dívky Josefíny Schleifové, zpracovaný v případě *Pachatel nešika*. Dva hlavní aktéři tohoto vražedného dramatu, odehrávajícího se v lese na úpatí **Doubravské hory**, výrazné přírodní dominanty Teplic, však prožili těžko představitelný, dlouhý zápas o smrt. Ano, čtete dobře. Nejdříve bojovali o smrt, aby posléze zápasili o život.

Místo snubního prstenu pořídil revolver

Vezměme to však pěkně o začátku. V Teplicích žil čtyřadvacetiletý řeznický pomocník **Franz Schaffransky**, narozený v Dubí. Protože už byl v letech, kdy muži pomýšleli na ženění, seznámil se s Marií Mikulovou, služebnou a hospodyní. Po dlouhodobějším milostném vztahu byl rozhodnutý představit Marii rodičům a podělit se s myšlenkami na sňatek. Franzovým rodičům se Marie příliš nezamlouvala a tvrdošíjně tento mladíkův záměr odmítali pod pohrůžkou, že pokud uskuteční svůj záměr, nejenže jejich svazek neposvětit, ale neposkytnou mu kapitál k založení vlastní řeznické živnosti.

Zoufalý Franz se s verdiktem rodičů odmítl smířit. Svěřil se Marii, slíbil jí, že problém vyřeší a nakrátko se stáhl do samoty. Toho času se ve Franzově hlavě zrodil šílený plán. V Teplicích lacino pořídil šestiranný revolver a požádal Marii, zda by mohli několik nadcházejících dní prožít pouze ve dvou. Dívka dne 27. ledna 1891 odešla ze služby, aby tři dny nato strávili mladí lidé putováním.

Nejdříve se vypravili na cestu do Ústí nad Labem, kde Franz doufal, že najde odvalu k sebevraždě, ale slabé odhodlání a přítomnost Mikulové mu v zoufalém činu zabránily. Z Ústí nad Labem se 31. ledna oba milenci vrátili do Teplic, ubytovali se v hostinci, v němž přečkali domnělou poslední noc a nadcházejícího rána se společně vypravili na úpatí Doubravské hory, kde Franz mohl svůj plán zrealizovat, aniž by vyvolal veřejný rozruch. Lázeňští hosté a výletníci se v zimních měsících do lesů pod horou zpravidla nevypravovali, výstřel z revolveru tak mohl nanejvýš vyplašit lesní zvěř.

Když našli vhodné místo, Franz požádal Marii, aby odešla a nechala jej o samotě. Marie však odmítla Franze opustit. Pokud se měl zabít on, ona si přála zemřít s ním. Prosila jej, aby nejdříve zastřelil ji a poté ukončil svůj život. Rozevřela korzet a přitiskla si k hrudi chladivé ústí hlavně. Franz, svírající revolver třesoucí rukou, vypálil ránu do dívčiny prsou. Marie ucítila pálení na hrudi a v bezvědomí upadla na zem. Po chvíli však nabyla vědomí a spatřila Franze ležícího na zemi a krvácejícího ze spánku. Přestože se zdálo, že je mrtvý, nečekaně otevřel oči a v zoufalé zuřivosti ze zmařeného pokusu popadl Marii za paži, přiložil jí revolver k levému spánku a vystřelil, načež zbraň znovu přiložil ke svému spánku a vypálil celkem čtvrtou ránu. Tento zápas o smrt se pak opakoval ještě jednou. Marie, zbrocená krví, znovu přišla k sobě, posadila se a pozorovala Franze, jak ji doširoka rozevřenými očima zoufale pozoruje. Ani on nebyl mrtvý. Oba si proto vypálili ještě jednu ránu do spánku a poté již ztratili vědomí. Tak tam oba leželi na temné a mrazem rozpukané zemi několik desítek minut, než je objevila náhodná kolemjdoucí. Tady skončil zápas o smrt a začínal se boj o život, neboť Franz a Marie byli převezeni do okresní nemocnice v Krupce, v níž se nějakou dobu zotavovali.

Jak lze přežít několik ran z revolveru?

Odpověď hledejme v soudní síni litoměřického c. a k. krajského soudu, kde dne 28. května 1891 proběhl proces s Franzem Schaffranským, obviněným z trestného činu vraždy ve stádiu pokusu a nedovoleného ozbrojování.

Soudní lékař během procesu prohlásil, že Mariiny rány na hrudi a spánku představovaly sice vážná, avšak nikoliv život ohrožující zranění. Povolání pražští experti na střelné zbraně Martin Fiala a Friedrich Brandes určili, že použitý šestiranný revolver byl belgickým výrobkem systému *Lefauchaux*. Dále uvedli, že vzhledem ke špatnému stavu revolveru a použití starých nábojů je vyloučeno, že by dotyčné výstřely mohly způsobit smrt nebo trvalé zdravotní následky, neboť kinetická energie projektilů byla velmi nízká.

Obžalovaný Franz Schaffransky při soudním líčení s klidem zopakoval své doznání. Shodně s ním incident vylíčila i Marie Mikulová, vystupující jako svědkyně. Svou výpověď uzavřela

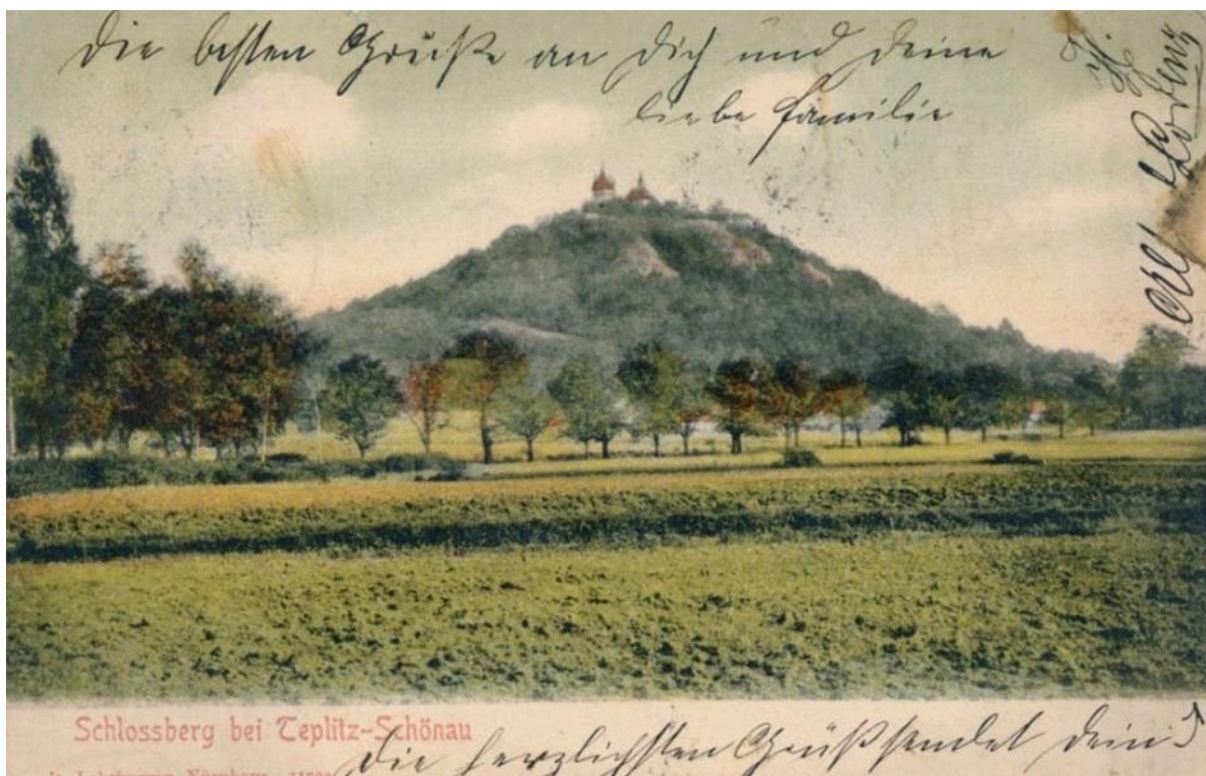
přisahou, že Franz ji nejprve přesvědčoval, aby místo činu opustila, načež na ni vystřelil až po jejím naléhání, aby tak učinil. Státní zástupce se obrátil k členům soudní poroty s apelem na důkladné zvážení otázky viny obžalovaného, neboť sám obžalovaný přiznal, že měl v úmyslu Mikulovou zabít. Fakt, že nedošlo k dokonané vraždě nelze připisovat změně v záměru obžalovaného, ale šťastné náhodě, díky níž selhala zbraň. Obhájce obžalovaného Dr. Wunder v obsáhlé řeči viny obžalovaného popíral a odkazoval se při tom právě na vyjádření znalců, kteří potvrdili, že použitou zbraní nemohl obžalovaný nikoho usmrtit.

— *Tady bych si dovilil do příběhu vstoupit, vyjádřit pochybnost nad zdůvodněním obhájce a podpořit logickou úvahu státního zástupce, protože předpokládám, že Schaffransky o žalostném stavu zbraně netušil a až do poslední chvíle byl rozhodnutý zabít Mikulovou a pak sebe. Argumenty obhájce ve světle těchto skutečností působí trochu směšně, ale část jeho řeči je vytržena z kontextu, čímž patrně postrádá logiku. Je také otázkou, jak nahlížet na pokus o vraždu, když oběť o usmrcení sama požádala a donutila obžalovaného ke střelbě... (koment. aut.) —*

Soudní porota se odebrala na delší poradu, po níž vynesla následující verdikt: ve věci trestného činu vraždy ve stádiu pokusu prohlásila obžalovaného za nevinného, ve věci nedovoleného ozbrojování byl Schaffransky shledán vinným, v důsledku čehož byl odsouzen k pokutě pěti zlatých, které měly být zaplaceny teplickému spolku pro chudé, jednodenní detenci a k náhradě nákladů trestního řízení.

„Franz a Marie od soudu odcházeli ruku v ruce, oba byli šťastní, a slíbili, že obhájce pozvou na svou svatbu,“ doplnily na závěr teplické noviny. Konec dobrý, všechno dobré.

Doubravská hora (něm. Schlossberg) je výraznou dominantou Teplic. V 19. století byla do zřícenin hradu vestavěna restaurace a jedna z věží upravena jako rozhledna. Od 20. století se hradní budovy využívají mimo jiné k radioamatérskému vysílání. Zdroj: Wikimedia Commons.

Zdroj:

„Das Liebesdrama auf dem Schloßberge“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 31, čís. 43, 27. 5. 1891, str. 5–6.

Padělatelé z Bystřan: Případ bratří Schlösserichů

1891

TEPLICE
ÚSTÍ NAD LABEM

Bratři **Alois a Franz Schlösserichové** v roce 1891 zamotali hlavu hned několika poštovním úřadům, poštmistřům a listonošům. Důmyslně padělali úřední dokumenty a pokusili se tak protizákonně obohatit o nemalý finanční obnos. Zpočátku na to šli chytře, avšak pozdější neobratností vzbudili pozornost svědků a posléze i policie. V rozsáhlém případě se vyskytuje řada jmen, míst a úředních funkcí. Přestože jsem se snažil zpracovat tento případ přehledně, text bude vyžadovat vaši důkladnou pozornost, což v důsledku může být i dobrodružství.

Číšník a poštovní pomocník z Bystřan

Alois i Franz pocházeli z Teplic, ale v době spáchání trestného činu byli hlášeni v Bystřanech u Teplic. Mladší Alois Schlösserich byl devátenáct let starý, bezúhonný mladík, římskokatolického vyznání. V Teplicích byl zaměstnaný jako číšník. Starší Franz Schlösserich měl dvacet osm let, byl rovněž římským katolíkem, ale na rozdíl od bratra byl ženatý. Pracoval jako pomocný zaměstnanec c. a k. poštovního úřadu v Teplicích, což v našem případě sehraje klíčovou roli.

Neznámý Köhler v Ústí nad Labem

Dne 20. února 1891 dorazila do rukou Johanna Foitscheka, poštmistra c. a k. poštovního úřadu v Ústí nad Labem, poštovní poukázka na obnos čtyři sta zlatých odeslaná ze Žatce. Adresátem poukazovaného obnosu byl uveden *Otto Köhler, hostinec U města Prahy, Ústí nad Labem*. Poukázka se zdála po všech stránkách řádně vystavená, poštministr proto částku zaúčtoval a doklad předal listonoši, panu Intressovi, aby jej doručil.

Poté, co listonoš Intress dorazil k hostinci, uvítala jej číšnice Anna Drexlerová a zeptala se, zda něco nese Ottu Köhlerovi. Když Intress přisvědčil a vešel do útrob hostince, přišel k němu neznámý muž, tvrdil, že je Otto Köhler a že čeká na zásilku. Listonoš muži odvětil, že na toto jméno skutečně nese poštovní poukázku na obnos čtyři sta zlatých, přičemž muže požádal, aby mu předložil doklad totožnosti. Tento požadavek muže zarazil, načež odvětil, že doklad

totožnosti u sebe nemá. Pošťák proto navrhl, že se vrátí později, a pokud hostinský potvrdí mužovu totožnost, poukázku mu předá.

Bylo kolem půl jedenácté dopolední, když se pošťák do hostince vrátil, načež domnělého adresáta poukázky v hostinci už nezastihl. Obsluha mu sdělila, že mladík v deset hodin odešel na vlak do Děčína. Nedoručenou poukázku proto Intress zanesl zpět na poštu, a jelikož se mu chování mladého muže zdálo podezřelé a žádný Otto Köhler se k vyplacení nemalého obnosu již více nepřihlásil, oznámil celou věc nadřízenému.

O dva dny později obdržel ústecký poštovník Foitschek telegram z Teplic, že na místní poštu dorazila zfalšovaná poukázka ze Žatce, a že neoprávněný pokus podvodníků o její proplacení by mohl postihnout také ústecký c. a k. poštovní úřad.

Jak teplotičtí úředníci odhalili, že se jedná o falzifikát?

Poštovní doručovatel c. a k. poštovního úřadu v Teplicích Anton Schuch obdržel od poštovního úředníka Ignáce Havlíčka pokyn, aby doručil poukázku opatřenou žateckým razítkem s datem podání 20. února 1891 na obnos ve výši pěti set zlatých, vystavenou na adresáta Karla Danzera, **Krupská ulice č. 24**. Pošťák Schuch většinu adresátů ve svém doručovacím okrsku velmi dobře znal. Brzy proto zjistil, že v domě číslo 24 v Krupské ulici žádný Karl Danzer nebydlí, což mu potvrdili i jeho obyvatelé. Na zahadného Danzera se proto šel optat do nedalekého *Hotelu Riesenburg*, neboť se domníval, že adresát toho jména by mohl být ubytovaný jako host právě zde a třeba si jen popletl číslo popisné, což by vysvětlovalo, že s Danzerem se při svých pochůzkách dosud nesešel. Hostinský Haffner potvrdil, že Karla Danzera zná, že pochází ze Žatce a v hotelu se pravidelně ubytovává. Haffner však dodal, že Danzer v hotelu momentálně není, zároveň slíbil, že dá Danzerovi zprávu o poště, kterou by si v Teplicích měl vyzvednout.

Za pár hodin se však stalo něco velmi podivného. Bylo kolem druhé hodiny odpolední a listonoš Schuch se Krupskou ulicí vracel ze své pochůzky, když k němu před domem číslo 24 přistoupil mladý muž, který na něj čekal, a zeptal se jej, zda má poukázku na pět set zlatých pro Karla Danzera. Schuch byl rád, že doklad neponese

zpátky na poštu a vstřícně s mužem zašel do vedlejšího obchodu pana Süsse, aby mu na ulici nepředával poukaz na tak velkou hotovost. Muž podepsal stvrzenku, utrl kupón a očekával, že věc je tím úspěšně vyřízena. Narazil však na stejný problém jako jeho ústecký kolega, neměl u sebe doklad totožnosti. Pošťák Schuch tedy muže vyzval, aby mu totožnost někdo dosvědčil. Cizinec však prohlásil, že v Teplicích ho nikdo nezná a že bude telegrafovat bratrovi do Žatce, čímž listonoše neobelstil. Ten mu kupón vytrhl z ruky, s údajným Danzerem se rozloučil, a pak jen sledoval, jak muž odchází do hostince Franze Zinkeho (pozor, nikoliv do *Hotelu Riesenburg!* – pozn. aut.).

Schuch vymazal podpis z kupónu, přilepil jej zpět k poukázce a o události vyrozuměl poštmistra Kratochvíla, který platnost poukázky ověřil u žateckého c. a k. poštovního úřadu. Tak vyšlo najevo, že žádná poukázka na žatecké poště na jméno Karl Danzer nebyla vystavena, natož by byla zaplacená. Tím se případ podivné poukázky dostal na stůl pražskému poštovnímu komisaři Diehlovi, který důkladným šetřením s pomocí znalců zjistil, že žatecké poukázky pro Otto Köhlera v Ústí nad Labem i Karla Danzera v Teplicích jsou zfalšované.

Utažená smyčka pod tíhou svědectví

Na základě Schuchova popisu podezřelého a svědectví sluhy Josefa Wieseho, který v muži hovořícím s listonošem před domem v Krupské ulici č. 24 bezpečně poznal Aloise Schlössericha, padlo podezření na oba bratry, umocněné skutečností, že Franz Schlösserich byl od roku 1889 zaměstnán jako pomocník teplického c. a k. poštovního úřadu. K tiskopisům, razítkům a šablonám měl tím pádem neomezený přístup. Po obou bratrech navíc nebylo nikde ani stopy. Oba se z Teplic i z domovských Bystřan záhadně vytratili. Poštovní komisař proto podal trestní oznámení, načež vyšetřující soudce vydal na Aloise i Franze zatykač.

Netrvalo dlouho a dne 20. března 1891, měsíc od spáchání trestného činu, se bratři dobrovolně dostavili k vyšetřujícímu soudci c. a k. krajského soudu v Litoměřicích.

Příběh o obchodním cestujícím Leo Frankovi

Ve dnech 28. a 29. srpna 1891 proběhl s oběma bratry soudní proces, při němž se z rafinovaného podvodu spáchaného paděláním poštovních poukázek museli zpovídat.

Mladší Alois, který se v Ústí nad Labem vydával za Otto Köhlera a v Teplicích za Karla Danzera, ve své výpovědi přišel s poměrně zajímavou teorií. Uvedl, že byl devět měsíců bez zaměstnání. Vydal se proto do Karlových Varů hledat pracovní uplatnění, když v Duchcově, kde 14. nebo 15. února 1891 čekal na vlak, potkal obchodního cestujícího, který se mu představil jako Leo Frank. Cizí muž dle jeho slov Aloise přesvědčil, aby s ním odjel do Ústí nad Labem, kde mu měl opatřit pracovní místo. V Ústí Frank sdělil Aloisovi, že musí odcestovat do Teplic, kde očekává důležitou poštovní zásilku. Dne 18. února spolu oba muži v časných ranních hodinách odcestovali vlakem do Teplic, kde se Alois na pokyn cizince ubytoval v hostinci *Zum Friedländer* na dnešní Masarykově třídě. Aloisovým úkolem, jímž si měl přivydělat, bylo čekání na listonoše, který do hostince přinese poukázku na jméno Leo Frank. Tak se i stalo a druhý den v devět hodin dopoledne Alois od listonoše převzal dokument, aniž by pošťák vznesl jakékoliv podezření či vyžadoval potvrzení totožnosti, či aniž by Alois poukázku opatřil datem a podpisem. Takto netypicky doručenou poukázku Alois prý zanesl údajnému Frankovi, od něhož za službu dostal jednu zlatku. Proč si Leo Frank poukázku nevyzvedl sám, pokud byl tím, za koho se vydával, po tom mladík nejpíše nepátral. V jednu hodinu odpolední společně vlakem odcestovali do Pozorky, odkud dále pokračovali do Ústí nad Labem. Zde měl Alois na pokyn cizího muže převzít žateckou, nám již známou poukázku, zaslouhou na jméno Otto Köhler. Stejně si počínal také v Teplicích v případě poukázky určené Karlu Danzerovi.

Po neúspěšném pokusu získat obě poslední poukázky, odešel na nádraží, kde měli s mužem smluvenou schůzku. Protože neznámý zmizel, Alois odjel do Ústí a na tamním nádraží muže marně vyhlížel do nadcházejícího rána. Poté se odebral na vlak do Karlových Varů, odkud zamířil do Sokolova k příbuzným, kam za ním 12. března přijel bratr Franz. Poté, co se oba bratři dozvěděli, že jsou v hledáčku policie, odjeli do Litoměřic k soudu, kde byli oba vzati do vazby.

Takto popsal celou událost Alois, zatímco Franz jakoukoliv účast na trestném činu popřel. Prohlásil, že o celé záležitosti nic neví, že jedinou chybou, jíž se dopustil, bylo odcestování z Teplic v době, kdy bylo po bratrech vyhlášeno pátrání, čímž znásobil podezření, a že chtěl pouze najít bratra a přivést ho k soudu, aby se věc v jeho vlastním zájmu vyjasnila.

Šestnáctkrát vinni

Rozhodující v celém procesu byly svědecké výpovědi c. a k. poštovního komisaře Diehla z Prahy, c. a k. poštmistra Kratochvíla z Teplic, listonoše Fraze Intresse z Ústí, Antona Schucha a Jakuba Buršinského, listonošů z Teplic, a Josefa Kroha, žateckého c. a k. poštmistra. Ty potvrdily Aloisovu přítomnost v Ústí i v Teplicích. Dále přinesly nevyvratitelné důkazy o tom, že podvod mohli spáchat jedině oba bratři a že tak učinili po vzájemné domluvě. Aloisův příběh o jistém Leo Frankovi, který jej přiměl k vyzvednutí poukázek za úplatu jednou zlatkou, byl tak definitivně smeten ze soudního stolce.

Znalecké posudky rytců přinesly zjištění, že otisk razítka c. a k. poštovního úřadu v Žatci byl vytvořen dřevěným padělkem originálu, zatímco datumová část byla natisknuta originálním teplickým razítkem, k němuž měl obžalovaný Franz přístup v úřadovně teplické pošty, kde byl zaměstnán.

Soudní porotě bylo položeno šestnáct otázek, z nichž všechny, včetně otázek týkajících se viny, byly zodpovězeny kladně. Oba bratři byli uznáni vinnými ze zločinu podvodu a odsouzeni na dva a půl roku těžkého žaláře zostřeného jedním půstem měsíčně.

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Zdroj: Petr Beránek, Wikimedia Commons, www.teplicezlociny.cz

Hostinec Zum Friedländer, ve kterém se Alois Schlösserich měl dle svého tvrzení ubytovat na pokyn cizího muže, provozoval majitel Carl Körner v domě číslo 388/38 na dnešní Masarykově třídě (dříve Bahnhofstrasse). Zdroj: Zykmond, Newirt, Kuranda, Špaček: Teplice, Teplitz-Schönau, Krupskou branou do Šanova, 2014.

Zdroj:

*„Die Postanweisungsfälscher Schlösserich“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika
„Soudní síň“, roč. 31, čís. 71, 2. 9. 1891, str. 7–8.*

Služebná usmrtila novorozence,
pak jej ukryla v odpadní jímce

1891-1892

TRNOVANY U TEPLIC

Ke strašlivému případu došlo v Trnovanech u Teplic na sklonku roku 1891. Služebná **Albine Buttová**, zaměstnaná u manželů Hahnových, zde porodila a následně usmrtila své dítě. Protože se jedná o citlivé téma, sluší se informovat matky a jiné senzitivnější čtenáře, že případ obsahuje několik nepříjemných podrobností, v zásadě však v popisu nezachází do úplných detailů. Co nešťastnice Buttová spáchala, nám odhalily noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* v rubrice *Soudní síň* ze dne 13. února 1892.

Nové místo v rodině továrníka Hahna

Dvacetiletá Albine Buttová byla ještě počátkem roku 1891 zaměstnaná v restauraci v Drážďanech. Již tam však muselo dojít k nechtěnému početí dítěte, neboť v květnu téhož roku Buttová podala v místě výpověď a o nové zaměstnání se ucházela v poněkud vzdálených Teplicích. Štěstí se na ni usmálo v domácnosti trnovanského továrníka Hahna, jenž s manželkou Theresií Hahnovou a dětmi obýval byt v patře domu v **Bohosudovské ulici č. 60**. V domácnosti Hahnových měla coby služebná vypomáhat do Vánoc a do té doby si měla najít jiné a stálejší místo. Buttové se dařilo své těhotenství úspěšně maskovat, což s ohledem na tehdejší způsob odívání, při němž ženy své křivky zakrývaly několika vrstvami oděvu, nebylo tak obtížné. Drobné podezření vůči Buttové podjala pouze její přímá nadřízená, vrchní služebná. Ačkoliv Buttová věděla, že přijde osudný den porodu, snažila se myšlenky na něj vytěsnit a až do poslední chvíle pečlivě pracovala, aby nevzbudila nechtěnou pozornost.

Osamělý porod v pokoji

Onen osudný den nastal 28. listopadu 1891. Buttová pocítila silnou nevolnost a bolesti v podbřišku. V panice své zaměstnavatelce sdělila, že jí není dobře, že patrně onemocněla a potřebuje si odpočinout. Poté se odebrala do svého pokoje, kde sama v ukrutných bolestech porodila zdravou holčičku. Stěží si dokážeme představit hrůzu, jakou dívka musela prožívat, když si uvědomíme, že se nacházela v zaměstnání, kde se navíc o jejím stavu

nesměl nikdo dozvědět. Tíhu celé situace umocňovala také skutečnost, že svobodné matky byly na konci 19. století považovány za ženy volnějších mravů a v drtivé většině odsuzovány. Pro ženu nemající stálé zaměstnání, ani muže, který by ji i s dítětem započítal, neexistovaly téměř žádné vyhlídky na šťastné mateřství. Albine Buttová si toho byla dobře vědoma, což však neospravedlňuje čin, jakého se následně dopustila.

Její novorozená holčička se měla čile k životu a krátce po porodu začala nabírat k hlasitému pláči, jenž by u zaměstnavatelky vyvolal pozdvižení. Zakryla proto dítěti ústa dlaní a pevně mu sevřela hrdlo. Holčička se chvíli vzpírala nedostatku vzduchu, po chvíli však pohyby jejích ručiček ustávaly, až naposledy vydechla. Její život trval sotva pár desítek minut. V pokoji tak zůstala vyčerpaná matka s mrtvým novorozencem. Za zdmi jejího pokoje zatím probíhal běžný ruch nic netušících členů domácnosti.

Poté, co Buttová opět nabrala síly, zavinula mrtvé tělíčko do hadrů a vložila do hrnce. Hrncem pak zanesla na toaletu a vhodila jej do otvoru v prkénku, jímž propadl do odpadní jímky. Ženě se alespoň trochu ulevilo. Její klid však neměl dlouhého trvání, neboť vrchní služebná, která již delší dobu Buttovou podezírala z těhotenství, si všimla, že její podřízená jaksi záhadně zeštíhlela, ztrátou krve pobledla a zdála se vyčerpaná. Zavolala proto do domu porodní asistentku, aby Buttovou vyšetřila. Ačkoliv se žena snažila asistentku přesvědčit, že její těhotenství je výmysl vrchní služebné, zkušenou ženu neošálila a její nechtěný porod tak asistentčinou odbornou prohlídkou vyšel najevo.

Vypuštěná jímka vydala tajemství

Den nato zburcovala celý dům sousedka Hahnových s tvrzením, že odpadní jímku bude třeba vyčistit, neboť je ucpána neznámým předmětem. Spílala služebným paní Hahnové z nedbalého vyhazování odpadu do klozetu a oznámila jim, že jímka bude vypuštěna. Albine Buttová již neměla žádnou šanci, jak svůj čin utajit a rozhodla se k přiznání. Vrchní služebné i paní Hahnové se svěřila se svým zatajeným těhotenstvím, s osamělým porodem v pokoji pro služebné, a doznamenala také, že velkým předmětem v odpadní jímce je hrncem ukrytý tělíčko holčičky, již sama usmrtila. Hrncem s tě-

ličkem byl poté nalezen továrním dělníkem Zeckelem, který jímku po vypuštění důkladně prohlédal.

Čin spáchala ve stavu nepřičetném

Případ se tak dostal k c. a k. krajskému soudu v Litoměřicích, kde 9. února 1892 proběhl soudní proces, jemuž předsedal soudce

Turn, 30. November. (Aufgefundene Kindesleiche.) Heute Vormittag wurde in der Senkgrube des Hauses No. 60 in der Mariafcheinerstraße die Leiche eines neugeborenen Kindes aufgefunden. Die Erhebungen ergaben, daß dasselbe von der im Hause bediensteten Albina Buda am Freitag heimlich geboren und in die Senkgrube geworfen wurde. Die B. gibt an, daß das Kind todt war. Die gerichtliche Obduction der Leiche wurde bereits

Weiss. Obžalobu zastupoval prokurátor Brabec a obžalovanou Buttovou obhajoval Dr. Jiskra.

Mezi vyslechnutými svědky byli manželka továrníka Theresia Hahnová, porodní asistentka Reichelová, Theresia Arnoschtová a tovární dělník Zeckel, všichni

Šokující zpráva se rychle roznesla po celém teplickém předměstí. 2. prosince 1891 o činu informovaly teplické noviny. Zdroj: Teplitz-Schönaauer Anzeiger, roč. 31, čís. 97, 2. 12. 1891, str. 5.

z Trnovan. Soudní lékařská zpráva dospěla k závěru, že dítě se narodilo donošené a zdravé. Jak dokázal vzorek plic, novorozeně zemřelo udušením.

V důsledku jednomyslné shody soudní poroty byla obžalovaná shledána vinnou z trestného činu vraždy novorozence. Vzhledem k polehčujícím okolnostem, mezi něž bylo zahrnuto, že odsouzená dosud nebyla trestaná, učinila kající doznání a svůj čin spáchala ve stavu nepřičetném, neboť na mateřství nebyla připravená a dítě porodila v podmínkách, za nichž by se o něj nedokázala postarat, soud Buttovou odsoudil k nejnižšímu možném trestu těžkého žaláře v době trvání tří let, zostřeného denním půstem každé čtvrtletí a temnicí jednou ročně v datum vraždy.

Je jisté, že na osudný listopadový den Albine Buttová nikdy nezapomněla.

Dům č. 60 v Bohosudovské ulici (něm. Mariaschneinerstrasse), v němž Albine Buttová našla místo služebné u rodiny továrníka Hahna a v jehož odpadní jímce ukryla mrtvé dítě. V domě sídlil mimo jiné také mechanik a opravář Krahl, majitel prvního automobilu v Trnovanech. Dům byl asanován s celou ulicí v 80. letech 20. století. Zdroj: Zykmond, Newirt, Kuranda, Špaček: „Turn (100 let města Trnava – Teplice)“, r. 2010.

Zdroje:

„Aufgefundene Kindesleiche“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Z města a okolí“, roč. 31, čís. 97, 2. 12. 1891, str. 5.

„Kindesmord“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 32, čís. 13, 13. 2. 1892, str. 7.

Franz Josef Brettschneider, zloděj z Nechvalic u Bystrán

1891-1892

NECHVALICE
JENIŠŮV ÚJEZD

Franz Anton, hospodář z **Nechvalic**, a jeho žena se dne 11. září 1891 vypravili na pole, přičemž hospodář důkladně pozamykal domovní dveře i hlavní bránu. Zatímco Antonovi dokončovali sklizeň obilí, do jejich domu se vloupal neznámý vetřelec. Jelikož se manželé z polních prací vrátili v pozdních večerních hodinách, až nadcházejícího dne si hospodář Anton všiml, že z pokoje v patře byly odcizeny kyvadlové hodiny a že byly vymláceny skleněné tabule v uzamčené vitríně. Místo zanechal, jak jej našel, a neprodleně se vypravil ohlásit vloupání na četnickou stanici v Bystřanech.

Zmizely hodinky, šaty i postele

Následným ohledáním místa činu bylo zjištěno, že kromě hodin ze zdi byly z rozbité vitríny a vypáčené truhly odcizeny další předměty: dvoje kapesní hodinky, dvacet čtyři stříbrných guldenů, dvacet šest starých tolarů, dvouzlatník, oblečení a jiné osobní věci, vše v celkové hodnotě sto šedesát šest zlatých a třicet krejcarů. Ve vedlejším pokoji služebné zloděj odcizil několik fotografií a osobních věcí v hodnotě pěti zlatých a šedesáti krejcarů.

První podezření padlo na čeledína, dříve zaměstnaného na Antonově hospodářství. Toto podezření se však časem ukázalo jako neopodstatněné. Zanedlouho se totiž po Nechvalicích roznesla zpráva o dalším vloupání. V pátek 30. října 1891 mezi sedmou a osmou hodinou večerní se zloděj vloupal do přízemní světnice v domě Ignáce Svobody a odcizil z ní postele a oblečení v hodnotě sto šestnáct zlatých a devadesát dva krejcarů. Počínal si přitom obdobně jako ve stavení Franze Antona. Bylo tedy nasnadě, že se nejspíše jedná o stejného pachatele.

Důležitý svědek: sedlák Willner

Informace o vloupání s podobným *modus operandi* se do Bystřan donesla také z **Jenišova Újezdu**. V sobotu 31. října 1891 zde došlo v podkroví domu sedláka Josefa Willnera k odcizení oblečení a šperků v hodnotě osmdesát jedna zlatých a padesát jedna krejcarů a byl to právě Willner, kdo četníky přivedl na stopu pachatele.

Téhož dne za ním na pole přišel asi dvacetiletý muž s dotazem, zda by jej nevzal do služby. Mladíkovo zanedbané vzezření i nevábny zápach, který se z něj linul, sedláka velmi znepokojily. Na první pohled bylo zřejmé, že se jedná o tuláka, bloudícího krajem bez stálého zaměstnání i domovského práva.

Zanedbaný zjev mladého muže znepokojil také trafikantku z Jenišova Újezdu Annu Strassbergerovou. Poté, co bylo zjištěno vloupání do Willnerova domu, poškozený sedlák i trafikantka shodně oznámili své podezření na neznámého tuláka a poskytli jeho popis.

Pátrání četnictva ukázalo, že by se mohlo jednat o nezaměstnaného **Franze Josefa Brettschneidera** z Nechvalic, jenž byl při svých potulkách spatřen v Úpořinách, Světicích, Nových Dvorech, Bystřanech a Teplicích. V době vykradení domu Franze Antona jej svědkové spatřili také v rodných Nechvalicích. Brettschneider byl nakonec objeven v Teplicích, kde byl zatčen četníkem Fingerem.

Franz Josef nejdříve tvrdošijně zapíral. Přiznal se pouze ke krádeži džbánů mléka z mlékárenského vozu v Šanově, což později potvrdila výpověď mlékařky Anny Zechelové. Krádeže v domech Antona, Svobody i Willnera odmítal přiznat s vysvětlením, že v době jejich spáchání pobýval v Chomutově. Neexistoval však nikdo, kdo by mu toto tvrzení dosvědčil.

Při zatčení byly Brettschneiderovi odebrány všechny osobní věci, které byly následně předloženy poškozeným, aby v nich poznali předměty pocházející z jejich domácností. Jelikož Franz Anton i Josef Willner v těchto předmětech poznali svůj majetek, obviněnému nezbyvalo nic jiného než se přiznat.

Měl Brettschneider komplice?

Stále však visel otazník nad krádeží v nechvalickém domě Ignáce Svobody, kterou Brettschneider nadále popíral. Proti tomu Svoboda rázně protestoval, neboť ke krádeži v jeho domě došlo nedlouho po vloupání do Antonova domu. Brettschneider navíc nemohl Svobodův dům vykrást sám – jen stěží by dokázal bez pomoci rozebrat a odnést postele i s oblečením v tak krátké době.

Svoboda trval na svém: okradl jej Brettschneider a měl přitom komplice. Také četnictvo uvádělo, že byl Brettschneider vždy vidán ve společnosti dalšího muže. Svědkyně Anna Böhmová a Anna Kaiserová navíc potvrdily, že Brettschneidera v den krádeže u Svobodových skutečně viděly v Nechvalicích. Členové rodiny Svobodových pak v některých předmětech nalezených u obviněného poznali svůj majetek.

Ani císařské jméno nepomohlo

Dne 12. února 1892 byl Franz Josef Brettschneider postaven před tribunál c. a k. krajského soudu v Litoměřicích, jemuž předsedal soudce Hemlich. Obviněný u soudu vypověděl, že se vyučil řeznickým pomocníkem a poté vstoupil do řad rakousko-uherské armády, z níž byl 6. října 1891 propuštěn. Následně se potuloval bez práce a jakýchkoli prostředků k obživě, což ho přivedlo k myšlence opatřit si peníze krádežemi.

Soudní porotě bylo položeno sedm otázek, z nichž všechny byly zodpovězeny kladně. Brettschneider byl shledán vinným z trestného činu krádeže v případech poškozených Antona a Svobody z Nechvalic, Willnera z Jenišova Újezdu a mlékařky Zechelové ze Šanova, dále z úmyslného lhaní a potulky. Soud vyloučil, že obviněný spáchal zločiny za asistence další osoby, vyjma krádeže v domě Ignáce Svobody.

Rozsudkem litoměřického soudu byl Brettschneider odsouzen k trestu odnětí svobody v délce pěti let, zostřenému denním půstem jednou měsíčně. Ani jméno slovutného císaře nebylo Franzi Josefu Brettschneiderovi nic platné.

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Nechvalice (něm. Nechwalitz) jsou dnes součástí obce Bystřany (něm. Wisterschan). Zdroj: starepohledy.cz.

Jenišův Újezd (něm. Langujezd nebo Lang-Ugest) byl vsí, která stávala západně od Bíliny. Obec zanikla v 70. letech 20. století z důvodů těžby hnědého uhlí v Lomu Bílina. Zdroj: starepohledy.cz.

Zdroj:

„Diebstahl“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 32, čís. 14, 17. 2. 1892, str. 6.

Krupská aféra:
Věznil otec svého syna
osm měsíců ve sklepě?

1892

KRUPKA

Mnozí z vás si možná vzpomenou na smutný příběh Blanche Monnierové, pocházející z francouzského města Poitiers, kterou její matka a bratr tajně drželi zavřenou v malém pokoji. Blanche se chtěla provdat za mladého nemajetného právníka, k čemuž její matka odmítla svolit. Aby svou dceru přivedla k rozumu, roku 1876 ji uzamkla do pokoje, v němž dívka chřadla dvacet pět let bez pořádného jídla a ve vlastních výkalech, dokud nepropadla šílenství. Roku 1901 na její věznění upozornil anonymní dopis. Nakonec ji policie našla ve zbědovaném stavu. Podle úředníků Monnierová za celou dobu svého zajetí neviděla sluneční světlo. Její matka byla zatčena, krátce nato onemocněla a o patnáct dní později zemřela poté, co se před jejím domem shromáždil rozzuřený dav. Její bratr Marcel Monnier se dostavil k soudu a byl nejprve odsouzen, ale později byl po odvolání zproštěn viny, neboť byl považován za duševně nezpůsobilého.

Na věznění ubohé Blanche Monnierové upozornil anonym. Zdroj: Wikimedia Commons.

Při zpracování případu, který se odehrál roku 1892 v Krupce, tedy v době, kdy Blanche v daleké Francii byla stále držena pod zámekem, jsem si na její příběh vzpomněl, přestože se oba případy v něčem odlišovaly. V krupském případě byl vězněn syn, jehož vězňem byl otec. Věznění trvalo osm měsíců a bylo odhaleno za

zcela jiných okolností. Noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* se tomuto případu věnovaly v několika vydáních. Dokonce otiskly dopis zasláný redakci samotným obhájcem obviněného. Jak se přede mnou odhalovaly další stopy k rozuzlení, rozdílů mezi krupským a poitierským případem přibývalo, a nakonec vše vypadalo jinak, než se jevílo na počátku. Jste také zvědaví? Vraťme se proto do léta roku 1892.

„Krupka: Osm měsíců zamčený ve sklepě!“

Tak zněl titulěk článku teplických novin ze dne 15. června 1892, který oznamoval šokující nále. *Krupská aféra*, jak jsem případ nazval, je v něm popsána následovně: od čtvrtka 9. června 1892 se

v celém městě mluvilo výhradně o ohavném zločinu, který byl odhalen v jednom z nejhonosnějších měšťanských domů v dnešní **Husitské ulici č. 18/39**, patřícím zámožnému majiteli, jehož jméno noviny držely v tajnosti.

Titulek článku teplotických novin ze dne 15. června 1892, který oznamoval šokující nález. Zdroj: Teplitz-Schöner Anzeiger, roč. 32, čís. 48, 15. 6. 1892, str. 5–6, www.teplikezlociny.cz.

Toho dne prováděl místní zámečník ve zmíněném domě údržbu zámků. Když byl s prací v patře a přízemí hotov, sestoupil do sklepa, kde však dle majitele žádný zámek k údržbě nebyl. Tu se zámečníkovi zdálo, že se z jedné ze sklepních komor ozvalo hlasité kňučení. Majitel domu k tomu poznamenal, že ve sklepě je zavřený zlý pes, který nesmí po domě volně pobíhat, když se v něm nachází cizí osoba. Zámečníkovi se však kňučení nejevilo jako psi; přestože zvuk nedokázal přesně identifikovat, raději celý incident při vhodné příležitosti nahlásil krupskému starostovi.

Starosta se v doprovodu četníka a zámečníka vypravil do domu, a když mu jeho majitel odmítl otevřít dveře do sklepní komory, pobídl četníka, aby je vyrazil. Náhle se očím všech zúčastněných naskytl otřesný pohled: na ubohé posteli v koutě místnosti ležel spoře oděný, strašlivě zanedbaný muž, pokrytý špínou, hmyzí havětí a otevřenými ranami, bezmocně kňourající ve svém utrpení – dvaatřicetiletý syn majitele domu. Druhdy nebojácnému starostovi trvalo několik minut, než se odvážil k muži přiblížit. Ostatní dva svědkové zůstali stát v němé hrůze. Za pomoci dalších četníků byl muž ze svého zajetí vysvobozen a byla mu poskytnuta veškerá péče, aby se jeho tělo, a především duše, uzdravily.

Vězněný muž uvedl, že v tomto hrozném žaláři strádal osm měsíců a žil jen o chlebu a vodě. Dle jeho výpovědi to byla vlastní rodina,

kdo s ním tak krutě zacházel. Měl totiž v úmyslu uzavřít sňatek a osamostatnit se, načež po otci žádal, aby mu svěřil dědictví po zemřelé matce a podíl z pozůstalosti, jenž mu odkázala zesnulá teta. Otec, který se stavěl proti synovu sňatku, mu odmítl svěřit majetek, na nějž měl syn právo, a když mladý muž trval na svých požadavcích, rozhodl se paličatého syna potrestat tím, že ho zamkl ve sklepní komoře. Aby jeho náhlé zmizení nějak vysvětlil snoubence a známým, vymyslel si nejrůznější výmluvy o tom, že ukřivděný syn odešel neznámo kam.

Takový byl příběh, jenž se po Krupce roznesl rychlostí blesku. Jasno do celé události mohlo vnést pouze soudní vyšetřování.

Senzační událost pod drobnohledem tisku

Zatímco se vyšetřování krupské aféry ujal c. a k. okresní soud v Teplicích, teplické noviny v sobotu 18. června 1892 přinesly další článek, jenž odsoudil snahu vězňatele a jeho rodiny vykreslit událost v příznivějších barvách. Shrnul nelidské podmínky, v nichž musel mladý muž strávit několik měsíců, a zároveň přinesl nové poznatky: komora vězněného se nenacházela ve sklepě, nýbrž v patře domu. Obviněný otec uvedl, že motivem krutého zacházení s mladým mužem byl jeho duševní stav. Podle něj byl syn *duševně narušený* a svým chováním vzbuzoval v lidech hrůzu.

V dalších řádcích kladl autor článku logické otázky, které tvrzení obviněného zpochybňovaly. Pokud byl syn duševně nemocný, proč ho zámožný otec neumístil do ústavu pro duševně choré? Byl-li muž držen doma kvůli příliš vysokým nákladům na psychiatrickou léčbu, proč jeho přítomnost v domě rodina popírala? A pokud se někdo z rodiny obával násilných výpadů ze strany ubohého *šilence*, bylo nutné jej krutě věznit?

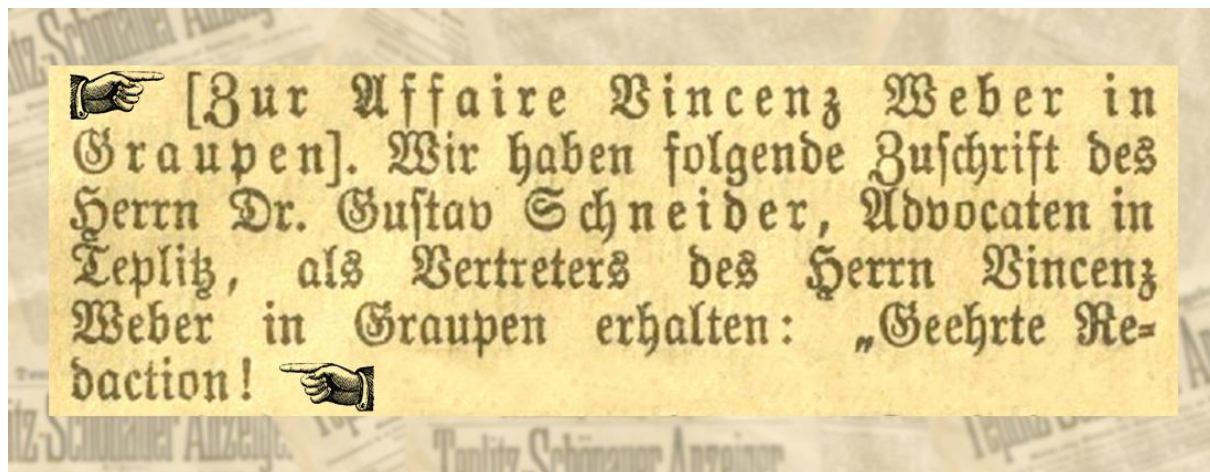
Článek v závěru dodal, že zatím nebyl nikdo zatčen.

Teplický advokát Dr. Gustav Schneider objasnil aféru dopisem zasláným redakci

Koncem července roku 1892 obdržela redakce teplických novin dopis od teplického advokáta Dr. Gustava Schneidera, mimo jiné

autora publikací zabývajících se hnědouhelnou těžbou, jenž zastupoval obviněného. Snažil se do celé aféry vnést světlo a uvést mnohé domněnky na pravou míru. Především však poprvé uvedl jména obviněného otce a vězněného syna. Krupská aféra od této chvíle nabrala nový směr.

Zde je přeložený přepis dopisu, jak jej uveřejnily teplické noviny ve středu 27. července 1892:

Koncem července roku 1892 obdržela redakce teplických novin dopis od teplického advokáta Dr. Gustava Schneidera, jenž zastupoval obviněného. Zdroj: Teplitz-Schönauer Anzeiger, roč. 32, čís. 60, 27. 7. 1892, str. 6, www.teplikezlociny.cz.

Ctění redaktoři!

V číslech vašich vážených novin z 15. a 18. června 1892 jste otiskli dva články z Krupky, první pod nadpisem „Osm měsíců zamčený ve sklepě“, ve druhém je tato senzační událost opět podrobněji rozebrána. V obou člancích se sice neuvádí jména osob obviněných z trestného činu násilí spáchaného omezením osobní svobody vlastního syna či ze spoluúčasti na tomto činu, avšak poté, co se po městě rozšířila fáma, že věznitelem je můj klient pan Vincenz Weber, obchodník a majitel domu v Krupce, každý čtenář vašich novin v Krupce a okolí okamžitě věděl, že píšete o trestném činu, který údajně spáchal právě pan Weber.

První článek obsahuje větu „Toto je obecně známý příběh, avšak pouze soudní vyšetřování může určit, co je pravda a co lež.“ Druhý článek však této počáteční zdrženlivosti odporuje, neboť rozšířenou fámou opravuje jen v některých ohledech a dále uvádí jako skutečnost, a tedy nepřipouští, že se jedná pouze o fámou, že nešťastný mladík byl měsíce zavřený v zamořené komoře bez

možnosti větrání, že v důsledku nedostatku jídla a celkového zanedbávání zcela zchátral a zešilel, že ho v tomto stavu objevili četníci, kteří jej z komory vysvobodili, a že jídlo ubohé oběti sestávalo z chleba, vody a někdy i z několika suchých brambor. Dále v člancích uvádíte turzení obviněného, že motivem krutého zacházení s mladíkem bylo jeho duševní narušení, ale dle vás tomuto příběhu nikdo neuvěří, neboť na vině je spíše chamtivost těch, kteří s chudákem tak krutě zacházeli.

Jelikož druhý článek již není založen na sdělení pouhých zvěstí, ale oznamuje konkrétní „skutečnosti“, jejichž další šíření by zcela neodpovědně poškodilo dobrou pověst pana Vincenze Webera, jako jeho právní zástupce jsem nucen vás informovat, že tyto zveřejněné „skutečnosti“ jsou zcela nepravdivé, neboť na základě předběžného soudního vyšetřování, zahájeného již 28. června 1892 v souladu se zákonem „Z. 5632 St. nach § 90 St.-P.-D.“ (v překladu by se mohlo jednat o § 90 pravidel trestního disciplinárního řízení nebo trestního řádu podle zákona č. 5632 Sb., pozn. aut.), nemělo státní zastupitelství potřebu zahájit vyšetřování proti Vincenzu Weberovi. To vám sděluji především proto, abyste vyjádřili lítost nad falešným obviněním mého klienta z nečestných činů, s využitím nepravdivých zvěstí, které jej učinily v očích veřejnosti opovrženímhodným.

Rád bych také upozornil, že po soudním vyšetřování byl Weberův syn Josef Weber převezzen do ústavu pro duševně choré v Dobřanech a byl mu soudem přidělen opatrovník.

V Teplicích 25. července 1892.

V nejvyšší úctě Dr. Schneider v. r.

Potrestán pravý viník krupské aféry

Předběžné soudní řízení, které vyšetřovalo krupskou aféru, bylo zastaveno. Nakonec se ukázalo, že **Vincenz Weber** si nevěděl rady s duševně nemocným synem, který dlouhodobě odmítal opustit lůžko, na němž chátral do podoby, v níž ho objevil zámečník. Úkolem četníků a soudu bylo stav nemocného prošetřit a přimět jej k přesunu do ústavu pro duševně choré. Pro otce to jistě nebyla lehká situace, neboť psychiatrie na konci 19. století zdaleka nedosahovala dnešních možností, tehdejší veřejnost nebyla dostatečně

informována a duševně nemocných lidí se stranila. Léčebné prostředky byly neúčinné a mnohdy nehumánní. Na účet již dostatečně pošramocené pověsti ubohého Vincenze Webera si chtěl kdosi zlomyslně přihrát eso do karet.

K c. a k. okresnímu soudu v Teplicích tak byla podána jiná žaloba, tentokrát pro trestný čin pomluvy spáchaný šířením fámy, že Vincenz Weber věznil a týral svého syna. Žalující stranou nebyl nikdo jiný než Weber. Obžalovaným byl Heinrich Lerch ml., popelář z Krupky, proti němuž se dne 27. července 1892 konalo soudní líčení.

Obžalovaný uvedl, že tuto fámou šířil bez rozmyslu; za své jednání se omluvil a požádal pana Webera, aby stáhl trestní oznámení. Poté, co obžalovaný zopakoval omluvu před všemi předvolanými svědky, Weber k jeho žádosti prohlásil, že pokud bude zápis z trestního řízení soudem zaslán krupskému starostovi a žalovaný zaplatí odškodné ve výši jedné zlatky dobročinnému spolku pro chudé v Krupce, své trestní oznámení stáhne. Obžalovaný s podmínkami souhlasil, čímž se definitivně uzavřela *Krupská aféra*, která v červnu a červenci roku 1892 způsobila rozruch v celém teplickém okrese.

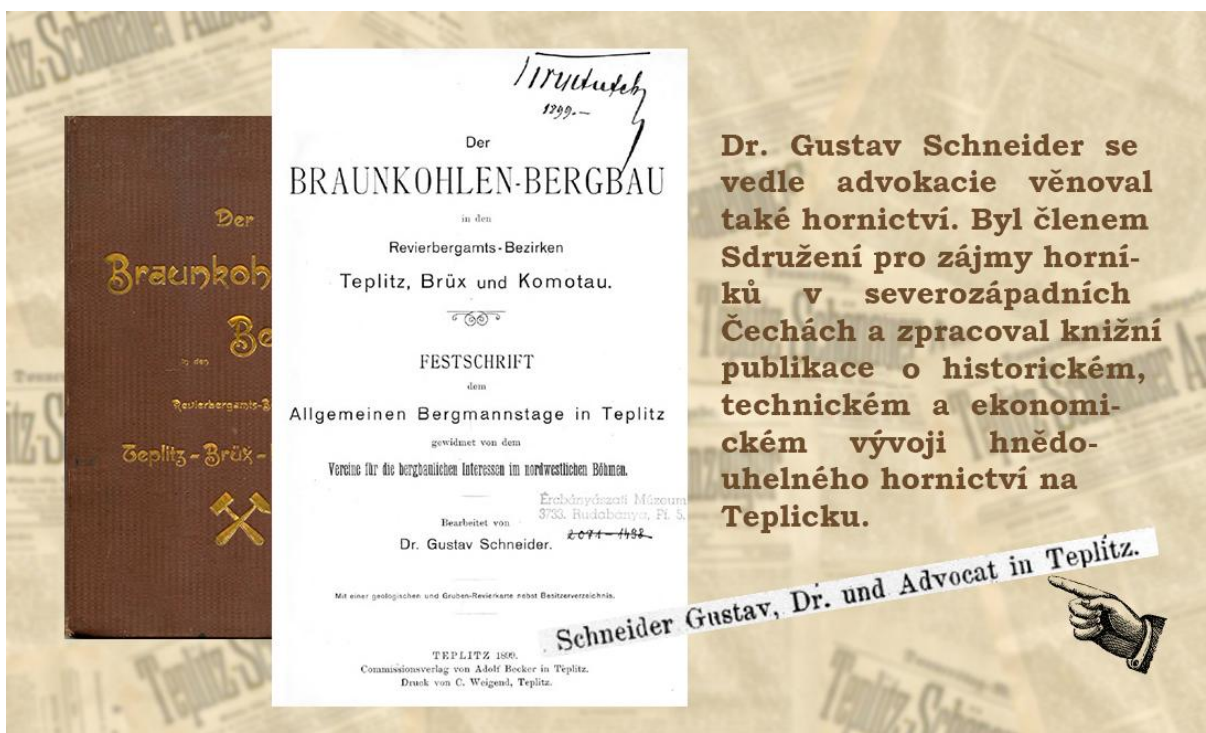

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Podle soupisu obyvatel města Krupky z druhé poloviny 19. století vlastnil Vincenz Weber dům číslo 18 na Tržním nám. (Marktplatz), v dnešní Husitské ulici.

Zdroj: *Mannschafts-Buch der Stadt Graupen*, Archiv města Krupka, inv. C. 233, Státní okresní archiv Teplice, starepohledy.cz, www.turistika.cz, www.teplicezlociny.cz.

Dr. Gustav Schneider se vedle advokacie věnoval také hornictví. Byl členem Sdružení pro zájmy horníků v severozápadních Čechách a zpracoval knižní publikace o historickém, technickém a ekonomickém vývoji hnědouhelného hornictví na Teplickou.

Schneider Gustav, Dr. und Advocat in Teplitz.

Zdroj: Muzeum Bílinská kyselka, www.teplicezlociny.cz

Zdroje:

„Acht Monate in Keller eingesperrt!“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Z města a okolí“, roč. 32, čís. 48, 15. 6. 1892, str. 5–6.

„Der sensationelle Vorfall“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Z města a okolí“, roč. 32, čís. 49, 18. 6. 1892, str. 6.

„Zur Affaire Vincenz Weber in Graupen“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Z města a okolí“, roč. 32, čís. 60, 27. 7. 1892, str. 6.

„Zur Affaire Vincenz Weber in Graupen“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Z města a okolí“, roč. 32, čís. 61, 30. 7. 1892, str. 6.

IVRY, Benjamin; GIDE, André. *The Confined Woman of Poitiers*. *New England Review*. 2003, str. 99–132.

Za pomoc s upřesněním adresy místa činu děkuji Mgr. Nikole Růžičkové, Ph.D., kronikářce města Krupky.

Loupežné přepadení trhovkyně v lese u Cínovce

1892

TEPLICE
CÍNOVEC
ÚJEZDEČEK

Zlodějů a podvodníků – důmyslných i těch méně obratných – jsme v našich případech z Teplicka měli několik. Předměty krádeží byly všelijaké, od drobných šperků až po celé postele. Aktéři tohoto příběhu však zašli o něco dál. Dvaadvacetiletý svobodný horník **Franz Glöckner** z Háje u Duchcova a šestačtyřicetiletý kočí **Anton Habel** z Chlumce, toho času hlášený v Trnovanech, si v lese počíhali na bezbrannou ženu, která se vracela z tržiště. Jak dopadlo přepadení ubohé trhovkyně? A na jaký předmět se oba zloději zaměřili při svých dalších krádežích?

Přes Újezdeček a Dubí až k Cínovci

Glöckner a Habel spolu obývali jeden pokoj v Teplicích a oba měli velmi často hluboko do kapsy. Jakmile se jim kapsy vyprázdnily, byli schopni si peníze opatřit jakýmkoliv způsobem, třeba i nezákonným. Bídě na tom byli také v úterý 14. června 1892, kdy si Habel postěžoval Glöcknerovi, že je finančně na suchu, a svému spolunocležníkovi navrhl plán, jak by si oba mohli přijít k penězům.

Na teplickém týdenním trhu na Tržním náměstí (něm. Marktplatz, dnes nám. Svobody, pozn. aut.) prodávala máslo Františka Rudolfová, žena truhláře z Cínovce, která se z trhu pravidelně vracela pěšky do dalekého domova. Přestože dnešní vzdálenost mezi Teplicemi a Cínovcem činí přibližně šestnáct kilometrů, nešlo o nic neobvyklého, neboť automobily byly hudbou blízké budoucnosti a kuň s vozem nebyl běžným příslušenstvím každého stavení. Pokud chtěli trhovci z dalekého okolí prodat své výrobky nebo výpěstky na teplickém trhu, šlapali často s nákladem zboží od časného rána po cestách z vesnic do města, aby se v pozdních večerních hodinách vraceli zpět. Na zpáteční cestě při sobě obvykle mívali tržbu z celodenního prodeje.

Zatímco nic netušící Rudolfová balila výtěžek a opouštěla prodejní místo na Tržním náměstí, Glöckner s Hablem se vypravili do Újezdečku u Teplic, odkud přes Dubí pokračovali na lesní cestu vedoucí do Cínovce. Ukryli se v lesním porostu a číhali na trhovkyni. Rudolfová se z dálky přibližovala k oběma mužům, a když byla před nimi, Glöckner vyskočil z křoví a na překvapenou ženu zaútočil. Jednou rukou ji chytil za hlavu a druhou rukou se jí

pokoušel zakrýt ústa. Rudolfová se však urputně bránila a křičela tak hlasitě, že Glöcknera se zmocnila panika, ženu pustil a utekl zpět do křoví za Habelem. Původní plán, v němž měl Glöckner ženu zpacifikovat, Habel vyběhnout z křoví a trhovkyni okrást o její výdělek, tak selhal.

Nápadní prodejci ručních vozíků

Po neúspěšném přepadení trhovkyně se muži zaměřili na nový předmět krádeží, a to na ruční vozíky, které byly snadno zpeněžitelné. Při tažení prázdného vozíku zloději nebudili pozornost, neboť takových vozíků, lišících se od sebe jen v detailech, bylo ve vsích a městech k vidění mnoho.

V noci na 15. června 1892, tedy bezprostředně po pokusu o loupež u Cínovce, Glöckner s Habelem v Újezdečku odcizili ruční vozík Josefu Marschnerovi. Glöckner jej záhy prodal ve Štrbicích za devět zlatých a padesát krejcarů, přestože prodejní hodnota vozíku podle Marschnera činila třicet zlatých.

O tři dny později se pachatelé přesunuli do Bohosudova, kde si vyhlédli a ukradli další ruční vozík. Aby nebyli příliš nápadní, rozhodli se jej prodat až v Ústí nad Labem. Netušili však, že prodej kradených vozíků hluboko pod tržní cenou byl nápadný a že četnictvo bylo na krádeže i na podivný obchod dvou mužů upozorněno a je jim na stopě.

Když v Ústí o prodeji vyjednávali s dalším kupcem, byli zatčeni a předvedeni na služebnu.

„Franzi, pomoc!“

Ve čtvrtek 1. září 1892 se s oběma pachateli konalo soudní přelíčení u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích. Franze Glöcknera zastupoval obhájce Dr. Wunder a Antona Habela obhajoval Dr. Böck.

Celý příběh, jak jste jej dosud četli, byl napsán podle Glöcknerovy výpovědi. Habel ve své řeči rázně popřel, že by Glöcknera podnítil k přepadení trhovkyně, pouze připustil, že byl s druhým obžalovaným dne 14. června 1892 na lesní cestě mezi Dubím a Cínovcem.

Trhovkyni dle jeho výpovědi potkali s Glöcknerem náhodou, načež se Habel ženy klidně zeptal, kolik je hodin, a protože se žena polekala a na jeho otázku reagovala křikem, udeřil ji do úst. Dále se přiznal ke krádežím ručních vozíků, jichž se s Glöcknerem dopustili v Újezdečku a Bohosudově, a také dodal, že dne 1. června 1892 odcizil ruční vozík v Bytřici, který záhy prodal v Trmicích za šest zlatých.

Klíčová svědkyně Františka Rudolfová z Cínovce u soudu vypověděla, že na cestě z teplického trhu ji napadl muž, chytil ji za hlavu a křičel: „Franzi, pomoc!“ Zápas trhovkyně s útočником trval jen chvíli, neboť útočnikovovi žádný Franz na pomoc nepřišel a ten ženu pustil. Rudolfová nevěděla, co po ní útočník chtěl, a přepadení proto nehlásila.

Z její výpovědi však vyplývá, že s největší pravděpodobností to byl Anton Habel, kdo trhovkyni napadl a na pomoc volal Franze Glöcknera, který neopustil svůj úkryt. Proč Glöckner ve své výpovědi tvrdil, že přepadení spáchal on sám, není jasné. Soudní porota však tuto skutečnost nevzala v úvahu a upřednostnila Glöcknerovo přiznání.

Franz Glöckner byl shledán vinným z trestného činu loupeže a krádeže a odsouzen k šesti letům vězení. Anton Habel byl shledán vinným za podněcování k trestnému činu, spolupachatelství a krádež, v důsledku čehož byl odsouzen k deseti letům vězení. Žalář byl oběma mužům zostřen denním pústem každé čtvrtletí. Kromě toho soud nařídil oběma mužům policejní dohled po odpykání trestů. Majitelé ručních vozíků na Teplicku si tak konečně mohli oddychnout.

Zdroj: Teplitz-Schöner Anzeiger, roč. 32, čís. 71, 3. 9. 1892, str. 9–10, www.teplikezlociny.cz.

Zdroje: Alamy, www.deutschboehmen.de, www.teplikezlociny.cz.

Zdroj:

„Raub und Diebstahl“, Teplitz-Schöner Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 32,
čís. 71, 3. 9. 1892, str. 9–10.

Drážní hlídač obětí kumpánů

1893

TEPLICE

Někdy se k vám mohou připojit lidé, kteří vypadají sympaticky a zvou vás na večer plný zážitků, pítí a hudby. Pokud je neznáte, měli byste být opatrní, aby vás nepotkalo to, co se přihodilo drážnímu hlídači Laurenzovi Hampelovi z Chabařovic, hlavnímu aktérovi tohoto případu. Ten se 1. března 1893 zdržoval v Teplicích, aby obstaral pochůzky.

Podle původního plánu se měl Hampel vrátit domů večerním vlakem, který odjížděl z hlavního nádraží v devět hodin večer. Ačkoliv se ze všech sil snažil doběhnout na nádraží včas, vlak mu odjel takřka před nosem a Hampel zůstal bezradně stát na peróně. Protože další vlak měl jet až za dlouho, rozhodl se vrátit do města a zkrátit si čekání občerstvením v některém z podniků.

Putování po hostincích skončilo na temné cestě

Zatímco si Laurenz Hampel s vycházkovou holí vykračoval zpět do města, oslovili jej dva mladíci. Byli to šestadvacetiletý **Adalbert Körnhaus**er a jedenadvacetiletý **Wenzel Göhlert**, kteří v hovoru Hampelovi sdělili, že jsou právě na cestě do restaurace *U Belgického dvora* (něm. *Zum belgischen Hof*) v Šanově a že by uvítali, kdyby se k nim připojil. Pak se tato tříčlenná kumpanie vypravila do šanovské restaurace, kde se oddávala bujarému veselí, při němž Hampelovi v nestřežené chvíli vypadla z kapsy zdravotní knížka, v níž měl uschované bankovky v celkové hodnotě deseti zlatých. Hampel si všiml svého nedopatření až po nějaké době, knížku sebral a uložil zpátky do kapsy. Knížka s penězi však neunikla pozornosti jeho dvou kumpánů.

Körnhauserovi a Göhlertovi se společnost v restauraci *U Belgického dvora* nezdála dost rozjařená a navrhli proto Hampelovi, že jej odvedou do hostince, kde bude větší zábava. Hampel s návrhem souhlasil a mladíci jej zavedli na **Meczeryho cestu** (něm. Meczeryweg – dnešní ulice J. V. Sládka, pozn. aut.). Unavený Hampel zatoužil po návratu domů a vyjádřil mladíkům přání, že v cestě nechce pokračovat. Stalo se však něco, co Hampela opět přivedlo k plné bdělosti. Jeden z mladíků, který jej vedl za ruku, se mu vyškubl a druhý mu podrazil nohy s takovou razancí, že Hampela svalil na zem. Körnhaus a Göhlert se dali na útěk a Hampela nechali ležet v prachu na cestě. Neutekli však

s prázdnou. Hampelovi totiž chyběla zdravotní knížka s bankovkami. Rozžhavl si zápalku, aby osvětlil cestu, kterou pohlcovala tma, na čtyřech prohmatával okolí, ale knížka s penězi byla tatam. Našel pouze svou vycházkovou hůl, za jejíž opory odkráčel na vlak, jímž se vrátil do Chabařovic.

Dobrá paměť hostinského podnítila vyšetřování

Nadcházejícího dne se Hampel vypravil zpět do restaurace *U Belgického dvora*, aby se přesvědčil, zda tam knížku s penězi přece jen nezapomněl. Poté, co seznal, že o peníze skutečně přišel až na cestě z podniku, zeptal se hostinského, jestli zná některého z mužů, kteří s ním přišli předchozího večera. Když hostinský spatřil Hampelovu vycházkovou hůl, ihned se upamatoval, že jeden z mladíků je mu dobře známý řeznický pomocník. Oloupený Hampel na nic nečekal a vypravil se na nejbližší četnickou stanici podat oznámení a sdělit popis obou mužů.

Četnické pátrání zanedlouho přineslo své ovoce a oba pachatele ztotožnilo jako nám již známého Körnhausera, řeznického pomocníka, narozeného v Litvínově, domovsky příslušného do Andělské Hory, naposledy zaměstnaného v Oseku u Duchcova, již trestaného, a mezi četníky proslulého a rovněž mnohokrát trestaného Göhlerta, narozeného v Teplicích, domovsky příslušného do Bynova.

Když krást, tak pořádně!

Soudní slyšení s oběma floutky obžalovanými z loupeže a krádeže proběhlo 8. května 1893 u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích. Obžalovaný Körnhausera se k činu v zásadě přiznal, avšak dodal, že Göhlert na Meczeryho cestě nečekaně povalil Hampela na zem, a protože jeho komplic utekl, na útěk se dal i Körnhausera. Hampelovu zdravotní knížku s penězi dle svého tvrzení neodcizil. Dále přiznal, že 28. února 1893 spolu s Göhlertem navštívil hostinec Louise Knoblochové v Proboštově, kde Göhlert odcizil peněženku se čtyřmi zlatými, z nichž obdržel polovinu. Další trestné činnosti se oba kumpáni dle Körnhauseraovy výpovědi dopustili v hostinci Hermanna Willnera v Krupce, kde na Göhlertův podnět ukradl ze

stolního biliáru tři slonovinové koule v hodnotě dvačtyřiceti zlatých a dal je Göhlertovi.

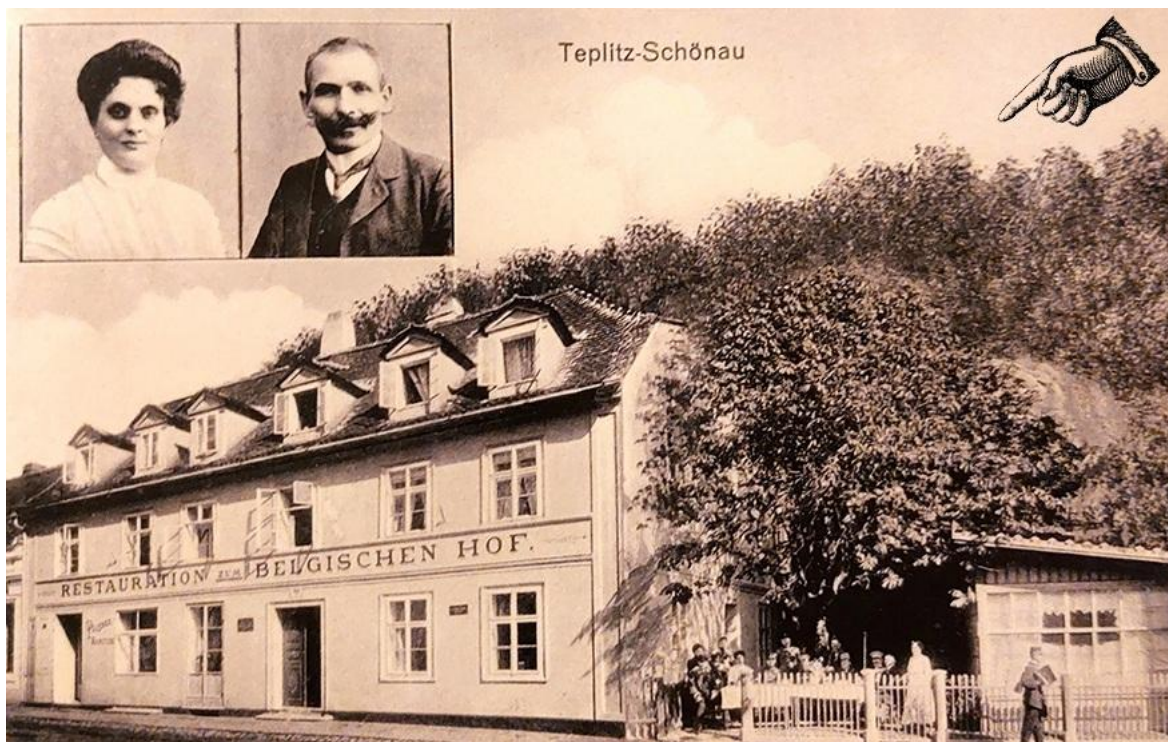
Rozruch v soudní síni vyvolal svou výpovědí Göhlert. Ten totiž sebestě tvrdil, že Körnhausera vůbec nezná a na oloupení Hampela ani na krádežích, o nichž Körnhauser vypověděl, se nepodílel. Urputně se hájil tím, že je nevinný, a to i přesto, že byl rozpoznán předvolanými svědky a za jednoho z pachatelů jej u soudu označil i samotný Hampel. Navzdory tomu Göhlert tvrdil, že dříve sice kradl, ale o tak bezvýznamné krádeže by se vůbec nepokoušel. Kdyby se jednalo o tři sta nebo čtyři sta zlatých, to by mu za riziko stálo, jenže k takové práci se podle svých slov nedostal, jak dodal na svou obhajobu k údivu předsedy soudu a členů poroty.

Že Göhlert nebyl žádný troškař, ale kriminální harvocník, to potvrdila domovní prohlídka v bynovském domě jeho matky, při níž byl zabaven revolver a sada ostrých nábojů. V zahradě byla vykopána truhla obsahující na dvě desítky pakličů. V pokoji samotného Göhlerta bylo nalezeno páčidlo a kus vosku, který zloději používali k vytvoření otisku klíče či zjištění tvaru zámku.

Státní zástupce po výčtu trestných činů, pro něž byli Göhlert a Körnhauser obžalováni, dodal, že společnosti se prokáže veliká služba, budou-li takto nebezpeční kriminálníci, kteří svou majetkovou trestnou činností působí značné škody slušným občanům, odsouzeni k přísným trestům, jež je na nějaký čas odloučí od veřejného života. Obhájci obžalovaných se omezili na pouhé upozornění, že vlastně nebylo prokázáno, zda se jednalo o loupež nebo jen krádež. Celkový obraz obžalovaných se jim však vylepšit nepodařilo a soud vynesl nesmlouvavý rozsudek: Wenzel Göhlert byl odsouzen k třinácti letům těžkého žaláře, jeho komplic Adalbert Körnhauser byl zbaven svobody na deset let. Oběma byl žalář zotřen pravidelným půstem. Odsouzení se proti trestu odvolali, a tak můžeme pouze dohadovat, zda odvolací soud tresty odsouzeným potvrdil, rozhodl jinak, nebo zrušil rozhodnutí první instance.

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Hotel s restaurací U Belgického dvora (Zum belgischen Hof) Johana a Anny Lorenzových byl v ulici U Hadích lázní (něm. Schlangenbadstrasse) č. 1152/26. Později byl přejmenován na Bavorský dvůr (něm. Bayerischer Hof). V současné době se v budově nachází Lékařský dům. Zdroj: Zykmund, Neuvirt, Kuranda, Špaček: Teplice, Teplitz-Schönau, Krupskou branou do Šanova, 2014.

Šipka označuje místo, kudy vedla Meczeryho cesta (něm. Meczeryweg). Později byla díky domovní zástavbě označena jako Meczery-Strasse. Dnes se ulice jmenuje podle českého spisovatele J. V. Sládka. Napravo od šipky se nachází komplex budov prádelny JIPEWO, s.r.o. Zdroj: Zykmund, Neuvirt, Kuranda, Špaček: Teplice, Teplitz-Schönau, Krupskou branou do Šanova, 2014.

Zdroj:

*„Raub“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 33, čís. 38,
10. 5. 1893, str. 6–7.*

Ozbrojený útěk duchcovského horníka vyděsil město

1893

TEPLICE
DUCHCOV

Představte si situaci, v níž procházíte městem, když najednou se proti vám vynoří běžící muž s revolverem, za ním utíká policista, k němuž se přidávají další kolemjdoucí ve snaze prchajícího pachatele dopadnout, nevědomující si nebezpečí, jaké pro ně ozbrojený muž představuje. Přesně takové drama se odehrálo v sobotu 4. března 1893 v teplických ulicích. Lekli byste se a ukryli? Nebo byste se připojili k policistovi a snažili se muže dopadnout? Naštěstí můžete bezpečně povolit uzdu představám, neboť tento více než sto třicet let starý a dávno zapomenutý případ ožije pouze v následujících řádcích a fotografiích.

„Dnes už jsem jednu ženskou zastřelil...!“

Široká ulice se nacházela v bývalém židovském ghettu a po celém městě byla proslulá především díky podnikům nejrůznějších kvalit, které nabízely dámskou společnost. V hostinci *U města Turnova* (něm. *Zur Stadt Turnau*) ve stejnojmenném domě ubíjel čas s jednou dámou nevalné pověsti také šestadvacetiletý horník **Paul Püschel**. Kolem zmíněného podniku věřil policista, neboť měl v hledáčku Püschelovu náhodnou společnici, na niž bylo hlášeno několik stížností a měla být proto předvedena na policejní stanici. Po vstupu policisty do lokálu a výzvě pochybné dámy k předložení dokladů a odchodu na stanici se Püschel na policistu rozlítl a začal svou společnici bránit. „Dnes už jsem jednu ženskou zastřelil a nečiní mi problém zastřelit někoho dalšího,“ vykřikl a vsunul ruku do kapsy saka. Policista pojal vážné podezření, že muž nežertuje, opustil hostinec a spěchal na nedalekou služebnu, kde svému nadřízenému Schwarzovi podal hlášení o nepřítelném muži, který byl podle všeho ozbrojen.

Nevyšla rána, začala honička městem

Policista Schwarz se proto vypravil do hostince *U města Turnova*, v němž Püschel stále seděl, přistoupil k mladíkovi a požádal jej o legitimaci. Püschel policistově výzvě vyhověl, ale zároveň vytáhl nabitý revolver, namířil jej na policistu a zmáčkl spoušť. Než policista stihl zareagovat, ozvalo se cvaknutí. Kulka však nebyla

vypálena, neboť útočnickův revolver se zasekl. Püschel odstrčil společníci, vrazil do policisty, rozrazil si cestu mezi štamgasty a vydal se úprk teplickými ulicemi. Z Široké ulice se vydal do dnešní ulice U Divadla, z níž zahrnul do Krupské. Běžící postava s revolverem v ruce neunikla kolemjdoucím, kteří se v hrůze otáčeli, někteří se schovali, neboť Püschel mířil hlavní kolem sebe a marně se pokoušel vystřelit. Technická závada zbraně tak zachránila život nejen policistovi, ale i náhodným chodcům.

Za mužem utíkal policista Schwarz, který píšťalkou ze všech sil svolával na pomoc své kolegy z přilehlých ulic. K němu se připojili dva dělníci, Johann Fritsch a Josef Theisinger, pronásledující pachatele Krupskou ulicí. Děsivé drama bylo završeno na dnešním náměstí Svobody, kde byl Püschel zezadu sražen pekařským pomocníkem Adolfem Seifertem a zpacifikován oběma statečnými dělníky. Mezitím doběhl Schwarz s dalšími strážníky, kteří útočníka zatkli a odvedli do vazby.

Na základě šetření bylo zjištěno, že Paul Püschel má domovskou příslušnost v Duchcově. Protože byl zatčen pro závažný trestný čin, byla ke spolupráci povolána duchcovská četnická stanice, oprávněná případ vyšetřit. Po příjezdu dvou četníků z Duchcova se podle očekávání teplické policie potvrdilo, že zadržený Püschel je známý recidivista. Navíc vyšlo najevo, že je hledán pro pokus o vraždu, kterého se v Duchcově dopustil téhož dne ráno. Zločin duchcovského horníka tím nabyl dalších rozměrů.

Když odpykání vězeňského trestu vede k dalším zločinům

Případ projednával c. a k. krajský soud v Mostě, kde 4. května 1893 proběhlo závěrečné slyšení před soudní porotou, o němž detailně informovaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* ze středy 10. května 1893 a během něhož byl rozkryt duchcovský pokus o vraždu. Toho se Püschel dopustil na své partnerce, devatenáctileté Emílii Wildnerové. V blízkosti *Valpružiny šachty* na ni vypálil tři rány z revolveru, které zasáhly obličej, rameno a hrudník. Těžce zraněná dívka byla záhy nalezena a převezena k lékařskému ošetření. Její zranění byla vážná, ale neohrožovala ji na životě. Útěk z místa činu Püschel vysvětlil tím, že po nedokonané vraždě Wildnerové měl v úmyslu spáchat sebevraždu, musel se však nejdříve vypravit do

Teplic pro další náboje do revolveru. Jeho teplické obstarávání munice, které skončilo zábavou v hostinci *U města Turnova*, pokusem o střelbu a útekem, již známe.

Obžalovaný se hájil proti obvinění z pokusu o vraždu tím, že uvedl, že jej Emílie Wildnerová, kterou podle něj týrala matka, opakovaně žádala, aby ji zabil. Jeho tvrzení však odporovalo výpovědím poškozené Emílie, její matky Marie Wildnerové i přímé svědkyně činu Marie Dvořákové. Z nich vyplývalo, že Emílie se na naléhání své matky chtěla od Püschele odpoutat, neboť oběma ženám dlouhodobě naháněl strach. Püschel byl nedávno propuštěn z mosteckého vězení, v němž si odpykával trest za napadení veřejného činitele a urážku strážce. Po návratu z výkonu trestu propadl trudomyslnosti a jeho chování se stalo nevypočitatelné. Matka Marie Wildnerová se obávala, že Püschel přijde zcela o rozum a oběma ženám ublíží. K napětí ve společné domácnosti přispívala Püschelelova závislost na alkoholu a nezaměstnanost. Odsouzený před výkonem trestu usiloval o práci topiče. Následkem odsouzení se jeho plány zhatily, a když zjistil, že se jej Emílie chystá opustit, rozhodl se ji zabít, přičemž se na tento čin připravoval již delší dobu.

Incident v Teplicích byl podle výpovědí policisty Schwarze, obou dělníků, hostinského Karla Nacka z Široké ulice a dalších svědků popsán v souladu s obžalobou, čímž bylo potvrzeno nebezpečné a vzdorovité chování obžalovaného.

Soudní porotě byly položeny čtyři otázky týkající se viny obžalovaného, z nichž všechny byly zodpovězeny kladně. Dodatečná otázka, zda obžalovaný spáchal svůj čin v opilosti či nepřičetnosti, byla zamítnuta. Paul Püschel byl c. a k. krajským soudem v Mostě odsouzen ke třem letům těžkého žaláře, zostřeného pravidelným půstem a temnicí.

Tepličané o této dramatické události v městských uličkách ještě nějaký čas mluvili, než ji čas i s osudem Paula Püschele odvál do historie.

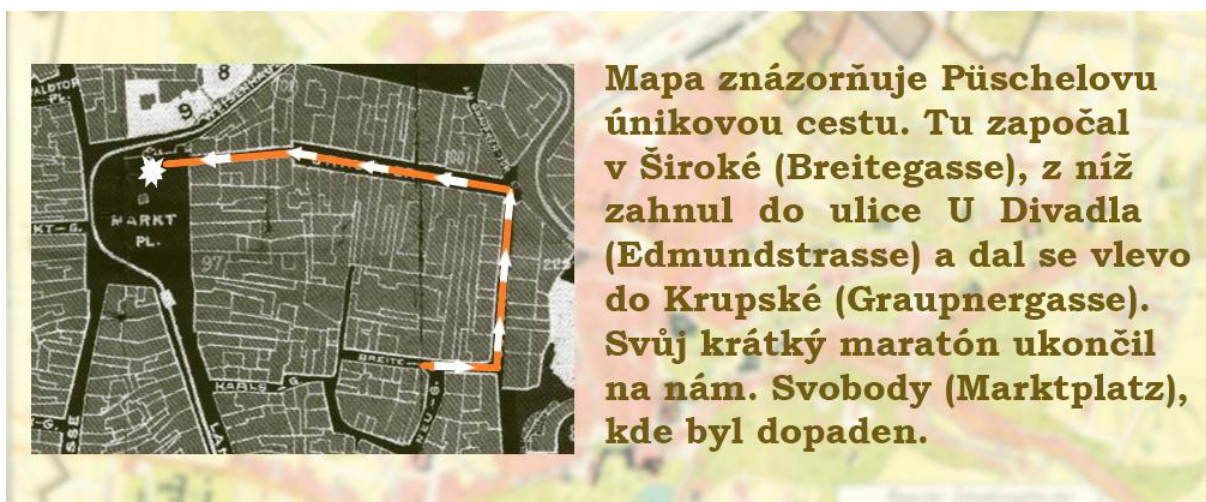

Široká ulice (Breitegasse) se nacházela v bývalém židovském ghettu a byla proslulá svými podniky s výhradně ženskou obsluhou poskytující pánům rozmanité služby. Zmizela s celým ghetttem při rozsáhlé asanaci po roce 1945.

Vpravo je dobový inzerát z r. 1887 nabízející k pronájmu a okamžitému nastěhování pokoj s kuchyní v domě „Zur Stadt Turnau“.

Zdroj: Zykmund, Newirt, Kuranda, Špaček: Teplice, Teplitz-Schönau, Lázeňskou branou na Královskou třídu, 2012, Teplitz-Schönauer Anzeiger, roč. 27, čís. 74, 14. 9. 1887, www.teplickezlociny.cz.

Mapa znázorňuje Püschelovu únikovou cestu. Tu započal v Široké (Breitegasse), z níž zahrnul do ulice U Divadla (Edmundstrasse) a dal se vlevo do Krupské (Graupnergasse). Svůj krátký maratón ukončil na nám. Svobody (Marktplatz), kde byl dopaden.

Zdroj: www.teplickezlociny.cz.

Zdroj: Wikimedia Commons, www.teplicezlociny.cz.

Zdroj: Wikimedia Commons, www.teplicezlociny.cz

Zdroje:

„Eine aufsehenerregende Verhaftung“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Z města a okolí“, roč. 33, čís. 20, 8. 3. 1893, str. 5.

„Das Liebesdrama in Dux“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 33, čís. 38, 10. 5. 1893, str. 7.

Köhlerův případ: Tragická vražda bez motivu

1893–1894

OSEK
HRDLOVKA

Každý policista by nám nejspíše potvrdil, že vražda dítěte je jedním z nejotřesnějších zločinů, který se navždy vrývá do paměti. Bezbranné dítě oddaně následuje dospělého, protože jeho čistá mysl většinou nepředpokládá, že by mu dospělý mohl ublížit. Tím spíše, jedná-li se o jednoho z rodičů. A přesto se stále najdou rodiče, pro které je dítě nejsnazším terčem, na němž si vybíjejí zlost z neúspěchů, ztracených iluzí či existenčních problémů. Děje se tak dnes a dělo se tak i v minulosti, jak dokládá zločin z přelomu let 1893 a 1894, který jsem nazval *Köhlerův případ* a jehož ústřední dvojici tvořili jednatřicetiletý horník **Ferdinand Köhler** a jeho nevlastní syn **Ferdinand Gröschl z Oseka u Duchcova**.

Příběh vraždy, jemuž se velmi podrobně věnovaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* ze dne 17. února 1894 a *Brüxer Zeitung*, je velmi smutný, a to jak okolnostmi, způsobem provedení, tak i tím, že v celém případě v podstatě nenajdeme racionální motiv, kvůli němuž zbytečně vyhasl mladý život. Vraťme se však Oseka v roce 1893 a prožijme pochmurný listopadový den s Ferdinandem Köhlerem.

Na lesní stezce mezi Osekem a Hrdlovkou

Ve čtvrtek 16. listopadu 1893, kolem jedenácté hodiny dopolední, navštívil Köhler známý osecký hostinec Marie Strassbergerové *U Švýcarska (něm. Zum Schweiz)*. Vypil čtyři piva a při odchodu si půjčil prázdnou láhev na víno s tím, že večer zaplatí a vrátí ji. Po obědě řekl chlapci, že půjdou společně do Hrdlovky navštívit Köhlerovy rodiče a večer se vrátí, což na odchodu sdělil také bytné Agnes Ehmigové, u níž s chlapcem bydleli. U brány se Köhler zastavil a vrátil se pro hornický krumpáč, což své bytné zdůvodnil tím, že jej chce dát nabrousit, neboť v pátek půjde zase do práce.

Na cestě Osekem zavítal Köhler do obchodu Franze Ritschela, od něhož si nechal zapůjčenou láhev naplnit kořalkou za čtyřicet krejcarů. Měl totiž v úmyslu požádat otce o peněžní výpomoc. Protože se však otec už dříve vyjádřil, že mu již nehodlá pomáhat, chtěl si dopřát trochu alkoholu na kuráž. Dále požádal kupce o provázek,

ale protože jej Ritschel neměl, spokojil se Köhler s hrstí starého motouzu, za nějž i tak nechal kupci krejcar, ačkoliv mu ho kupec původně nabídl zadarmo.

S pořízenou kořalkou, motouzem a hornickým krumpáčem se dvojice vypravila na lesní stezku z Oseka do Hrdlovky podél trati *Duchcovsko-podmokelské dráhy*. Köhler se náhle posadil a požádal chlapce, aby si sedl vedle něho. V té chvíli na něj dosedla mlha marnosti, napadaly jej chmurné myšlenky, včetně myšlenky na sebevraždu, a ztratil sílu pokračovat v cestě do Hrdlovky. Otevřel láhev a napil se kořalky, přičemž pobídl chlapce, aby se napil s ním. „Co kdybych zemřel?“ pronesl k chlapci. Na to chlapec odvětil, že v tom případě si přeje zemřít také. Muž proto vzal chlapce za ruku a odvedl ho na blízké vlakové koleje, odhodlán položit se s ním na trať a počkat na příjezdějíci vlak.

Köhler s chlapcem leželi na kolejích, plakali a čekali na svůj konec. Vlak však dlouho nejel a chlapci byla zima z ležení na studených kolejích. Köhler proto zvedl krumpáč, přistoupil k chlapci a zadní stranou nástroje jej silně udeřil do hlavy, načež se chlapec bez hlesu zhroutil. Köhler pak položil hlavu na chlapcův hrudník a s pláčem vyčkával, až jedoucí vlak přetne nit jeho trápení a pocitu viny.

„Zpovídat se budu jenom u soudu.“

Kolem třetí hodiny odpolední se horníci Josef Šírek, Josef Růžička a Václav Král vraceli z Hrdlovky do Oseka. Protože cesta byla velmi blátivá, zvolili pěšinu vedoucí lesem. Když se přiblížili k železniční trati, asi čtvrt hodiny za Hrdlovkou, spatřili v lese, přibližně třicet metrů od závor, vedle pěšiny muže klečícího nad tělem dítěte, s hlavou položenou na chlapcově hrudi. Z chlapcovy hlavy teklo hodně krve, což muže vyděsilo, a okamžitě si uvědomili, že se stalo něco velmi závažného, zvláště když při bližším pohledu zjistili, že má chlapec rozbitou hlavu. Také si všimli, že za mužem, v němž Václav Král poznal horníka Ferdinanda Köhlera, leží hornický krumpáč potřísněný krví. Na dotaz horníků, co chlapci provedl, plačící Köhler odpověděl slovy: „Nemělo by to smysl, i kdybych vám všechno pověděl. Zpovídat se budu jenom u soudu.“

Král s Růžičkou zůstali na Širkův pokyn u Köhlera, zatímco Šírek běžel za hrdlovským starostou. Když odcházel, chlapec ještě žil, dýchal a hýbal očima, ale nedokázal mluvit. Krátce na to zemřel. V Širkově nepřítomnosti vzal Köhler chlapce do náruče, odnesl jej asi deset kroků od místa činu, přičemž mužům řekl, že jde k lékaři. Oba zůstavší muži mu v tom zabránili a donutili ho položit chlapce zpátky na zem a sednout si k němu. Šírek se z Hrdlovky vrátil s četníkem a čtyřmi muži, kteří Köhlera spoutali. Hrdlovský četník se pak vydal do Oseka pro posilu. Velitel osecké c. a k. četnické stanice Franz Bartl našel Ferdinanda Köhlera na místě činu, jak sedí na zemi s rukama připoutanýma ke stromu. Nařídil převoz chlapcova těla do márnice oseckého hřbitova a Köhlera odvedl na četnickou stanici.

Během eskorty Köhler vraždu popíral a setrval na svém zapírání i poté, co mu bylo řečeno, že nikdo jiný než on tento čin spáchat nemohl. Také na četnické stanici Köhler zprvu tvrdil, že o ničem neví, a vymyslel si, že na dítě spadl. Později však přiznal, že dítě zabil a chtěl položit tělo na koleje, aby to vypadalo jako neštěstí. Následně svou výpověď upravil a uvedl, že chtěl spáchat sebevraždu a nechtěl chlapce nechat samotného.

Dobry pracovník a milující otec, nebo uzavřený muž, opilec a násilník?

Pojďme se nyní blíže zaměřit na pachatele. Kdo byl Ferdinand Köhler? Narodil se roku 1863 v Libkovicích*. Byl bezdětným vdovcem, katolíkem, a přestože měl domovské právo ve Flájích**, naposledy bydlel v Oseku u Duchcova. Do roku 1894 nebyl nikdy trestaný.

Ačkoliv úvodní popis vykresluje Köhlera jako spořádaného a bezúhonného člověka, jeho rodinné poměry byly velmi neutěšené. Roku 1886 se oženil s Marií Gröschlovou, která již v té době vychovávala syna z předchozího vztahu – Ferdinanda Gröschla, oběť našeho případu. Po čtyřech letech ji i malého Ferdinanda opustil kvůli její nevěře a odstěhoval se k otci do Hrdlovky, zatímco Gröschlová žila v Hostomicích s jakýmsi Skřivánkem. Roku 1892 Gröschlová zemřela, Skřivánek chlapce opustil, a tak se o něj postarala obec Fláje,

kde měl domovské právo. Péče o chlapce se poté ujal Köhler coby jeho nevlastní otec.

Po smrti bývalé manželky Köhler nějakou dobu žil s Annou Královou, která jej však také podvedla, a tím jej donutila odejít. Králová později vypověděla, že Köhler byl dobrý pracovník, nepil, neholdoval hazardu a nikdy si nestěžoval na nouzi. Do ledna roku 1893 se k ní i chlapci choval dobře, poté se však Köhlerovo chování razantně proměnilo. V březnu 1893 ji po požití alkoholu zmlátil deštníkem tak surově, že musela na nějaký čas utéct ze společné domácnosti.

Josefa Fritschová, žena horníka z Nové Vsi***, u níž Köhler s Královou a chlapcem půl roku bydleli, popsala Köhlera jako zamračeného a uzavřeného člověka. Na rozdíl od Králové tvrdila, že Köhler se vyhýbal domácnosti a často se vracel domů opilý. Zmínila i výhružky, že všechny zabije – ji, dítě i nevlastního syna.

Naposledy bydlel Köhler se synem u manželů Ehmigových v Oseku, pracoval na šachtě *Fortschritt* a vydělával týdně osm až třináct zlatých. Za sebe a syna platil bytné šest zlatých a padesát krejcarů týdně za stravu, ubytování a praní. Podle Ehmigové byl Köhler spóřádaný a nevlastního syna měl rád. Posledních osm dní před vraždou byl nemocný, nepracoval a dostal jen tři zlaté a šedesát krejcarů nemocenské a pět zlatých zálohy. Tvrdil, že do práce se vrátí v pondělí 20. listopadu. Ehmigová s Köhlerem naposledy mluvila 16. listopadu, když byli s chlapcem na odchodu, přičemž Köhler si s sebou vzal hornický krumpáč s vysvětlením, že ho nechá nabrousit, aby se do práce mohl vrátit již v pátek, jak bylo popsáno dříve. Bytnou jistě nenapadlo, že chlapce vidí naposledy.

Marné hledání zjevného motivu

Soudní proces s Ferdinandem Köhlerem proběhl v úterý 13. února 1894 u c. a k. krajského soudu v Mostě. Obžalovaný před soudem uvedl, že si je svého činu vědom a vše si jasně pamatuje, a to navzdory tomu, že byl silně opilý. Svědci potvrdili, že z Köhlera byl na místě činu cítit alkohol, ale nepůsobil na ně jako zcela nepřítčný.

Soudní lékaři přinesli zprávu o vícečetné fraktuře chlapcovy lebky a vpáčení kostních úlomků do mozku. Zranění oběti byla podle

nich provedena silným úderem ostrého předmětu a byla neslučitelná se životem.

Köhlerův obhájce Dr. Oswald požádal, aby byla soudní porotě položena doplňující otázka, zda nebyl obžalovaný v době činu v duševním zmatku vyvolaném nemocí, tíživou životní situací a alkoholem. Soudce však po námitce státního zástupce tuto otázku zamítl a položil porotě pouze hlavní otázku: zda se jednalo o zločin vraždy.

Státní zástupce argumentoval, že motivem mohla být snaha zbavit se dítěte. Poukázal na Köhlerovu brutalitu, nevysvětlený nákup provázku a na jeho počáteční zapírání před četnictvem. Dodal, že nízký výdělek a neobvyklé množství alkoholu mohly být dalšími příčinami.

Obhájce trval na tom, že duševně zdravý člověk by takový čin spáchat nemohl, a už vůbec ne otec vůči synovi, byť nevlastnímu. Tvrdil, že Köhler byl v době činu nepřičetný a není odpovědný ve smyslu trestního zákona.

Porota se po půlhodinové poradě jednomyslně usnesla na vině. Na základě tohoto verdiktu byl Ferdinand Köhler odsouzen k trestu smrti oběšením.

Neunesl svou vinu

Další osud odsouzeného byl poznamenán zásahem z nejvyšších míst i tíhou vlastního svědomí. Nad Ferdinandem Köhlerem se slitoval císař František Josef I., který mu udělil milost. Na jejím základě mu byl trest smrti změněn na osmnáct let těžkého žaláře, které si začal odpykávat v c. a k. mužské trestnici Bory u Plzně, kam byl dne 20. dubna 1894 převezen z Mostu.

Köhler se od příchodu do mužské trestnice projevoval melancholicky a opakovaně si stěžoval, že ho pronásledují výčitky svědomí a že svého syna vidá všude kolem sebe. V pondělí 21. dubna 1894 nastoupil jako obvykle k nucené práci na výrobě dekorativních dřevěných lišt, které zhotovoval na mechanické kotoučové pile.

Köhler využil chvíle, kdy stroj stál, zprovoznil pilu a dal pod ni krk. V okamžiku mu zuby s ostrým oddělily hlavu od těla. Nešťastný Köhler tedy nad sebou vykonal rozsudek smrti.

Tím se naplnil osud muže, který se rozhodl ukončit svou beznadějnou sebevraždou a vzít s sebou i bezbranného chlapce. Nakonec však o život připravil jen chlapce a sám se vydal spravedlnosti. Při zpracování *Köhlerova případu* mě napadlo, že náhlou změnu vrahova chování mohl způsobit depresivní stav či jiná postupně se rozvíjející duševní porucha, kterou tehdejší znalci z oboru psychiatrie nedokázali rozpoznat ani zohlednit v lékařském posudku obžalovaného. Ačkoliv se vrah na svůj čin připravil, jak podotkl státní zástupce, a vražda dítěte představuje obzvlášť ohavný trestný čin, teorie obhajoby o Köhlerově nepřičetnosti byla smetena ze stolu možná až příliš snadno. Podobné úvahy však nic nemění na tom, že *Köhlerův případ* je navždy uzavřen dobrovolným odchodem odsouzeného ze života.

Poznámky k případu:

- * *Libkovice – něm. Liquitz, obec na Mostecku, která byla roku 1992 jako poslední zlikvidována v důsledku těžby hnědého uhlí.*
- ** *Fláje – něm. Fleyh, zaniklá obec na Mostecku.*
- *** *Nová Ves – něm. Neundorf, vesnice v okrese Teplice, která zanikla v 70. letech 20. století v důsledku těžby hnědého uhlí.*

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Městu Osek dominuje především cisterciácký klášter, který byl založen již na přelomu 12. a 13. století.

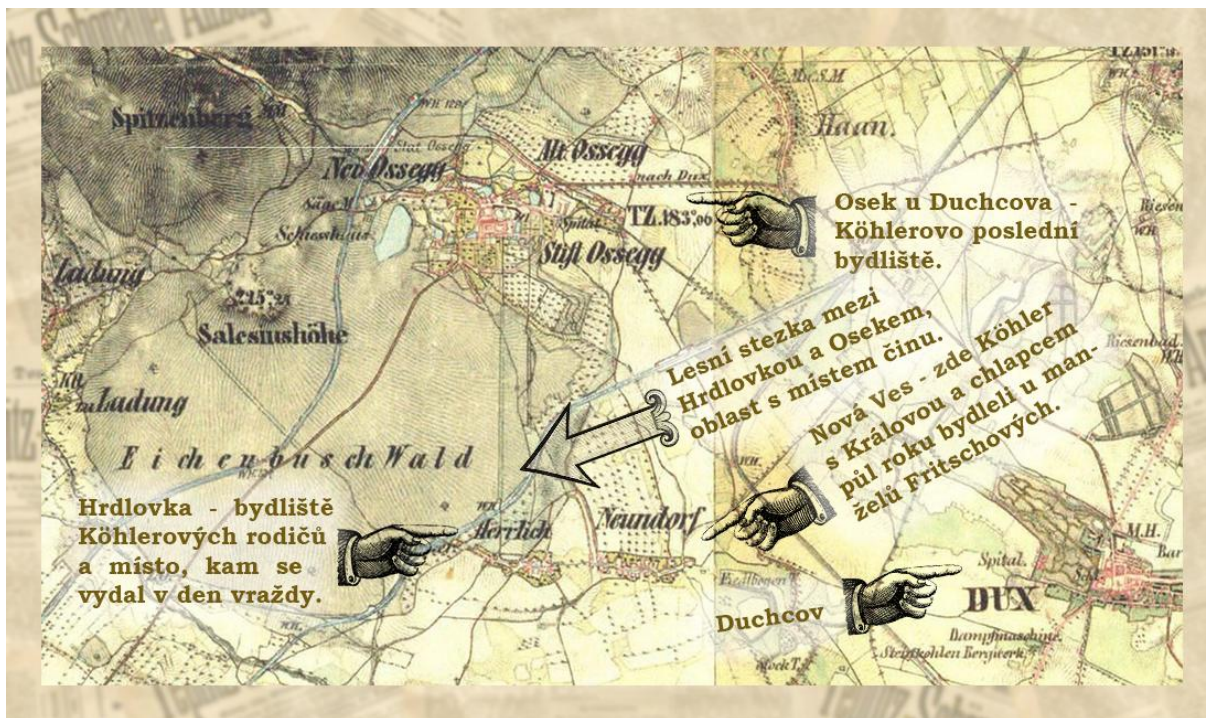
Zdroj: starepohledy.cz, www.teplicezlociny.cz.

Hrdlovka se nacházela asi dva kilometry na jih od Oseka. Na místě pozdější obce je doloženo osídlení již v mladší době kamenné. V katastru Hrdlovky se nacházel důl Nelson, v němž roku 1934 došlo k tragickému výbuchu.

Obec Hrdlovka (něm. Herrlich) byla později sloučena se sousední Novou Vsí (něm. Neundorf) v jeden správní celek a společně s ní zanikla v důsledku těžby hnědého uhlí. Zdroj: starepohledy.cz, www.teplicezlociny.cz.

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Mapa znázorňující klíčová místa Köhlerova případu. Zdroj: mapy.cz, www.tepliczlozliny.cz.

Zdroje:

„Der Mord bei Herrlich“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Soudní síň“, roč. 34, čís. 14, 17. 2. 1894, str. 8.

„Gräßlicher Selbstmord“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Z města a okolí“, roč. 34, čís. 45, 6. 6. 1894, str. 6.

Obvinění zakladatele místního keramického průmyslu Alfreda Stellmachera

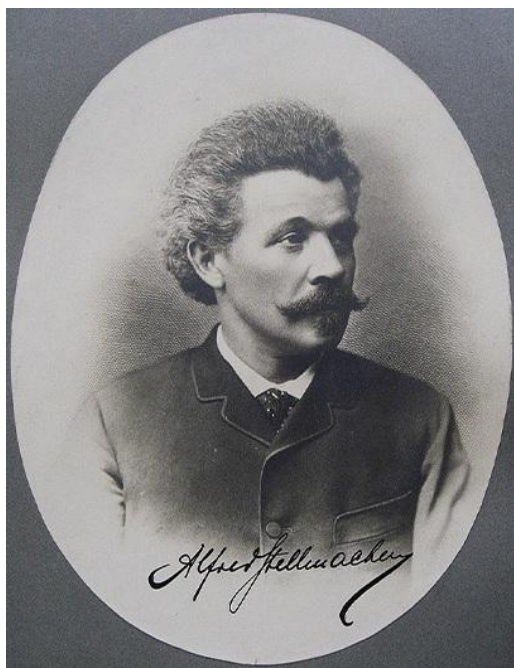
1894

TRNOVANY U TEPLIC
C. A K. KRAJSKÝ SOUD
V LITOMĚŘICÍCH

Zakladatelem keramického průmyslu na Teplicku byl durynský rodák **Alfred Stellmacher**, který před příchodem do Čech pracoval v porcelánové manufaktuře ve Vídni. Z Vídně přesídlil do Prahy, kde začal podnikat ve výrobě keramiky. Se společníkem byli vůbec první v rakouské monarchii v tomto odvětví. Zde však Stellmachera postihla první velká rána, neboť se dostal do dluhů a následně byl svým společníkem okraden o uměleckou licenci a strojní zařízení. Proto odešel z Prahy do Trnovan u Teplic, kde se do podnikání pustil od základů znovu a roku 1878 založil v bývalém Blaschkeho hostinci v **Chlumecké ulici č. 152** (něm. Kulmerstrasse, dnešní Masarykova třída) firmu *Alfred Stellmacher, c. a k. továrna porcelánových květin*.

Druhá osudová rána

Alfred Stellmacher na fotografii pořízené kolem roku 1885. Zdroj: Volker Mölle Riessner: Amphora, Die Porzellan- und Keramikmanufaktur in Nord-Böhmen, 2012.

V důsledku nepřízně osudu musel Stellmacher v roce 1892, ačkoliv jeho výrobky byly v předchozích letech na nejlepší cestě dobýt světový trh, ohlásit obchodní úpadek u c. a k. okresního soudu v Litoměřicích. Nebyl totiž schopen ve lhůtě splatnosti uhradit směnku na částku 12 000 zlatých a byl nucen vyhlásit platební neschopnost, čímž jeho podnikání utrpělo druhou, tentokrát smrtící ránu.

Soupis majetku pořízený soudem vykázal aktiva v hodnotě 305 845 zlatých a 95 krejcarů a pasiva ve výši 243 485 zlatých a 5 krejcarů. V den podání návrhu na konkurz tak činil čistý majetkový zůstatek 62 360 zlatých a 90 krejcarů. Soud nařídil, že zisky ze Stellmacherovy továrny už nebude dostávat on, ale budou jimi pokrývány dluhy. Připojili se i další věřitelé, kteří začali vymáhat své peníze soudní cestou. Tím definitivně skončila činnost jednoho z nejmodernějších podniků v Čechách.

Aby ran uštědřených osudem nebylo málo, stanul Stellmacher v roce 1894 před c. a k. krajským soudem v Litoměřicích, jímž byl obviněn z podvodného konkurzu v důsledku nedbalého podnikání. Kdo inicioval jeho trestní stíhání? A byl skutečně podvodníkem, nebo se stal obětí zlomyslných praktik?

Berlínský Jidáš

Soudní proces, který teplické noviny označily za pozoruhodný pro celý obchodní svět, odhalil ukázkou nekalých podnikatelských praktik ze strany berlínského velkoobchodníka Hermanna Plahta, jemuž Stellmacher po téměř dvacet let přinášel tisíce marek ročně z prodeje svých výrobků.

Plaht uložil ve dvou splátkách částky 20 000 a 10 000 marek u *České eskontní banky* v Teplicích, aby tím Stellmacherovi umožnil levnější získání hotovosti z neproplacených směnek.

— *Pro celkový kontext je třeba zmínit, že eskontní banky vykupovaly směnky od místních firem ještě před tím, než nastal termín jejich splatnosti. Díky tomu podniky nemusely čekat na své peníze a mohly získat hotovost hned. V Teplicích fungovala pobočka takové banky už od konce 60. let 19. století. (koment. aut.)* —

Jako zajištění Plaht přijal Stellmacherovu životní pojistku na 60 000 marek a rozsáhlý sklad vzorků zboží v hodnotě několika tisíc marek jako zástavu. Navzdory tomu se Plaht nezdráhal obvinít Stellmachera z podvodu, podal oznámení státnímu zastupitelství v Litoměřicích, trestnímu soudu a využil i německou diplomatickou cestu prostřednictvím Císařského německého vyslanectví ve Vídni.

Nejpozoruhodnějšími na celém případu byly Plahtovy další kroky ve snaze Stellmachera zcela zničit. Nezdráhal se Stellmacherovi načítovat nehorázné částky za svá oznámení, která podle vlastní výpovědi sám sepsal a nechal přepsat svým písařem. Účtoval mu 30 marek za dvě oznámení státnímu zastupitelství v Litoměřicích, 15 marek za oznámení trestnímu soudu a 30 marek za podání německému vyslanectví ve Vídni. V pozdějším výpise tyto částky znovu navýšil na 60, 50 a 60 marek a navíc připojil šestnáctiprocentní úrok z kapitálu za svůj vklad.

Aby Plaht své jidášské počínání dovršil, připravil Stellmachera zčásti o nájemné ve výši 17 000 marek za sklad v Berlíně a na lipském veletrhu tajně prodal nové vzorky výrobků, které měly být původně prezentovány zákazníkům jako podklad pro obchodní zakázky. Tím způsobil Stellmacherově továrně značnou majetkovou újmu a zmařil důležité obchodní příležitosti.

Plahtovo jednání vůči již tak postiženému dlužníkovi pohoršilo soud i veřejnost přítomnou soudnímu přelíčení. Stellmacherův právní zástupce, Dr. Gläšner, tyto praktiky doložil vlastnoručně psanými dokumenty berlínského obchodníka. Předseda senátu, soudní rada Beck-Ringhoffer, a soudní rada Jonasch označili jednání přítomného Hermanna Plahta za zcela nepřijatelné.

Úvěr, nemoc, konkurence a vysoké úroky

Alfred Stellmacher, který po úpadku své továrny působil jako technický ředitel Fischerových továren v Budapešti, ve své obhajobě uvedl příčiny finančního krachu. Mezi hlavní faktory zahrnul odebrání otevřeného úvěru *České eskontní banky* v době největšího rozmachu továrny, velké investiční výdaje v Rakousku, ztráty během nedbalého vedení továrny v čase jeho nemoci a lázeňského pobytu. Za tyto ztráty, odhadované na 60 000 zlatých, nesl odpovědnost tovární chemik Kowarsch.

Dále poukázal na náklady na svou léčbu a dlouhodobé onemocnění jeho zesnulé manželky, ztráty spojené se sklady vzorků ve Vídni, Miláně a Karlových Varech, které přesahovaly 100 000 zlatých, odchod významných zákazníků v důsledku rostoucí konkurence, vysoké úroky Plahtova vkladu a další okolnosti, které při celkovém součtu byly takřka likvidační.

Bývalý účetní Amandus Spethmann, který toho času působil jako továrník v Jáchymově, uvedl podrobné údaje o spotřebě Stellmacherovy domácnosti, obchodním zisku, jenž mezi lety 1882 a 1884 činil 46 000 až 66 000 zlatých ročně, a mzdových nákladech, které se pohybovaly mezi 54 000 a 104 000 zlatými ročně, přičemž roční obrat z prodeje výrobků do všech světadílů činil čtvrt milionu zlatých ročně. Spethmann byl účetním a disponenetem sedm let

a potvrdil Stellmacherovu výpověď o příčinách vedoucích k úpadku továrny.

Stejně tak vypovídal Johann Melkus, jenž uvedl, že hlavní účetní Merbeller z *Ústecko-teplické dráhy* po určitou dobu prováděl revizi účetních knih. Stellmacherův zeť, Karl Riessner, podpořil Melkovu výpověď sdělením o zavedení nového a efektivnějšího způsobu účetnictví, což bylo možné prokázat soudu z předložených účetních knih. Správce konkurzní podstaty, doktor Schiepeck z Teplic, závěrem dodal, že zbankrotovaná továrna ani Alfred Stellmacher nedisponují dostatkem majetku na splacení dluhů a věřitelé tak dostanou jen malou část toho, co jim Stellmacher dluží.

Ani přes nejdůkladnější soudní šetření neshledal c. k. okresní soud v Litomeřicích žádný důvod k Stellmacherově stíhání a po osmi-hodinovém jednání jej zcela zprostil viny.

— *K případu plnému cifer doplňuji, že při srovnání reálných mezd s reálnými životními náklady podle článku Tomáše Cvrčka „Wages, Prices, and Living Standards in the Habsburg Empire, 1827–1910“ by 1 zlatý odpovídá 250 až 400 korunám. Jedná se však o orientační a kolísavé rozpětí, nikoliv o přesný přepočít, jak tomu bývá v dnešních měnách. (koment. aut.) —*

Slavná Amphora nese Stellmacherův odkaz

Zdroj: LOT-ART.

Přestože podnikání tím pro Alfreda Stellmachera definitivně skončilo, keramický průmysl na Teplickou měl svou zlatou éru teprve před sebou. Stellmacherovy tovární objekty v hodnotě 127 000 zlatých koupil vídeňský obchodník Ernst Wahliss, který zde založil firmu *Ernst Wahliss, továrna na porcelán a fajáns*. Jeho synové Erich a Gerhard Wahlissovi rozvinuli odkaz svého otce, v roce 1905 změnili název firmy a pokračovali ve výrobě přepychových předmětů jako figur, bust, porcelánových váz, fajánse nebo kvalitního stolního nádobí.

Ani příjmení Stellmacher z keramického průmyslu zcela nevy-mizelo. Roku 1892 založil Alfredův syn Eduard a tři jeho zeťové továrnu jemné umělecké keramiky *Riessner, Stellmacher & Kessel, Amphora*, která se stala nejslavnější trnovanskou firmou tohoto odvětví, získala ve světě řadu ocenění a její esteticky i řemeslně

hodnotné výrobky dodnes patří mezi nejcennější sběratelské koušky.

Zakladatel Alfred Stellmacher, jehož podnikání od počátku provázela nepřízeň osudu a zrada ze strany některých nejbližších spolupracovníků, zemřel roku 1906 v Trnovanech. Jeho ostatky jsou uloženy na hřbitově v Novosedlicích.

Trnovany u Teplic (něm. Turn bei Teplitz), v nichž se nacházelo několik továren na výrobu keramiky, byly na město povýšeny až roku 1910. Na obrázku vidíme pohled do dnešní ulice U Červeného kostela (dříve Lindenstrasse) před rozsáhlou přestavbou na přelomu 19. a 20. století, při níž stavby venkovského charakteru nahradily víceposchoďové měšťanské domy. Ty byly v 80. letech 20. století z větší části rovněž zbořeny a nahrazeny panelovou zástavbou. Zdroj: Petr Beránek.

Zdroje:

„Fahrlässige Crida“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 34, čís. 79, 3. 10. 1894, str. 7.

ZYKMUND, NEUVIRT, KURANDA, ŠPAČEK: „Turn (100 let města Trnovany – Teplice)“, r. 2010.

Křivá výpověď má krátké nohy

1895

TRNOVANY U TEPLIC
SOBĚDRUHY

Rok 1895 byl pro Tepličany významný především tím, že onoho roku došlo ke sloučení dvou samostatných měst Teplice a Šanov do jednoho správního celku pod názvem *Teplice–Šanov*. Trnovany u Teplic a Sobědruhy, které v tomto případě navštívíme, si však na připojení k Teplicím musely počkat několik desetiletí. Nemluvě o tom, že Trnovany nebyly v roce 1895 ještě ani městem. Jak již víme z předchozího případu, tento status získaly až o patnáct let později. Vypravme se tedy na pomezí těchto dvou obcí za dalším pátráním.

Okno za jeden zlaták

Náš příběh začíná u osmadvacetiletého zedníka **Johanna Watzkeho** z České Lípy, který tehdy bydlel v Trnovanech. Noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* ze středy 20. února 1895 popsaly jeho případ takto: v noci 7. září 1894, kolem druhé hodiny ranní, se Watzke vypravil do hostince **Na návrší** (něm. *Zur Anhöhe*), který se nacházel na cestě z Trnovan do Sobědruh. Když vstoupil do lokálu, objednal si sklenici piva. Hostinský Franz Schneider st. k Watzkemu přistoupil a požadoval po něm jeden zlatý, který mu měl být už delší dobu dlužen. Watzke požadavek hostinského odmítl a opáčil, že dluží pouze za čtyři piva a šest doutníků, jejichž cena nedosahuje jedné zlatky. To hostinského rozlítlo natolik, že Watzkemu plivl do tváře.

Na stranu hostinského se přidal opilý mladík jménem Gustav Braun. Společně s tkalcem Wilhelmem Luftem, který v hostinci bydlel, vyhodili Watzkeho ze dveří a surově ho zbili. Watzke se jim pokusil utéct, ale Braun, Luft i Schneider st. se za ním rozběhli. Schneider st. přitom křičel: „Seřezte toho chlapa!“

Nevratně osudový okamžik nastal, když Braun doběhl Watzkeho a chytil ho pod krkem. Watzke vytáhl nůž a Braunovi zasadil tři rány, načež se Braun sesul k zemi. Schneider st. a Luft, spatřivše Watzkeho s nožem a Brauna ležícího na zemi, od dalšího pronásledování upustili a utekli.

Později se ukázalo, že Braun měl na hrudi a na rameni jen drobná zranění, ale jeho levé oko utrpělo těžký bodný zásah, který pronikl až k mozku. V důsledku tohoto zranění ležel měsíc v bezvědomí

v krupské nemocnici. O oko zcela přišel a propuštěn z nemocnice byl až 1. prosince 1894.

Johanna Watzkeho celý incident patrně velmi tížil, protože téměř záhy vše oznámil četnictvu, přičemž vyličil celou událost, jak byla dosud popsána. Následně byl zatčen a obžalován z trestného činu těžkého ublížení na zdraví.

Výpovědi Lufta a Schneidera st. soud nepřesvědčily

Při hlavním soudním líčení c. a k. krajského soudu v Litoměřicích, které proběhlo v neděli 17. února 1895, Watzke svého činu upřímně litoval a přesvědčivě vysvětlil, že jednal pouze v nutné obraně. Dále zdůraznil, že Brauna předtím vůbec neznal. Čirou nenávist svého protivníka si proto nedokázal ničím vysvětlit. Poškozený Gustav Braun, vyslýchaný jako svědek, uvedl, že obžalovaného nezná a na celý incident si nepamatuje, protože v inkriminovanou noc byl hodně opilý a poté strávil dlouhý čas v bezvědomí. Domníval se však, že proti Watzkemu ho poštvál hostinský.

Hostinský Franz Schneider st. a Wilhelm Luft u soudu vypověděli, že Watzkeho neobtěžovali ani nepronásledovali, že v lokálu hostince tehdy kromě Brauna a Watzkeho nikdo nebyl a že sami nebyli přítomni incidentu. Prý až na základě křiku, který se ozýval zvenčí, opustil Schneider st. hostinec a Luft svůj pokoj, aby se šli podívat, co se venku děje. Tak našli Brauna ležet v určité vzdálenosti od hostince, lapajícího po dechu. Jejich výpovědi si však navzájem odporovaly.

Naopak dělníci František Němec, Karl Loskot a Josef Bernarsch, kteří byli rovněž v hostinci a tím vyvrátili teorii Schneidera st. a Lufta, že v hostinci nikdo další nebyl, potvrdili Watzkeho verzi, podle níž ho Schneider st., Braun a Luft vyhodili, pak pronásledovali, a Luft následně vyprávěl, že Braun byl Watzkem pobodán. Následkem těchto výpovědí státní zástupce navrhl, aby Schneider st. a Luft byli okamžitě vzati do vyšetřovací vazby pro podezření z trestného činu křivé výpovědi. Soud návrhu vyhověl a oba byli vzati do vazby.

Johann Watzke byl jedenácti hlasy poroty osvobozen, neboť porotci, po dlouhém proslovu obhájce Dr. Wundera, potvrdili, že obžalovaný jednal v nutné obraně.

Do kauzy křivých výpovědí byl zapojen i syn hostinského

Franz Schneider st. a Wilhelm Luft byli následujícího dne po skončení procesu s Johannem Watzkem propuštěni z vazby, avšak, jak uvedly teplické noviny ze soboty 1. června 1895, státní zastupitelství podalo proti oběma obžalobu pro zločin podvodu ve smyslu §§ 197 a 199 obecného trestního zákoníku. Obžaloba byla podána také proti synovi hostinského, Franzi Schneiderovi ml., toho času majiteli hostince, který dne 27. listopadu 1894 a 16. února 1895 u c. a k. okresního soudu v Teplicích ve stejné trestní věci rovněž dvakrát vědomě křivě svědčil.

K projednání této obžaloby bylo nařízeno hlavní líčení u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích na středu 29. května 1895. Při tomto líčení setrvali Schneider st., Schneider ml. a Wilhelm Luft na svých dřívějších výpovědích. Proti nim vystoupili svědci obžaloby, kteří ve svých výpovědích plně potvrdili to, co uvedli již dne 17. února 1895 při hlavním líčení s Johannem Watzkem. Jak uvádějí teplické noviny v závěru článku z 1. června 1895, na návrh obžaloby byli ke druhému trestnímu líčení, jež mělo být nově nařízeno, předvoláni čtyři nově navržení svědci obžalovaných a první hlavní líčení bylo odročeno.

Zdlouhavé řízení došlo svého konce

Poslední zprávu o případu tří obžalovaných přinesly noviny ve svém sobotním vydání z 19. října 1895, kde se uvádí, že ve čtvrtek 17. října bylo po dvou jednáních před trestním senátem konečně vyneseno rozhodnutí.

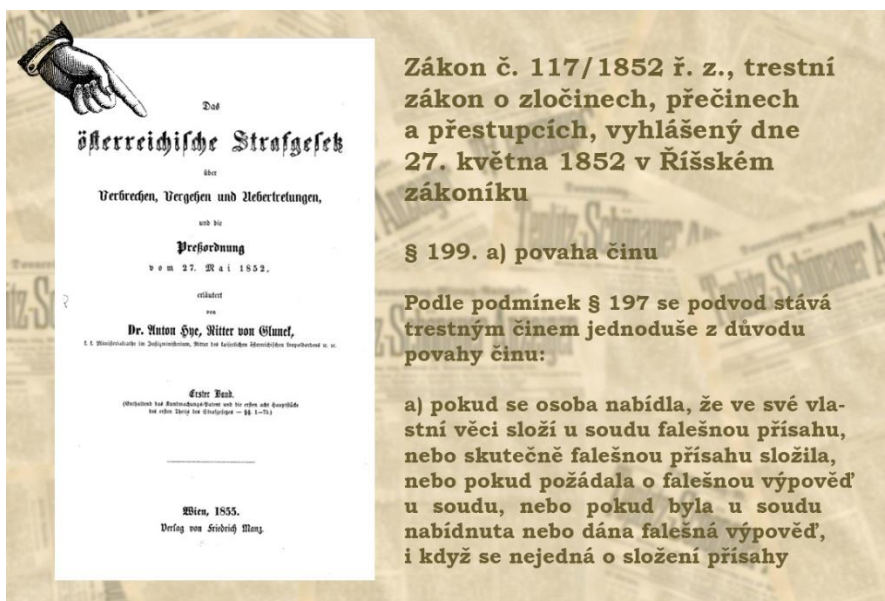
Před soudem vystoupilo jedenáct svědků, mezi nimi i několik obhajobou předvolaných svědků ve prospěch obžalovaných. Ani tito však nedokázali vyvrátit vznesenou obžalobu, a proto byl ve všech třech případech vyneseno odsuzující rozsudek. Franz Schneider st. a Wilhelm Luft byli odsouzeni každý k šesti týdnům těžkého žaláře,

zpřísněného několika pŕusty, Franz Schneider ml. pak k ŕesti tŕd-
nŕm prostŕho ŕaláře. Vŕichni tŕi byli navíc společnŕ odsouzeni
k náhradŕ nákladŕ trestnŕho řizenŕ.

Z odsouzenŕ tŕchto tŕi vŕytečnŕkŕ pro nás plyne, ŕe i leŕ v podobŕ
křivŕ vŕpovŕdi má krátkŕ nohy a sotva mŕže pŕedbŕhnout zākon.
Odsouzenŕ se chtŕli vyhnout spoluodpovŕdnosti za incident mezi
Braunem a Watzkem, na nŕmŕ se podŕleli podporováním Brauna
k ŕtoku. Spravedlnosti vŕsak neunikli. Nejhŕře vŕsak dopadl sa-
motnŕ Braun, kterŕ zaplatil cenou nejvyšŕŕ – svŕm zdravŕm. To byl
patrnŕ také dŕvod, proč nebyl souzen za ŕtok na Watzkeho.

Zdroj: Mapa mŕsta Trnovany (po r. 1910), Petr Beráneek, www.teplicezlociny.cz.

Zdroj: de.wikisource.org: Strafgeset, 1852, Ősterreich, www.teplicezlociny.cz.

Zdroje:

„Schwere körperliche Verletzung“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 35, čís. 15, 20. 2. 1895, str. 9.

„Falsche Zeugenaussage bei Gericht“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 35, čís. 44, 1. 6. 1895, str. 10.

„Falsches Zeugniß vor Gericht“, Teplitz-Schönauer Anzeiger, rubrika „Soudní síň“, roč. 35, čís. 84, 19. 10. 1895, str. 10.

Svatba ve vězeňské kapli

1895

TEPLICE
HABŘINA

Vězeňské sňatky v Rakousku-Uhersku byly na konci 19. století možné, avšak nikoli zcela běžné, neboť k jejich uskutečnění byl zapotřebí souhlas vězeňské správy a často i politické správy – v případě Teplic-Šanova okresního hejtmanství. Bylo nutné zajistit přítomnost oddávajícího, jímž byl nejčastěji kněz, dvou svědků a někdy i úředního dohlázeatele, pokud se jednalo o vězně odsouzené za zvláště těžké trestné činy. Nejčastějším důvodem byl veřejný zájem, například aby očekávané dítě nezůstalo nemanželské. U odsouzených k smrti měly tyto sňatky často symbolický rozměr, zejména pokud šlo o jejich poslední přání.

Povozník a dívka z nalezince

Páreček snoubenců, tvořený třicetiletým povozníkem **Wenzelem Hammerem** z Nučnice* a čtyřadvacetiletou **Marií Adamcovou**, u níž bylo jako místo narození uvedeno *vídeňský nalezinec*, zasedl dne 25. července 1895 na lavici obžalovaných u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích. Hammer byl obžalován z vloupání, kterého se dopustil v Habřině**. Adamcová byla obviněna z účasti na této krádeži. Jak psaly noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, nešlo o jejich první prohřešek proti zákonu.

Vídeňský nalezinec (něm. Wiener Findelhaus), založený roku 1784 Josef II., sloužil také jako porodnice pro svobodné a nemajetné ženy, které zde mohly po porodu nadále zůstat a pracovat. Zdroj: Magazin Wien Museum.

Za pozornost stojí zejména osud Marie Adamcové, o němž mnohé napovídá místo jejího narození. Jestliže teplické noviny zmínily, že se narodila ve vídeňském nalezinci, nebyla to tehdy jen poznámka o místě narození. Vídeňský nalezinec byl největší institucí monarchie pro odložené děti, založenou roku 1784. Každoročně v něm nacházely útočiště tisíce novorozenat, často nemanželských či nechtěných. O děti se obvykle staraly takzvané kojné, které žily buď přímo v ústavu, nebo si děti braly domů. Tyto děti kromě těžkého startu do života postihovala i vysoká úmrtnost. Pokud překonaly počáteční nepřízeň osudu,

byly po krátké době – většinou po několika týdnech či měsících – předány venkovským pěstounům, kteří dostávali od státu či ústavu malý příspěvek na jejich výchovu. Jen menší část dětí vyrůstala dlouhodobě v samotném ústavu – obvykle šlo o děti nemocné nebo takzvaně neumístitelné.

Nešťastný začátek se u většiny dětí podepsal na jejich dalším osudu. Dívky se zpravidla uplatňovaly jako služebné, pradleny či dělnice, ale nesly s sebou stigma dítěte bez původu. Zmínka o nalezinci tak měla čtenáři naznačit, že Marie Adamcová pocházela z prostředí chudoby a sociálního vyloučení, což dobové listy chápaly jako vysvětlení její pozdější kriminální dráhy. Doba, v níž se případ odehrál, zkrátka nenabízela mnoho opory těm, kdo bez vlastního zavinění neměli snadný vstup do života.

Teplická stopa snoubenců v Hotelu U města Londýna?

Učiňme však větší oblouk a vraťme se do Teplic v březnu roku 1895. Dne 19. března 1895 zjistil povozník František Sedláček, zaměstnaný v **Hotelu U města Londýna** (něm. *Hotel Stadt London*), který se nacházel na počátku Dlouhé ulice ve směru od Zámeckého náměstí, že do jeho pokoje vnikl nezvaný host, který mu z uzamčeného kufru odcizil spořitelní knížku se zapsaným obnosem devadesát zlatých, peněženku s třiceti zlatými v hotovosti, zástavní lístek a také košile a šaty v hodnotě přes padesát zlatých.

Ještě před podáním oznámení bylo ve spořitelně z vkladní knížky vybráno přes osmdesát zlatých. Výběr byl potvrzen podpisem *Anna Sedláčková*. Podezření okamžitě padlo na Wenzela Hammera, neboť byl dříve v hotelu zaměstnán a v pokoji, který nyní obýval Sedláček, často přespával. Další indicii, jež ukázala na Hammera, poskytl kočí Josef Oppenheimer, který dosvědčil, že osudného dne spatřil Wenzela Hammera a Marii Adamcovou na cestě mezi Teplicemi a Dubím. O den dříve byl Hammer navíc viděn v Dlouhé ulici hospodyně Marií Zeidlerovou.

O Marii Adamcové bylo navíc známo, že roku 1892 u svého zaměstnavatele Karla Kubeho v Mstišově spáchala krádež většího množství šperků, za niž byla odsouzena k třinácti měsícům těžkého žaláře. Není překvapivé, že na krádeži se podílel také její snoubenec

Hammer, který tehdy obdržel trest osmi měsíců těžkého žaláře. Potvrzení spořitelny o přijetí částky osmdesáti zlatých s podpisem *Anna Sedláčková* bylo následně porovnáno s rukopisem Adamcové, přičemž mezi písmy byla shledána značná podobnost.

Snoubenci byli dále obviněni z krádeže, kterou poškodili hospodáře Josefa Stibitze v Habřině, při níž měli odcizit oblečení a spořitelní knížky. Toto obvinění se ukázalo jako plně prokazatelné.

Odhalení vídeňskými policejními agenty

Po sérii krádeží, kterých se Hammer s Adamcovou dopustili v severních Čechách, se oba snoubenci vypravili do Vídně, kde se chtěli vmísit do ruchu velkoměsta a nepozorovaně zmizet z dohledu úřadů. Koncem dubna roku 1895 je však vídeňští policejní agenti vypátrali v bytě Wenzela Hammera, v němž bylo nalezeno dvě stě šedesát zlatých, několik hodinek a šperků, dále halenka, kterou paní Stibitzová v Habřině označila za svůj majetek, a v kufru Adamcové dvě spořitelní knížky odcizené Josefu Stibitzovi. Osobní věci hotelového povozníka Sedláčka z Teplic nalezeny nebyly.

Při soudním jednání u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích se Wenzel Hammer bez vytáček přiznal ke krádeži v Habřině a snažil se očistit svou snoubenku. Ta tvrdila, že o krádeži a vkladních knížkách nic neví a že spornou halenku považuje za svůj majetek. Krádež v *Hotelu U města Londýna* oba rozhodně popřeli.

Protože se oběma obžalovaným nepodařilo prokázat teplickou krádež v hotelu, a to i přes nespornou snahu vyšetřovatelů, shledala je porota vinnými pouze z krádeže v Habřině. Wenzel Hammer byl proto za zločin krádeže, křivou výpověď, potulku a maření policejního dozoru, jenž mu byl zřejmě nařízen po odpykání předchozího trestu, odsouzen k šesti letům těžkého žaláře. Marie Adamcová obdržela trest jednoho roku těžkého žaláře. Po skončení jednání vyslovil Hammer přání, aby mohl být s Adamcovou oddán ještě před jejich odvedením do trestnice.

Novomanželské lože na vězeňských kavalcích

Teplické noviny ze soboty 10. srpna 1895 v rubrice *Soudní síň* o-tiskly krátkou zprávu, podle níž bylo odsouzeným snoubencům povoleno uzavřít sňatek a svatba páru se uskutečnila v následujících dnech ve vězeňské kapli. Svatební noc strávili novomanželé Hammerovi každý zvlášť na vězeňském kavalci. Poté byl Wenzel Hammer převezen do mužské trestnice v Borech u Plzně.

Zda Marie Adamcová na svého vyvoleného skutečně čekala šest let, o tom se prameny nezmiňují. Pokud však s Hammerem očekávala potomka, zajistila mu sňatkem alespoň společensky přijatelnější vstup do života, než jaký byl jí samotné prisouzen narozením ve vídeňském nalezinci.

Poznámky k případu:

- * Nučnice – něm. *Groß-Nutschitz*, malá vesnice, část obce Křešice v okrese Litoměřice.
- ** Habřina – něm. *Haber*, vesnice, část města Úštěku v okrese Litoměřice.

Foto pochází z doby kolem roku 1875. Dnes se v budově nachází územní pracoviště Finančního úřadu pro Ústecký kraj. Zdroj: Zykmund, Newirt, Kuranda, Špaček: *Teplice, Teplitz-Schönau, Lázeňskou branou na Královskou třídu*, r. 2012.

Zdroje:

„Diebstahl“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Soudní síň“, roč. 35, čís. 61, 31. 7. 1895, str. 8.

„Eine Hoschzeit im Kerkler“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Soudní síň“, roč. 35, čís. 64, 10. 8. 1895, str. 9.

Vražda četníka Janische

1894–1897

TEPLICE
TRNOVANY U TEPLIC
ŘETENICE
BÍLINA
ŽELĚNKY
DUCHCOV
MOST A OKOLÍ
ZATEC
SOKOLOV

Teplické noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* ve svém vydání ze středy 28. listopadu 1894 přinesly zprávu o události z neděle 25. 11. 1894, která se již v neděli ráno roznesla po městě rychlostí blesku: u teplického *Dolu Václav* (něm. *Wenzel-Schacht*) byl zavražděn četník. Od té chvíle na místo proudily stovky lidí, aby se přesvědčili o pravdivosti této senzační informace. Všichni zvědavci, kteří onoho rána prošli viaduktem *Ústecko-teplické dráhy* u *Willnerovy továrny* v Trnovanech a pokračovali dále kolem *Rindskopfovy továrny na krajky a záclony* až na kraj pole, na němž vpravo stála dřevěná kůlna se třemi navršenými stohy, mohli spatřit, že u jednoho ze stohů v tratolišti krve leží strašlivě zohavené tělo četnického strážmistra, pětatřicetiletého **Franze Janische**.

Jakmile se zpráva o zločinu dostala k příslušným úřadům, k ohledání místa činu se dostavila soudní komise složená z okresního soudce, soudního adjunkta, koncipisty místodržitelství (zemského správního orgánu, pozn. aut.), okresního lékaře, soudního lékaře a soudních svědků. Janischova mrtvola ležela obličejem k zemi. Tělo na první pohled vykazovalo četná bodná a sečná zranění. Jedna ruka oběti byla na několika místech téměř přeseknuta. Na lebce bylo nalezeno několik ran. Hůře však dopadl Janischův obličej. Přestože zohavená tvář mrtvého prakticky nebyla k poznání, podařilo se jej přítomným svědkům ztotožnit. Po prvotním ohledání bylo tělo Franze Janische převezeno do márnice při teplické *Nemocnici Fridricha Viléma*, kde bylo podrobeno důkladné pitvě.

Teplické noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* ve svém 95. čísle z roku 1894 potvrdily zprávu o vraždě četníka, kterou se ještě v den spáchání činu vypravily ověřit stovky Tepličanů.

Zdroj: *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, roč. 34, čís. 95, 28. 11. 1894, str. 1 a 4, www.teplikeczlociny.cz.

Nebojácny strážmistr Janisch

Franz Janisch se narodil roku 1859 v rakouském Seekirchenu. V září roku 1889 se stal příslušníkem četnictva a od ledna roku 1893 byl coby strážmistr přidělen na četnickou stanici v Teplicích. Noviny jej popsaly jako jednoho z nejzdatnějších četníků. Podle vyjádření mnohých kolegů a nadřízených byl mimořádně bystrým kriminalistou, jehož schopnosti oceňovali i soudní vyšetřovatelé. Kolegové jej navíc označili za rozhodného a energického muže, který se nezalekl žádného nebezpečí. Jeho nebojácnost se mu však navzdory všem pochvalám stala osudnou.

Zničené stopy mařily vyšetřování

Bylo prokazatelné, že strážmistr Janisch nastoupil v sobotu 24. listopadu 1894 na noční hlídku a kolem půlnoci se pohyboval v Proboštvě. Asi ve dvě hodiny ráno prošel Sobědruhy, z nichž se přes Soběchleby a Trnovany vracel zpět do Teplic, kam dorazil kolem půl šesté hodiny ráno. Drážnímu hlídači Karlu Köhlerovi sdělil, že má v úmyslu prohlédnout stohy v kůlně za viaduktem, neboť v nich nacházeli noční úkryt podezřelí jedinci. Od té chvíle již nikdo nespatrił strážmistra živého, vyjma jeho vrahů, kteří podle všech okolností museli být nejméně dva.

Již kolem sedmé hodiny ráno si Janischovy zakrvácené a zohavené mrtvoly všimli dělníci místního truhláře, kteří se vypravili do kůlny pro seno. Svůj nález neprodleně oznámili trnovanskému četnictvu, neboť pozemek ležel v katastru obce Trnovany. Odtud byly informovány příslušné úřady a na místo byla vyslána soudní komise. Vzhledem k tomu, že na místo činu od rána proudily stovky zvědavců, kteří rozšlapali veškeré stopy v již tak změkklé půdě, soudní komisi se bohužel nepodařilo spatřit místo tak, jak jej opustili pachatelé. Nebylo možné ani zjistit, kterým směrem se pachatelé vydali, či zda byli skutečně dva.

Takový postup při vyšetřování by dnes byl považován za nedbalý, avšak v době spáchání tohoto zločinu neexistoval způsob, jak urychlit předání informace mezi nálezci, četnictvem a úřady a jak co nejrychleji zajistit místo činu. Nejrychlejší způsob, jak se na místo dopravit, byl jízdou drožkou, a pevný telefon byl stále novin-

kou a ne zcela běžným prostředkem komunikace. Jestliže se však někdo pohyboval mimo svoji úřadovnu, byl nedostizhý.

Knoflíky, kusy látky a noviny

Jak již bylo napsáno, mrtvola četníka Janische ležela obličejem dolů, levou paži měl pod hrudí, pravou paži měl nataženu pod hlavou. Asi tři kroky od mrtvého ležela tasená šavle, čepice a lucerna, kterou začal četník na doporučení kolegů teprve nedávno používat při nočních pochůzkách. Nalevo od hlavy ležela služební puška se vztyčeným bodákem, jehož hrot byl obrácen k mrtvému. Napravo od hlavy se rozlévala krvavá kaluž a podél zdi kůlny byly viditelné krevní stříkance. Čepice nevykazovala stopy po úderech, musela proto být sražena, než došlo k masivnímu útoku na hlavu oběti. Čepel šavle a pažba pušky byly potřísněny krví. Bodák byl od hrotu až po jílec rovněž zalitý krví. Krevní stopy byly nalezeny dokonce i uvnitř Janischovy lucerny.

Zdroj: Prager Abendblatt, čís. 255, 8. 11. 1894, str. 1., www.teplicezlociny.cz.

Kromě těchto stop místo činu nenabízelo nic, co by mohlo být spolehlivým vodítkem pro další vyšetřování. Soudní komise zajistila alespoň několik knoflíků, kusy látky a noviny *Prager Abendblatt* ze čtvrtka 8. listopadu 1894, nalezené na vrcholu jednoho ze tří stohů, neboť bylo známo, že tuláci nocující ve stozích si obvykle vybírali jejich vrcholky

k pohodlnému přespání.

Na polní cestě, která vedla mezi kůlnou a vlakovou tratí, byly na kameni ležícím v příkopu nalezeny malé krvavé skvrny. Údajně byly po této cestě ve směru k Trnovanům viditelné i další krvavé stopy, což se však nepodařilo ověřit. Naopak v blízkosti *Dolu Václav*, tedy ve zcela opačném směru, bylo nalezeno zakrvácené péro z četnické služební čepice.

Zavražděn vlastním bajonetem

Četník musel být útočníkem přepaden zcela nečekaně, a ve chvíli, kdy byl přemožen a neschopen odporu, byl jím doslova zmasakrován, psaly teplické noviny. Na temeni hlavy se nacházely rány od sečných úderů, které poškodily lebeční kosti. Četníková levá ruka měla na vnitřní straně dva hluboké řezy, pravá ruka byla dvěma sečnými ranami, jednou vedenou na zevní stranu a druhou na vnitřní stranu, téměř oddělena od paže. Janischův obličej byl rozřat dvěma horizontálními údery od pravého ucha k levé tváři. Jeden z nich roztránil nosní přepážku a obličejovou kost na pravé straně, druhý rozdrtil horní čelist i se zuby, nalezenými v ústní dutině mrtvého. Nejtěžší ránu měl mrtvý na hrudi. Pachatel mu jeho vlastní bodák, upevněný na služební pušce, vrazil do středu hrudníku s takovou vervou, že prorazil hrudní kost, prošel srdcem a poranil plíci na zadní stěně hrudní dutiny. Pitevní nález odhalil nejméně osmnáct, převážně těžkých sečných ran a jedno bodné zranění, přičemž toto poslední bodnutí bajonetem do srdce bylo považováno za bezprostředně smrtelné.

Než se soudní komise odebrala z místa činu, vyslechla ještě drážního hlídače Karla Köhlera z Trnovan, který byl posledním člověkem, který četníka spatřil živého. Köhler vypověděl, že ještě v půl šesté ráno s Janischem mluvil. Viděl totiž četníka přicházet z Proboštova po železniční trati s ruční lucernou. Prohodil s ním pár slov, načež Janisch odkráčel ke kůlně na poli, odkud se již nevrátil. Hlídač neslyšel žádné podezřelé zvuky ani volání o pomoc, což bylo možné vysvětlit tím, že svou pozornost věnoval osobnímu vlaku, který odjížděl z Teplic v pět hodin a padesát jedna minut. Našli se však jiní svědci, kteří volání o pomoc zaslechli. Jejich svědectví však zatím nebylo potvrzeno. Hlídač večer před činem dle svých slov spatřil u strážního domku č. 14/15 v Trnovanech podezřele se potulovat dva poměrně statné muže, z nichž menší se jevil opilý a potácel se. Nebylo vyloučeno, že tito dva přenocovali v kůlně, při pokusu o zatčení kladli odpor a stali se četníkovými vrahy.

Pravděpodobný průběh událostí podle soudní komise

Janisch se nejspíše s veškerou opatrností přiblížil ke kůlně. Našel v ní ležet muže, jehož slaměné lůžko ve stohu komise našla při ohledání. Tento muž byl Janischem vyzván, aby kůlnu opustil, přičemž četník jej patrně chtěl s namířenou puškou vyvést ven. Zatčený zprvu uposlechl a Janisch s ním došel do rohu kůlny, zatímco se nejspíše objevil druhý tulák, jehož si Janisch předtím nevšiml – ať už vyšel zevnitř kůlny, nebo sešel z vrcholu stohu – a přepadl Janische zezadu. Tento druhý muž musel být velmi odvážný a zběhlý v zacházení se zbraněmi, neboť Janischovi bleskově vyrval šavli z pochvy, srazil mu služební čepici z hlavy a poté mu zasadil prudké sečné údery na nechráněnou hlavu. Janisch se nemohl otočit, protože by se jinak vystavil útoku zatčeného, který by mu vpadl do zad, proto pevně držel pušku v pravé ruce a levou se snažil uchopit šavli, jež byla v ruce protivníka. Při tomto pokusu mu útočník dvakrát vytrhl ostře broušenou šavli z ruky, čímž Janisch utrpěl dvě hluboké řezné rány na vnitřní straně levé ruky, což oslabilo jeho možnost obrany.

Poté Janisch pravděpodobně zvedl pušku, aby bodákem zaútočil na muže za sebou, ten se však bodnutí vyhnul a rychle zasadil dva sečné údery zprava i zleva proti ruce, v níž Janisch držel pušku. To jsou ony dvě rány, které podle pitevního nálezu téměř oddělily pravou ruku od paže. Janischovi pak vypadla puška, zůstal zcela bezbranný a musel – pokud ho už předtím neomráčily údery do hlavy – v důsledku bolesti a ztráty krve zkolabovat. Útočníci pak dokonali nejděsivější část svého zločinu. Ať již chtěli Janische definitivně umlčet, nebo potřebovali ukonejšit bestiální touhu po pomstě, zasadili četníkovi ještě několik úderů těžkou šavlí napříč obličejem a do hrudi mu vrazili bodák. Janisch se v křeči nejspíše jednou přetočil. Proto byla jeho mrtvola nalezena obličejem dolů. K tomuto skutkovému stavu nasvědčuje i skutečnost, že četník v podstatě neměl možnost na svou obranu použít pušku, neboť ta byla nalezena plně nabitá.

Soudní vyšetřovatelé předpokládali, že po zápase s tak brutálně zohaveným protivníkem musel oděv útočníků nést významné stopy krve, což vedlo k naději, že alespoň tímto způsobem dostanou úřady vodítko k jejich odhalení.

Poslední rozloučení s Janischem za účasti významných hostů

Pátrání po vrazích bylo zahájeno pod vedením c. a k. četnického rytmistra von Riedlingera. K datu vydání devadesátého pátého čísla teplických novin z 28. listopadu 1894 však vyšetřování nepřineslo žádné výsledky, a to i přes četná zatýkání a vyslýchání podezřelých osob. Začal tak jeden z největších případů v historii zločinu na Teplicku.

V úterý 27. listopadu 1894 proběhlo se zavražděným četnickým strážmistrem Franzem Janischem poslední rozloučení na Školním náměstí (něm. Schulplatz, dnešní Benešovo náměstí), jehož se zúčastnila řada významných osobností a spolků, například delegace veteránských spolků z Teplíc a Šanova, neuniformovaní policisté, teplické pěvecké spolky, okresní hejtman princ Hohenlohe, teplický starosta Karl Stöhr, jiní významní hodnostáři a příslušníci četnické jednotky. „Nesčetný dav truchlících následoval průvod a v mnoha očích se leskly slzy,“ napsal teplický tisk.

Podezřelý se pokusil zabít četníka v Žatci

Teplické noviny již v sobotu 1. prosince 1894 informovaly o zadržení dvou vážně podezřelých mužů. V Teplících byl zadržen jistý Anton Pohl, v Žatci pak jistý Wagner, který byl krátce před vraždou Janische propuštěn z vyšetřovací vazby, v níž seděl za pokus o vraždu velitele žatecké četnické stanice Wünsche. Na zimních kabátech obou zadržených byly nalezeny krevní skvrny, které Pohla i Wagnera okamžitě zařadily mezi vážně podezřelé. Wagnerovi se podařilo z obvinění z žateckého pokusu o vraždu vyvlíknout pomocí alibi, které mu zajistili členové zločinecké bandy, k níž podle indicií sám patřil.

„Kdyby obyvatelstvo, namísto aby ze strachu odmítalo svědčit, podpořilo snahy úřadů, museli by již dávno být viníci vydáni spravedlnosti, neboť museli v neděli dopoledne po vraždě projít rušnými částmi města a být spatřeni mnoha lidmi. Není myslitelné, že by si některý z kolemjdoucích nevšiml něčeho podezřelého. Také železniční cestující a železniční personál by mohli poskytnout důležité podněty ohledně směru, kterým se zločinci dali na útěk,“ psaly teplické noviny.

Wagnerovo alibi obstálo, kabát však budil podezření

Vyšetřování Janischovy vraždy bylo u c. a k. okresního soudu v Teplicích ukončeno a spisy byly předány c. a k. krajskému soudu v Litoměřicích. Společně s případem byl k litoměřickému soudu přepraven také podezřelý Anton Pohl.

Z c. a k. okresního soudu v Žatci dorazilo ke krajskému soudu několik vyšetřovacích protokolů týkajících se zadrženého Wagnera, z nichž vyplynulo, že jeho alibi, podle něhož strávil noc, kdy byla vražda spáchána, u svého kamaráda Johanna Kiese v Libyni na Lounsku, bylo Kiesem potvrzeno. Stav Wagnerova kabátu však naznačoval, že podezření proti němu rozhodně nebylo bezdůvodné. Na rukávu se sice nacházely jen zaschlé krevní kapky, avšak podrobnější zkoumání vnitřní strany kabátu odhalilo snahu o vyčištění rozsáhlých krevních skvrn. Při těchto pokusech se načervenalá tekutina nepochybně vsákla do spodní části rukávu, kde se nahromadila a vytvořila načervenalé mapy. Krevní skvrny na vnější straně se však patrně nepodařilo vyčistit docela, neboť na jejich místě byl našitý pruh látky. Wagnerova potřeba zakrýt stopy na svém oděvu byla tedy zjevná.

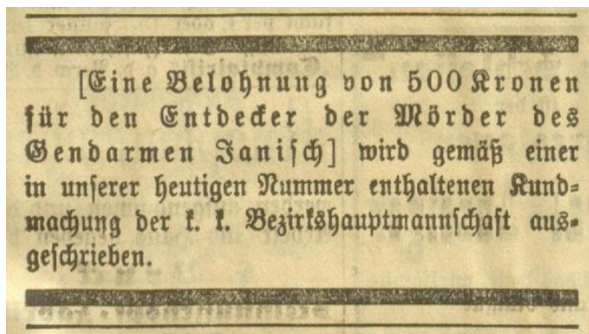
Vyšetřování na cestě do slepé uličky?

V případě se objevuje ještě jméno jakéhosi Czorcana, o němž se zmiňují teplické noviny ve svém vydání z 5. prosince 1894. Nejsm si jistý, zda se nejedná o nepřesný přepis českého jména, avšak další zmínky o Czorcانovi jsem nenašel. Ten měl být držen ve vyšetřovací vazbě litoměřického soudu. Původní podezření proti němu se však rozplývalo a brzy byl propuštěn z vazby.

Ve čtvrtek 27. prosince 1894 byl zadržen tulák Antonín Kučera, jenž na kritickou noc neprokázal alibi, a proto byl jako podezřelý zatčen a dopraven k c. a k. okresnímu soudu v Teplicích. Při okamžitě zahájeném výslechu však nevyšly najevo žádné skutečnosti, které by mohly podezření blíže odůvodnit. Na oděvu zadrženého nebyly zjištěny žádné podezřelé stopy. Tvrdil, že jej 22. listopadu 1894 propustili z vězení v Plzni a měl na sobě tytéž šaty, v nichž odešel. Jeho zatčení po Teplicích vyvolalo fámy, že vrah byl konečně dopaden. Mezitím byl Wagner eskortován ze Žatce do Teplic, kde

byl konfrontován se dvěma muži, kteří byli zadrženi krátce před jeho převozem. Konfrontace však nepřinesla žádný posun ve vyšetřování.

Odměna za informace vedoucí k pachateli

*Teplitz-Schönauer Anzeiger, roč. 34., čís. 101.,
19. 12. 1894, str. 11.*

Za účelem podpory spolupráce veřejnosti s vyšetřujícími orgány vypsalo c. a k. okresní hejtmanství v Teplicích odměnu ve výši pěti set rakousko-uherských korun za informace vedoucí k dopadení pachatele.

Zde pouze doplním, že po měnové reformě v roce 1892 se vedle zlatých začaly používat koruny, přičemž hodnota jedné zlatky odpovídala dvěma korunám.

Hledá se Johann Kraus

Vyšetřování usilovně pokračovalo, přičemž ve speciální příloze z pondělí 24. prosince 1894 teplické noviny informovaly o přiznání tuláka Antona Perutha, který byl 23. prosince 1894 zatčen v Rakovníku a neprodleně eskortován k c. a k. krajskému soudu v Litoměřicích. Dvaatřicetiletý vyučený nožír Peruth pocházel z Nové Vsi u Jesenice a naposledy pracoval jako horník v jednom z hnědohelných dolů v Bílině, kde žil v bytě své milenky, devětadvacetileté Ottilie Bernsteinové.

Peruth se v Rakovníku sám přihlásil úřadům s oznámením, že v onu noc, kdy byl četník Janisch zavražděn, se nacházel v jednom ze slaměných stohů v polní kůlně a že byl zraněn Janischovým bodákem. Na důkaz toho ukázal tři hnisavé rány na nohou. Celou událost pak popsal následovně: „Já a jistý Kraus jsme se rozhodli onu noc přenocovat ve stohu. Upozornil jsem sice Krause, že tyto stohy bývají v noci často prohledávány četníky, ale Kraus na to opáčil, že až takový četník přijde, dopadne stejně jako Wunsch v Žatci. Potom jsme se schovali do stohu a ulehli. Ve stozích pře-

spávali ještě další dva tuláci, jejichž jména neznám. K ránu nás probudila výzva: „Jménem zákona, ven!“ Nikdo z nás se nepohnul. Poté začal četník bodat do stohu, přičemž jsem utrpěl tři bodná zranění na nohou; zda byli zraněni i ostatní, nevím. Vyplazil jsem se ven, když v tom mě četník uchopil za ruku. Nato ze stohu vyskočil Kraus a zaútočil na četníka, vytrhl mu šavli, vyrval pušku a začal ho mlátit. Já a ti další dva tuláci jsme při té potyčce utekli. Ze vzdálenosti asi sto kroků od místa jsme ještě zaslechli četníkovu volání o pomoc,“ dodal na závěr Peruth.

Vzhledem k tomu, že Anton Peruth byl již třikrát trestaný, nad jeho výpovědí se vznášela pochybnost. Jeho bodná zranění prohlédl soudní lékař, který potvrdil, že by mohla pocházet od bodáku. Protože nebylo zřejmé, zda se Peruth na vraždě podílel, byl vzat do vazby jako potenciální spolupachatel. Na základě Peruthova popisu bylo po Krausovi zahájeno intenzivní pátrání, přičemž teplické noviny jej popsaly takto: „Johann Kraus, přezdíváný *Kramer*, pocházející z osady Lazy na Chebsku, se narodil roku 1845, měří 182 cm, má hnědé vlasy a tmavý knír. K popisu se dodává, že Johann Kraus disponuje mimořádnou tělesnou silou.“

Peruthova milenka ukončila život pod koly vlaku

Peruthovy osobní poměry lze označit přinejmenším za pochybné. Před zatčením delší dobu nepracoval, potuloval se po Čechách se zločineckými bandami a peníze si obstarával podvody a krádežemi. Jak se po Bílině vyprávělo, Peruth se v bytě své milenky Ottilie Bernsteinové v bílinské čtvrti Pražské Předměstí zdržoval po nocích jen zřídka a své noční výpravy obhajoval jako *výdělečné činnosti*. Bernsteinová prý neměla o jeho nočních aktivitách tušení a v lednu 1895, tedy v době Peruthovy vazby, u horního mlýna v Bílině vyvolala shluk lidí, před nimiž naříkala nad svým neštěstím.

O dva měsíce později, v sobotu 23. března 1895, přinesly teplické noviny zprávu o ženě, která se toho rána u železničního mostu nedaleko *Dolu Emeran* vrhla pod kola ranního vlaku, který jel v pět hodin čtyřicet pět minut z Duchcova do Plzně. Lokomotiva ženu srazila a rozdrtila jí hlavu. Smrt nastala okamžitě. Sebevražedkyně byla později identifikována jako nešťastnice Ottilie Bernsteinová.

Jak noviny doplnily, po Peruthově zatčení se Bernsteinová ocitla na existenčním dně a několikrát se neúspěšně pokusila o otravu.

Rány si potíral česnekem

Anton Peruth byl v době sebevraždy Bernsteinové nejspíše již na svobodě, neboť ve vyšetřování jeho účasti na Janischově vraždě došlo k nečekanému zvratu, když koncem ledna 1895 všechny své výpovědi odvolal a přiznal, že se přihlásil jen kvůli vypsané odměně. Doufal totiž, že četnictvo navede na stopu Krause, jehož dobře znal, ten bude zatčen, usvědčen a on sám získá kýžený obnos. Aby umocnil přesvědčivost své výpovědi, způsobil si rány na nohou, které potíral česnekem, aby byly zarudlé a vypadaly zaníceně. Vyšetřující soudce však Peruthovo odvolání zpočátku posuzoval jako obvyklou výmluvu, k níž dochází po dolehnutí všech důsledků souvisejících s přiznáním. Nabýval totiž stále více přesvědčení, že Peruth se na Janischově vraždě skutečně přímo podílel, nebo je dokonce jediným vrahem. Jeho odvolání bylo možné vyložit také jako lest, kterou pachatelé používají k zamaskování stop a ztížení vyšetřování.

Peruthovo chování ve vězení samo nasvědčovalo jeho spoluvině. Zatímco na konci prosince roku 1894, tedy v době zatčení, působil klidně a uzavřeně, koncem února 1895 začínal být dloubou vazbou unaven. O slíbenou odměnu ztratil zájem a přál si jen, aby byl postaven před soud. Domníval se, že si zaslouží trest pouze za své odvolání a za matení úřadů. Toho času se však objevily nové nepřímé důkazy, které mohly Perutha usvědčit z přímé účasti na vraždě. A jelikož se tyto důkazy množily, zůstal Peruth ve vazbě až do března roku 1895. Na jeho prosby, pláč, předstírané pomatení ani zuřivé výlevy v cele nebyl brán zřetel. Přestože jeho duševní stav naznačoval, že by mohl své dlouhé vyšetřování ukončit přiznáním, nakonec se jej na základě nepřímých důkazů nepodařilo usvědčit a byl z vazby propuštěn. Ze zdrojů nevyplývá, že by byl za matení úřadů souzen.

A jak vlastně Peruth přišel na to, že vrahem je Johann Kraus? Cestou do kostela prý zaslechl dvě ženy, které se bavily o tom, že Kraus je podezřelý z vraždy četníka a je hledán. Na tom však nebylo ani zbla pravdy.

Byl Johann Kraus zatčen u Sokolova?

Zcela smyšlený byl také článek, který v polovině února 1895 vyšel v kraslických novinách *Graslitzer Grenzbote*, jenž informoval o Krausově zatčení poblíž Sokolova. „Byla to tvrdá práce dopadnout tohoto uprchlého zločince, po němž se již tak dlouho a marně pátralo. Kraus se dosud všem pronásledovatelům vyhýbal s úhoří kluzkostí a vychytralostí. Hrál doslova komedii s pátrajícími bezpečnostními orgány. Vystupoval v různých převlecích a pod všemožnými jmény a falešnými doklady,“ psaly kraslické listy. „Při eskortě se Kraus několikrát pokusil přiblížit k četníkovi a zmocnit se zbraně, ale ten byl ostražitý a opakovaně pohrozil, že v případě násilí okamžitě vystřelí. Tak se odvážnému četníkovi podařilo dopravit zločince do Sokolova a odeslat k dalším úředním úkonům do Litoměřic,“ dodaly na závěr noviny *Graslitzer Grenzbote*. Redaktoři teplických novin si podle článku z 16. února 1895 tuto informaci ověřovali u vyšetřujících úřadů, kde jim bylo potvrzeno, že zpráva o Krausově zatčení je pouze novinářskou kachnou. S tímto článkem mizí Krausovo jméno z novinových stránek.

Propuštěný Peruth neměl kde složit hlavu. Jeho touha po odměně, která ho stála několikaměsíční vazbu, přispěla k sebevraždě jeho milenky Ottilie, u níž do té doby bydlel. Začal se tedy znovu potloukat krajem a živobytí si zajišťoval krádežemi. Případ Janischovy vraždy na dva roky zmizel z novinových stránek a zdálo se, že bude zapomenut. Četnictvo i vyšetřující soudce však případ neodložili a dál usilovně pátrali po pachateli.

Návrat jednoho z hlavních podezřelých

Ve středu 24. února 1897 přinesly teplické noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger* senzační zprávu, podle níž se na četnickou stanici v Duchcově dostavil Franz Fischer starší z Želének, který navedl vyšetřující úřady na stopu **Antonína Kučery** z Horní Břízy u Plzně. Kučera četnictvu a soudům nebyl neznámý. Již na počátku vyšetřování patřil mezi důvodně podezřelé a několik měsíců strávil ve vyšetřovací vazbě, ale jelikož se mu čin nepodařilo prokázat, byl propuštěn. Ačkoliv se ocitl na svobodě, on i jeho kumpáni byli stále pod drobnohledem četnictva. Fischerovo svědectví doplnilo řetěz důkazů o významný článek, neboť bylo známo, že je sou-

částí široce rozvětvené bandy pochybných lidí, kteří již po léta přispívali k nadměrné zločinnosti na Teplicku, a mezi něž patřil i Kučera.

Jedním ze synů Franze Fischera staršího byl Wilhelm Fischer, devětadvacetiletý horník z Oseka, který byl s již zmíněnou bandou přistižen při krádeži dvou sudů s jedlým tukem u obchodníka J. Kindermanna v Teplicích. Druhý Fischerův syn, Franz mladší, byl ve vězení, přičemž jeho otec v té době žil se svou snachou a jejími dětmi. Bylo proto pravděpodobné, že Kučera v době po vraždě četníka Janische našel úkryt právě u Fischera staršího v Želénkách.

Netrvalo dlouho a Antonín Kučera byl znovu vyšetřován. Četnictvo nemělo s jeho hledáním velkou práci, neboť toho času byl propuštěn z vězení v Mostě, kde si odpykal trest za jiný čin. Jelikož nebyli žádní přímí svědci, kteří jej na místě činu spatřili, znovu se rozběhl soudní sled výslechů a sbírání důkazů, jež měly sloužit jako podklad pro soudní proces.

Vrah četníka Janische před soudem

Hlavní líčení bylo zahájeno u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích v úterý 11. května 1897 a trvalo tři dny. Protože Kučera byl Čech a němčinu neovládal, soudní řízení bylo částečně vedeno v českém jazyce. Obžaloba, přednesená prvního dne řízení, měla v podstatě tento obsah: c. a k. státní zastupitelství v Litoměřicích obžalovává Antonína Kučeru, narozeného 4. února 1850 v Horní Bríze, tam příslušného, katolického vyznání, horníka, bez zaměstnání, pro zločin krádeže čtyřikrát a pro různé přestupky již vícekrát trestaného, že dne 25. listopadu 1894 ráno na poli u Trnovan jednal s úmyslem usmrtit c. a k. četnického strážmistra Franze Janische, který na následky útoku zemřel. Jeho čin naplnil skutkovou podstatu zločinu obecné vraždy (úmyslného usmrcení) podle §§ 134 a 135 odst. 4 trestního zákona z roku 1852, přičemž trestní sazba byla určena v §§ 186 a 265 téhož zákona. Kučerovi tedy hrozil dlouhodobý těžký žalář, případně doživotí či trest smrti.

Kromě vraždy byl Kučera ještě obžalován c. a k. krajským soudem v Mostě z pytláctví, neoprávněného nošení zbraně, tuláctví a poru-

šení zakázaného návratu do teplického okresu, z něhož byl vykázán. Dne 29. prosince 1896 byl totiž zadržen v sušárně zemědělských plodin za Řetenicemi. Měl u sebe pušku, přičemž přiznal, že v poslední době žil jen z pytláctví, když v revírech Osek, Dlouhá Louka a Litvínov ulovil asi třicet zajíců a jedno srnče. Tento trest si však podle všeho v době hlavního líčení u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích již odseděl.

Z odůvodnění záměrně vynechám okolnosti nálezu mrtvoly, popis smrtelných zranění a další podrobnosti z ohledání místa činu, neboť jim je věnována úvodní část případu. Na počátku vyšetřování však nebylo zveřejněno, že na místě bylo nalezeno kožené pouzdro od nože. Z upřesňujících informací rovněž vyplynulo, že tělo mrtvého neleželo uvnitř kůlny, ale mezi kůlnou a dvěma slaměnými stohy.

Antonín Kučera byl v Horní Bříze zatčen jako podezřelý již v prosinci roku 1894, protože bylo prokázáno, že se v čase vraždy pohyboval na Teplicku a na levém ukazováku měl ránu, kterou si podle své výpovědi způsobil při stáčení piva u Wilhelma Fischera v Oseku. Vraždu popřel a uvedl, že v den vraždy i předcházející noci si našel nocleh u uhelných dolů v Záluží na Mostecku, že se tam zdržoval několik dní a dovolával se svědků, jejichž jména však nebyl schopen uvést. Soudní lékaři v Plzni, kteří Kučera vyšetřili, uznali, že jeho zranění na levém ukazováku mohlo vzniknout také způsobem, jaký Kučera popsal. Protože se neobjevily další důvody pro Kučerovo obvinění, dne 7. dubna 1895 byl propuštěn.

Domnělé přiznání u Fischera jako zlom ve vyšetřování

Ve středu 17. února 1897 se duchcovský četnický strážmistr Eduard Buresch dozvěděl od nádeníka Eduarda Gerbera, že jistý Franz Fischer st., s nímž byl Antonín Kučera ve spojení, musí vědět, kdo stojí za smrtí četníka Janische. Gerber s Fischerem st. pracovali jako čističi kanalizace, přičemž podle Gerbera jeho kolega pronesl výroky naznačující, že zná pachatele tohoto činu. Franz Fischer st. se při prvním výslechu na četnické stanici v Duchcově choval zdrženlivě. Druhý den přišel znovu, a když byl uklidněn, že mu Kučera nemůže nic udělat, neboť si odpykává trest v mostecké věznici za pytláctví, podrobně vyprávěl, že Kučera v neděli 25. listopadu 1894

(v den vraždy) kolem osmé hodiny ranní přišel k němu do domu v Želénkách se zakrváceným čelem, se zraněním ruky mezi palcem a ukazovákem a pokousaným prstem. Kalhoty měl postříkané krví. V přítomnosti jeho snachy Barbary Fischerové a jejích dětí se umyl a ovázal si rány. Na tázavé pohledy členů domácnosti Kučera reagoval přiznáním, že u jednoho stohu zabil četníka Janische.

Četník přišel ke stohu, v němž Kučera ležel, a bodl do něj, takže se Kučera musel vyplazit ven. Janisch požádal Kučera o sirky a ten mu je dal. Když četníkovi sirky vypadly z ruky a Kučera je sbíral, strhl ho Janisch k zemi a začali se prát. Nakonec dostal Kučera Janische pod sebe, a četník ho prosil, že už to stačí, aby jej pustil. Kučera však silně krvácejícího a umírajícího Janische probodl bajonetem. Kousanec na ruce Kučera vysvětlil tím, že při rvačce se dostal jeho prst do Janischových úst a ten jej kousl.

Ačkoli se Fischerovi o vraždě dozvěděli, nikomu o Kučerově přiznání neřekli, neboť jim při odchodu z jejich domu vyhrožoval, že pokud ho zradí, bude vědět, kdo to byl a pomstí se. Fischer st. také potvrdil, že kožené pouzdro na nůž, které bylo nalezeno na místě činu, patřilo Kučerovi. Na základě tohoto oznámení bylo soudní vyšetřování proti Kučerovi znovu zahájeno.

Kučera před soudem popřel, že by se Fischerovým přiznal a uvedl, že v době vraždy se nacházel u uhelného dolu v Záluží, kde přenoval, jak bylo dříve zmíněno. Dále vypověděl, že když byl 3. srpna 1894 propuštěn z plzeňské věznice, živil se žebrotou a zdržoval se většinou v Lomu u Mostu. V úterý 20. listopadu 1894, tedy pět dní před vraždou, navštívil svého známého Wilhelma Fischera (syna Franze Fischera st.) v Oseku. Ten měl sud piva, který prý našel na cestě. Kučera mu pomáhal sud zvednout na truhlu, přičemž si skřípl levý ukazovák.

Od Wilhelma Fischera šel do Lomu, kde přespal u uhelného dolu a zůstal tam 21. a 22. listopadu. Dne 23. listopadu si našel nocleh u Souše na louce v seníku, odkud jej vyhnal tamní pacholek. O den později odešel k šachtám u Záluží, kde dvakrát za sebou přespal. Asi dva až tři dny poté se v Lomu setkal s tulákem, s nímž přespával pod širým nebem a od něhož se dozvěděl, že byl v Teplicích zavražděn četník a že tam nyní zatýkají každého, kdo má sebe-menší zranění. Dle své výpovědi se Kučera osm až deset dní před

Vánoce zdržoval v okolí Mostu a později odjel do rodné Horní Břízy. Před odjezdem na Plzeňsko navštívil Fischera st. v Želénkách, od něhož se dozvěděl, že četnictvo jej pro vraždu hledá, a aby se vyhnul zatčení, dala mu Barbara Fischerová jednu korunu na cestu domů.

Zranění na čele si Kučera dle svého tvrzení způsobil mnohem dříve v Hostomicích, když tam jednou upadl. Jizva mezi palcem a ukazovákem pocházela od zranění, které si v roce 1885 nebo 1886 způsobil v šachtě. Navzdory těmto tvrzením byla jeho zranění v době po vraždě až příliš čerstvá. Na otázku předsedy soudu, proč jej tedy Franz a Barbara Fischerovi podezírají, odvětil, že si chtějí přijít k vypsání odměně pět set korun.

Časová osa Kučerova pohybu, jak ji popsal před soudem, však neodpovídala pravdě, neboť svědkyně Anna Tomannová uvedla, že v sobotu, několik týdnů před vánočními svátky roku 1894, spatřila muže ohřívajícího se na haldě u dolu v Záluží, v němž podle předložené fotografie bezpečně poznala Antonína Kučera. V červeném šátku měl bochník chleba a částečně obvázanou ruku. Tomannová si všimla, že prostřední články prstů měl zvláště ovázané. Druhého dne odpoledne Kučera znovu spatřila. Tentokrát měl ovázanou celou ruku a tvrdil, že se den předtím na haldě popálil. Který den to byl, nedokázala Tomannová uvést, jistě ale věděla, že den nebo dva předtím se na panských polích oralo. Podle udání správce hospodářství Gustava Kletečky a četnického velitele Josefa Fialy se na polích od 20. do 30. listopadu 1894 oralo parním pluhem. Ve stejné době byl Kučera spatřen v Záluží dalšími svědky, z čehož vyplývalo, že se u tohoto uhelného dolu zdržoval později, než sám tvrdil. Svědecké výpovědi byly rovněž v rozporu s tvrzením, že 23. listopadu v noci spal na louce u Souše v seníku, neboť Johann Hrubý dosvědčil, že až po vraždě četníka, spáchané 25. listopadu, potkal v seníku u Souše neznámého člověka s rukama ovázanýma šátkem. Z toho vyplývalo, že Antonín Kučera nedokázal prokázat, kde se v době vraždy nacházel, a že jeho tvrzení byla nepravdivá.

„Počkej, pse, na to nikdy nezapomeneš, ty musíš chcíp...ut.“

Kučera byl v článku z 15. května 1897 popsán jako statný muž s načervenalým náznakem vousu, mluvící tichým hlasem v tónu

dotčené nevinnosti, a to i přesto, že mu byla předložena zakrvácená četnická uniforma a bajonet a byl přečten nález z ohledání hrozivě zohavené Janischovy mrtvoly.

Druhý den hlavního líčení byl věnován především výpovědím dalších předvolaných svědků, z nichž zmíním jen ty nejpodstatnější. Svědek Franz Fleischhaus, brusič nožů z Teplic, již dříve vypověděl, že Kučera měl po svém propuštění v dubnu 1895 prohlásit, že soudci i četníci jsou hloupí a na nic nepřijdou, neboť si prý krev z oděvu vypral benzínem a výluhem z kořene mydlice lékařské. Kučera mu navíc nabízel ke koupi srnče. Fleischhaus se s ním na koupi domluvil a pytláčení oznámil četnictvu. Když Kučera srnče přinesl, byl zatčen, odsouzen a vyhoštěn z teplického okresu. Toto opatření však na sklonku roku 1896 porušil, pokračoval v pytláctví, a proto byl znovu zatčen v sušárně za Řetenicemi.

Svědce Marie Knespelová uvedla, že onoho rána, kdy byla nalezena mrtvola četníka, šla ve čtvrt na sedm hodin poblíž stohu slámy, když nesla manželovi kávu. Tu zaslechla zvolání: „Ježišmaria, jen mě nezabíjej,“ a na to odpověď: „Počkej, pse, na to nikdy nezapomeneš, ty musíš chcípnout.“ Na to pronesl předseda k obžalovanému: „Vidíte, rodina Fischerových také vypovídá, že jste tehdy četníkovi řekl: ‚Pse, ty musíš chcípnout.‘“

Svědce Terezie Eichhornová, milenka Wilhelma Fischera, vypověděla: „Když jsme byli v Oseku, přišel k nám Kučera, měl v pytlí husu, a jakási ženská přivalila sud piva, který prý našla na ulici. Husa se upekla a pivo se načalo. Při narážení sudu se Kučera uhodil kladivem do prstu, nekrvácelo to. (Kučera původně tvrdil, že si prst skřípl pod sudem, když jej stavěl na bednu.) Večer přišlo četnictvo a pátralo po ukradeném sudu.“ Ukázalo se, že tento sud byl 20. listopadu 1894 ukraden z vozu oseckého pivovaru.

Zajímavá byla výpověď Anny Fröhlichové, pohřebnice z Teplic, vdané, od svého muže odloučené, která s Kučerou žila devět let. Žena tvrdila, že s Janischem udržovala intimní vztah. To byla patrně pravda, neboť Kučera na Janische žárlil a vyhrožoval jim oběma smrtí, což dosvědčili i dva muži, kteří byli s Kučerou současně ve vazbě.

Kučera se s Janischem nestřetával pouze v osobní rovině; byl to právě tento četnický strážmistr, kdo jej na Teplickou opakovaně

zatýkal a dohlížel na něj i během vazby u c. a k. okresního soudu v Teplicích. Tato okolnost jen posílila váhu Kučerova motivu k Janischově vraždě, o němž sotva mohlo být pochyb.

Třetí den procesu: poslední svědectví a konečný verdikt

Třetího dne hlavního líčení byl na žádost obhájce vyslechnut trestanec Ambrož Štětina. Ten se 24. listopadu 1894 (den před vraždou) pohyboval ve výčepu hospody v Široké ulici v Teplicích. Tu k němu přišel tulák jménem Pohl, o jehož zadržení jsem se zmínil v předchozích odstavcích, a nabídl mu husu ke koupi. Štětina mu odpověděl, že za své peníze potřebuje nocleh. Na to Pohl odvětil, že ve stozích slámy u Trnovan se dá docela dobře přespat, že tam bude nocovat i se svým kolegou, který stál venku. Tím kolegou byl Antonín Kučera. Jak bylo zjištěno, Pohl tehdy přenocoval ve stohu slámy u Prosetic.

Vzhledem k tomu, že Kučera četnického strážmistra Janische osobně znal a choval k němu nenávisť, že jeho bývalá milenka podle všeho udržovala s Janischem intimní poměr, že Kučera patřil spolu s Fischery k teplické galerce, měl dost síly, aby vraždu spáchal sám, jeho zranění odpovídala zápasu se silným protivníkem a nedokázal prokázat, kde se v době činu nacházel, nepřekvapí, že soudní porota na všech pět otázek jednomyslně odpověděla: vinen.

Přesto nemohl být odsouzen k trestu smrti, neboť tehdejší zákon neumožňoval zpřísnit trest, pokud si pachatel již předtím odpykal jiný žalář. Soud připomněl, že Kučera byl odsouzen za pytláctví, avšak trest vykonal. Z právního hlediska se jednalo o recidivu, jenže zákon z roku 1852 nedovoloval využít dříve odpykané tresty jako důvod ke zpřísnění trestu navazujícího. Rozsudek proto zněl: dvacet let těžkého žaláře, zpřísněného půstem jednou měsíčně a temnicí v den výročí vraždy, a navíc 48 hodin arestu za zakázané nošení zbraně. Kučera rozsudek přijal lhostejně.

Odměna pro tři dělníky a duchcovského strážmistra

Podle článku z novin *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, který vyšel v sobotu 14. srpna 1897, měla být odměna ve výši pěti set

rakousko-uherských korun, vypsána c. a k. okresním hejtmanstvím, v nadcházející době rozdělena mezi čtyři pro dopadení pachatele důležité osoby. Pokud předpokládáte, že odměnu získali Franz Fischer st. a jeho snacha Barbara, mýlíte se.

Podíl po sto korunách byl přiznán třem dělníkům, a to nádeníkům Schützovi a Schrödlovi, kteří Kučeru vypátrali v sušárně zemědělských plodin za Řeticemi, kde byl na sklonku roku 1896 zatčen za jinou trestnou činnost a mohl tak být po odpykání trestu postaven znovu před soud za vraždu Janische, aniž by zmizel z dohledu vyšetřujících úřadů. Třetím z mužů byl teplický brusič nožů Franz Fleischaus, který již dříve učinil oznámení o Kučerově pytláctví a přivedl tak teplické četnictvo na jeho stopu. Zároveň vypověděl, že mu Kučera naznačil, že je Janischovým vrahem, a upozornil, že si Kučera z oděvu vypral krvavé skvrny benzínem a odvarem z mydlice.

Čtvrtým odměněným, který získal podíl dvě stě korun, byl četnický strážmistr Eduard Buresch z Duchcova. Ten projevil velký vyšetřovací talent, když vyslechl Eduarda Gerbera a přiměl ke klíčové výpovědi Franze Fischera st., k němuž jej Gerber přivedl.

Jak článek na závěr uvedl, poslední slovo v rozdělení odměny mělo samotné c. a k. okresní hejtmanství v Teplicích.

Časová osa Antonína Kučery

1894

- **3. 8. 1894** – Kučera propuštěn z plzeňské věznice.
- **20. 11. 1894** – krádež sudu piva z vozu osekého pivovaru (u W. Fischera v Oseku). Kučera si při manipulaci poranil prst.
- **23.–24. 11. 1894** – Kučera podle své verze přespává u Souše a u dolu v Záluží (svědky byl viděn až po vraždě).
- **24. 11. 1894 večer** – ve výčepu v Teplicích tulák Pohl mluví s Ambrožem Štětinou o noclehu ve stozích u Trnovan.
- **25. 11. 1894 ráno** – vražda četníka Franze Janische u Trnovan.
- **27. 12. 1894** – Kučera zatčen v Horní Bříze jako podezřelý (rána na levé ruce).
- **29. 12. 1894** – lékařské vyšetření v Plzni: zranění na ruce mohlo odpovídat jeho výpovědi.

1895

- **7. 4. 1895** – Kučera propuštěn z vyšetřovací vazby, protože se vraždu nepodařilo prokázat.
- **duben 1895** – Kučera údajně říká brusiči Fleischhausovi, že si vypral krev z oděvu benzínem a mydlicí. Nabízí mu srnče → udán a zatčen, odsouzen a vykázán z okresu Teplice.

1896

- **29. 12. 1896** – Kučera zadržen v sušárně za Řetenicemi (nedovolené ozbrojování, pytláctví, tuláctví, porušené vykázání z okresu) → odsouzen a uvězněn v Mostě.

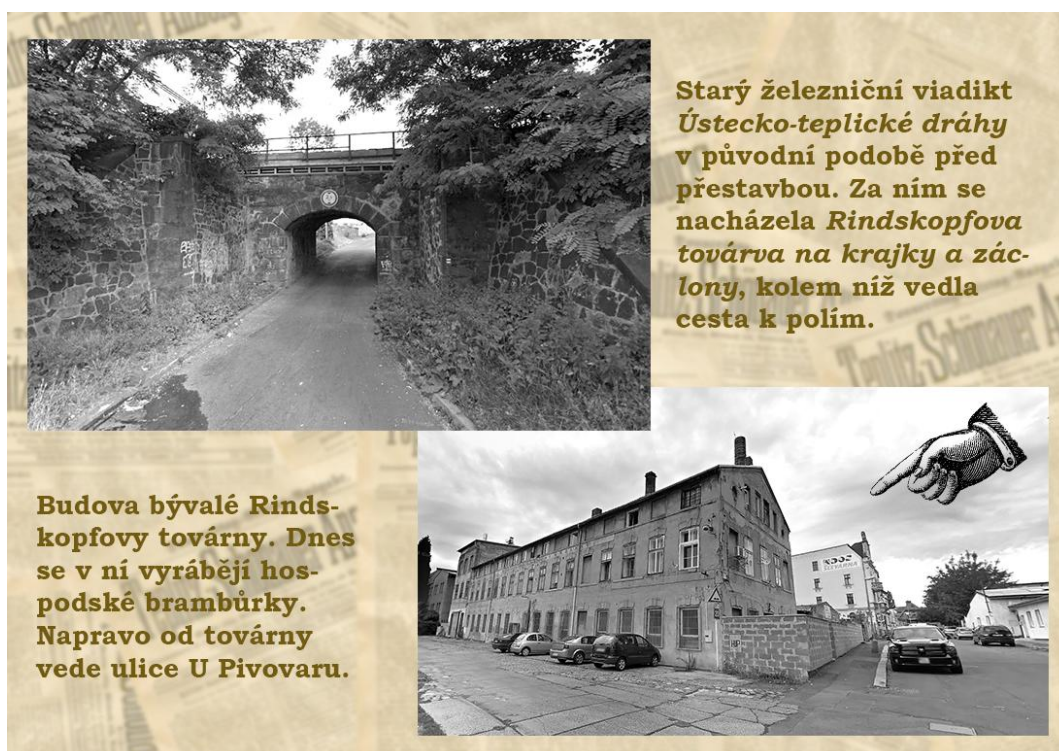
1897

- **17. 2. 1897** – nádeník Gerber oznamuje četníkovi Bureschovi, že Franz Fischer st. ví, kdo zabil Janische.
- **18.–23. 2. 1897** – Fischer st. při výslechu potvrzuje, že se mu Kučera v roce 1894 přiznal.
- **24. 2. 1897** – zprávu o Kučerovi přináší *Teplitz-Schönauer Anzeiger*.
- Toho času si Kučera patrně **odpykal trest v mosteckém vězení**, byl propuštěn, znovu zatčen a předveden před c. a k. krajský soud v Litoměřicích.
- **11.–13. 5. 1897** – hlavní líčení u c. a k. krajského soudu v Litoměřicích.
 - Svědectví rodiny Fischerů, svědkyně Tomannové, Marie Knespelové, Anny Fröhlichové a dalších.
 - Porota jednomyslně odpovídá na všech 5 otázek: vinen.
 - **Rozsudek:** 20 let těžkého žaláře (zprísňený půstem a temnicí každého 25. 11.), plus 48 hodin arestu.
- **15. 5. 1897** – noviny publikují podrobné reportáže z procesu

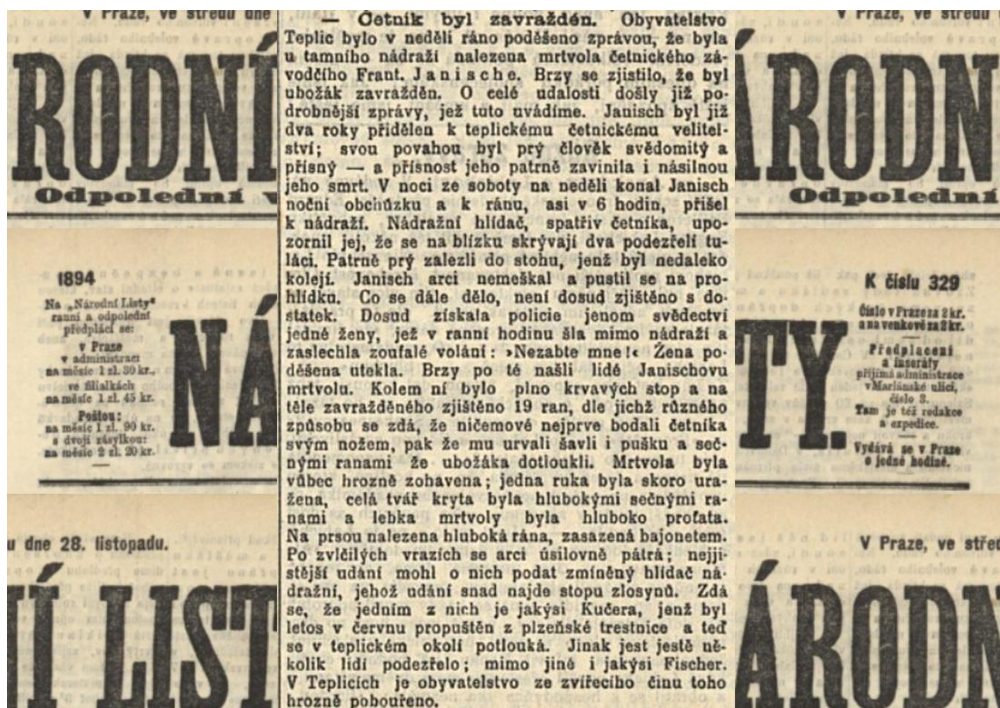
HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Tělo zavražděného Franze Janische bylo nalezeno ve stozích slámy vedle kůlny v polích za Rindskopfovou továrnou na krajky a záclony. Zdroj: www.teplickezlociny.cz

Zdroj: www.teplickezlociny.cz

O případu hojně referoval místní i celostátní tisk. Odpolední vydání pražských Národních listů ze středy 28. 11. 1894 o zločinu informovalo v krátkém sloupku, jenž se s teplickými novinami rozchází hned v několika ohledech. Franz Janisch byl coby četnický strážmistr přidělen do Teplic v lednu roku 1893. V listopadu roku 1894 to tedy nebyly celé dva roky. Listy navíc zmiňují, že drážní hlídač Janische na tuláky sám upozornil, zatímco teplické noviny uvedly, že Janisch šel prozkoumat kůlnu se slaměnými stohy z vlastní iniciativy. V závěru Národní listy uvádějí, že mezi podezřelé patřili Kučera a Fischer, což byla informace, kterou teplický tisk z obezřetnosti – a patrně i na pokyn vyšetřovacích úřadů – nepublikoval. Zdroj: Národní listy, č. 329, 28. 11. 1894, Národní digitální knihovna, www.teplicezlociny.cz.

Moravské Lidové noviny o zločinu informovaly krátkou zprávou. Jako zajímavost může posloužit netypické skloňování názvu města Teplice, počestění křestního jména Franze Janische a opět se objevující jméno podezřelého tuláka Kučery, který byl krátce před činem propuštěn z plzeňské trestnice. Zdroj: Lidové noviny, roč. 2, čís. 271, 28. 11. 1894, Národní digitální knihovna, www.teplicezlociny.cz.

„Der Mord an dem Gendarmen Franz Janisch“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Soudní síň“, roč. 37, čís. 38, 12. 5. 1897, str. 9–10.

„Der Mord an dem Gendarmen Franz Janisch“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Soudní síň“, roč. 37, čís. 39, 15. 5. 1897, str. 9–10.

„Die Janisch-Prämie von fünf hundert Kronen“, *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, rubrika „Soudní síň“, roč. 37, čís. 65, 14. 8. 1897, str. 12.

Rozhovor o projektu

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Patrně jste si všimli, že tato e-kniha neobsahuje žádnou předmluvu ani úvodní slovo autora. Jejich absence je záměrná. Rozhodl jsem se totiž na závěr knihy připojit přílohu v podobě vybraných a většinou nevydaných částí z původní verze rozhovoru o projektu *Historie zločinu na Teplicku*, který jsme na sklonku roku 2025 připravili společně s redaktorkou **Gabrielou Zlámalovou** pro únorové vydání měsíčníku *Žít Teplice* v roce 2026. Redakčně nezkrácené odpovědi vám přiblíží pozadí samotného bádání, práci s dobovým tiskem i smysl mapování historie každodenního života lidí v severozápadních Čechách.

Martin Vršecký

Narodil jsem se roku 1988 v severozápadních Teplicích, a po několikaletém pobytu v Praze mám domov v obou městech – každý jiný a jinak důležitý.

Ke vzniku webu o historii zločinu na Teplicku mě inspiroval rozhlasový pořad *Historie českého zločinu* a publikace Dana Hrubého o zločinech staré Prahy. Ke všemu přispělo vědomí, že historii teplického regionu jeho současní obyvatelé dosud objevují, neboť její tvůrci, ani jejich potomci

v kraji nežijí. Malé osudy zaznamenané na zažloutlých listech starých novin mohou být další částí mozaiky při dotváření obrazu minulosti.

G. Z.: Kdy jste poprvé narazil na téma kriminality v regionálních dějinách?

M. V.: Bylo to právě v dokumentu *Českého rozhlasu*. Jeden z dílů se věnoval meziválečnému případu teplického lékaře, který prováděl nezákonné interupce, a při jedné z nich mu zemřela pacientka. Ten příběh se do mě zavrtil. Když jsem pak přemýšlel, jak propojit true crime se zájmem o regionální historii, vydal jsem se cestou projektu *Historie zločinu na Teplicku*. Znamenalo to otevřít digitalizované noviny *Teplitz-Schönauer Anzeiger*, začíst se a hledat příběhy a souvislosti k nim.

G. Z.: Jak pracujete s archivními materiály a jak ověřujete jejich spolehlivost?

M. V.: V podstatě jsem odkázán především na dobový tisk. Oslovil jsem *Státní oblastní archiv v Litoměřicích* s žádostí o zpřístupnění vyšetřovacích či soudních spisů z doby rakouské monarchie, neboť právě v Litoměřicích se nacházel krajský soud. Bylo mi však sděleno, že v archivech zůstaly jen fragmenty a některé rozsudky, jinak je vše ztraceno. Noviny té doby byly naštěstí velmi sdílné a netajily jména ani původ vyšetřovaných či obětí a zločiny navíc popisovaly velmi detailně. Šlo-li o rozsáhlý případ, věnovaly mu i několik čísel. Bylo by samozřejmě vítané, kdybych zveřejněné informace mohl ověřit pomocí archivních podkladů, nicméně noviny jako primární zdroj a riziko drobných nepřesností s tím související zejména u rozsáhlejších případů otevřeně přiznávám. Nespolečám se však pouze na teplické noviny a k případům si dohledávám informace i v jiných dobových periodikách, kde se někdy objevují údaje, které teplické listy neuvedly.

G. Z.: V čem je práce s dobovým tiskem jiná než s oficiálními policejními či soudními záznamy?

M. V.: Policejní a soudní záznamy často obsahují řadu svazků s tiskopisy, protokoly, fotografiemi a dalšími záznamy, což vyžaduje více hodin bádání. Pokud se s projektem dostanu až do doby první republiky, těším se, že z tohoto období najdu více dochovaných materiálů k prostudování. Zatím však pracuji pouze s tiskem, v němž si vyhledám německy psané zprávy o zločinu, které si z fraktury přepíšu do latinky a přeložím. Následně vyhledávám související informace k případu, pokud existují, případně zločin vložím do širšího kontextu, který se váže k místu, kde se odehrál, nebo k tehdejší společenské situaci, která ho rámovala. Celý text pak přepíšu do jednotné a čtenářsky přijatelné podoby, doplním o fotografie, úvodní koláž a zveřejním.

G. Z.: Najdete v těchto příbězích i momenty, které jsou spíš úsměvné než tragické?

M. V.: Většinou se skutečně jedná o tragické lidské osudy, které není radno příliš zlehčovat. Často k nim vedla nezáviděníhodná společenská situace nebo chudoba. Matky připravovaly o život svá novorozeňata, protože je nemohly zaopatřit. Snoubenci se zabíjeli, protože rodiny stály proti jejich sňatku. Mladík zabil kolegu ze šachty pro pár zlatých na nový kabát. Důvodům k úsměvu je pramálo. Pokud lze považovat jeden případ za úsměvný, pak snad nepovedenou sebevraždu snoubenců pod Doubravkou, pro kterou si zaopatřili velmi lacinou zbraň. Starý šestiranný revolver měl tak nízkou kinetickou energii projektilů, že na sebe museli vystřelit snad čtyřikrát. Jen se vážně zranili, ale nezabili. Nakonec byl za pokus o vraždu souzen pouze snoubenec, kterého soud osvobodil. Po vynesení rozsudku snoubenci pozvali svého obhájce na svatbu.

G. Z.: Jak se podle vás mění pohled lidí na kriminalitu, když ji sledují v historickém kontextu?

M. V.: Možná se jim jeví lidštější, dá-li se toto slovo v souvislosti se zločinem vůbec použít. Dobové kulisy, oblečení a nástroje k provedení činu dodávají historickým zločinům jakýsi sépiový opar. Podobně rozdílné je sledování detektivky odehrávající se za první republiky a detektivky z dnešní doby. Myslím si, že většina čtenářů už ví, že motivy se nemění. Lidé jsou stále stejní, jen mají nové prostředky k páchání zločinu. Ta historie příběhům jen dodává určité tajemno a zbavuje je nadměrné syrovosti, kterou mívají kriminální případy z doby, v níž žijeme.

G. Z.: Proč je dnes podle vás tak velký zájem o regionální historii v severozápadních Čechách?

M. V.: Protože ji všichni v podstatě rekonstruujeme z neživého odkazu, který měl být vymazán. Odedávna platí, že z odříkaného chleba chutná největší krajíc. Před námi tu žili úplně jiní lidé, kteří měli jiný jazyk a jinou kulturu. Moji prarodiče přišli do Teplic po válce, já jsem tedy teprve druhou generací rodáků. Má to tak drtivá většina zdejších obyvatel. Jejich předkové opustili kořeny v jiném koutě Československa či za jeho hranicemi, aby zakořenili na místě, kde byly původní kmeny odřezány od kořenů. Zapustit zde nové kořeny pro nové obyvatele nebylo snadné. Smysl dává staleté kořeny původních obyvatel napojit na ty naše, proplést je a navázat, aby se nám tu žilo dobře, rozuměli jsme místu a dokázali ho přijmout za svůj domov.

O tom, jak se to daří, můžeme polemizovat. Jsem rád, že mluvit o německé minulosti českých měst je dnes běžné, což dlouho nebylo samozřejmostí. Důvody k mlčení našich prarodičů, kteří prožili druhou světovou válku, lze pochopit. Nicméně německá kultura s tou českou fungovaly vedle sebe takřka osm set let, vzájemně se proplétaly a občas spolu soupeřily latentně, jindy docela otevřeně. Avšak k totálnímu a dlouhodobému zničení vzájemných vztahů vedlo jen dvanáct let. Z nich se Němci, jak se zdá, poučili a jdou dál. České pohraničí se z nich vzpamatovává dodnes, částečně i vlivem lhostejné politiky.

Naštěstí zde žijí úžasní historici, umělci a další lidé, kteří regionu vracejí jeho minulost a napojují ji na současnost. Je jich méně než ve vnitrozemských regionech a leckdy to nemají snadné. Jejich vytrvalost a vztah ke kraji, navzdory jeho dlouhodobému opomíjení a vyliďňování, si zaslouží uznání. Má to smysl, protože věřím, že lepší časy pro severozápadní Čechy teprve přijdou, až regiony v centrální části republiky nebudou schopné absorbovat neustálý nárůst obyvatelstva.

G. Z.: Jakou roli hraje komunita čtenářů. Přispívají vám sami lidé svými vzpomínkami nebo materiály?

M. V.: Jak jsem už zmínil, bez čtenářů by projekt nedával smysl. Mým cílem je vytvořit jakousi početnou komunitu teplických pátračů, tedy lidí, kteří se o místní zločin zajímají a rádi o něm čtou, nebo sami přispějí svými badatelskými úlovkami. Na webu projektu jsem už zveřejnil dva příběhy od čtenářů. Někdy mi lidé i píšou, že o nějakém zločinu slyšeli a rádi by se o něm dozvěděli více. Pokud jde o zločin z druhé poloviny 20. století, uložím si ho a nezapomenu na něj. Jen ho nemůžu zpracovat hned, protože se snažím postupovat chronologicky po letech od roku 1890.

G. Z.: Vnímáte rozdíl mezi zájmem čtenářů přímo z Teplicka a těmi z jiných částí Čech?

M. V.: Nevnímám zásadní rozdíl. Jen musím pro čtenáře mimo region přizpůsobit prezentaci projektu, zvláště jsou-li z vnitrozemních částí republiky. Historie bývalých Sudet je velmi lákavá napříč celou republikou. Pro čtenáře mimo region tedy prezentaci projektu zaměřuji obecněji jako zapomenuté zločiny z českého pohraničí. Pro teplické čtenáře mají příběhy přidanou hodnotu v tom, že znají místa činu a mohou si o nich vyprávět, což mimo jiné pomáhá obnovovat orální historii regionu.

G. Z.: Jak archivní materiály ovlivňují naše vnímání dějin regionu?

M. V.: Pomáhají nám uvědomit si, že tu žili úplně obyčejní lidé s úplně obyčejnými starostmi, pro které byla politika často zcela okrajovým tématem jejich života. Archivní materiály samozřejmě nemohou nahradit žitou zkušenost, ale mohou posílit naši hrdost na region jako na místo s bohatou a nezářivou minulostí, která nás může inspirovat, a to i přes všechny potíže, s nimiž se dnes potýkáme.

G. Z.: Stává se, že narazíte na příběh, který je dnes citlivý nebo kontroverzní? Jak s ním pracujete?

M. V.: Myslím, že takové příběhy teprve přijdou, až se dostanu do období vzrůstajícího nacionalismu a antisemitských střetů. Dosud jsem narazil pouze na jediný příběh z 80. let 19. století, který mi zaslal kamarád Radim Neuvirt a který pojednával o zatčení hraběte Leopolda Lažanského z Bukové. Příběh vycházel z národoveckého časopisu *Budivoj* a jeho narativ byl velmi protiněmecký. Snažil jsem se proto vybalancovat rovnováhu sdělením, že článek odráží tehdejší nálady ve společnosti a jeho cílem je s odstupem dokumentovat výšeč z kontextu dějin, nikoliv prosazovat jakékoliv stanovisko autora webu.

G. Z.: Jaký je váš osobní pocit, když se vám podaří zrekonstruovat zapomenutý případ?

M. V.: Samotné objevení takového případu je pro mě velmi vzrušující. Pak už se nemůžu dočkat, až jej komplexně zpracuji a přeložím. A když je případ ho-

toový a doplněný o další informace a obrázky, těším se, že ho můžu sdílet s ostatními.

G. Z.: Co vás na práci s historií zločinu nejvíc baví a co je naopak nejtěžší?

M. V.: Baví mě všechny fáze zpracování, ovšem nejvíc si odpočinu u tvorby koláže. Její vymyšlení, hledání obrazového materiálu a kombinování je pro mě ohromný relax. Nejtěžší je správa samotných stránek, práce s webovou šablonou a hledání cest, jak prolomit její limity. Nejsem žádný IT specialista a učím se s každým krokem, kterým se snažím web dělat uživatelsky přívětivější. Doufám, že se to daří.

G. Z.: Uvažujete o rozšíření projektu i na jiné regiony než Teplicko?

M. V.: Zatím o tom neuvažuji, ale většina případů, které se na Teplicku odehrály, už má přesah do ostatních regionů. Oběti či pachatelé často pocházejí z jiných měst. Zločiny se neodehrávají jen v Teplicích. Kupříkladu jeden z případů se odehrál v Jílovém u Děčína. Další pachatel po činu v Teplicích pokračoval v trestné činnosti v Ústí nad Labem, a jiný byl odsouzen krajským soudem v Mostě. Případ vraždy četnického strážmistra Franze Janische dokonce zahrnuje Teplicko, Mostecko a sahá až k Plzni.

G. Z.: Jak byste chtěl, aby si lidé váš projekt pamatovali třeba za deset let?

M. V.: Každý autor projektu si asi přeje vytvořit nesmazatelnou stopu. Takovou ambici nemám, protože vím, že zapomětlivost čtenářů ovlivňuji především já sám. Zájem čtenářů posiluje neustálá práce na projektu, jeho vylepšování a vytváření nových kanálů, kterými k nim promlouvám. Zkusím v tom vytrvat. Největší radost bych měl, kdyby za deset let šel někdo po Teplicích a k člověku po boku pronesl: „Hele, v tomhle domě se kdysi stal zločin, věděl jsi to?“

**HISTORIE
ZLOČINU
NA TEPLICKU**

Zapomenuté zločiny z Teplicka

**Dosud vypátráno přes 30 případů
a objeveno více než 10 kuriozit.**

**Přidejte se k pátrání po dávných zločinech
a kuriozitách z našeho regionu.**

Historie zločinu na Teplicku

www.teplickezlociny.cz

© 2026 Martin Vršecký

Martin Vršecký

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Soubor případů z let 1890–1895

Grafická úprava, návrh titulní strany: Martin Vršecký
Vydala Historie zločinu na Teplicku jako svou 1. publikaci
elektronicky v roce 2026

Šíření kterékoli části této knihy je umožněno
jen se souhlasem autora

www.teplickezlociny.cz

Krvavé přepadení v Dlouhé ulici • Pachatel nešika • Šílený hněv pana domácího • Zločiny páchané mladistvými aneb O obětech chudoby • Stopy vraha vedly do Teplic • Poslední noc Heinricha Appelmanna • Vražedné drama pod Doubravkou • Padělatelé z Bystřan: Případ bratří Schlösserichů • Služebná usmrtila novorozence, poté jej ukryla v odpadní jímce • Franz Josef Brettschneider, zloděj z Nechvalic u Bystřan • Krupská aféra: Věznil otec svého syna osm měsíců ve sklepě? • Přepadení trhovkyně v lese u Cínovce • Drážní hlídač obětí kumpánů • Ozbrojený útěk duchcovského horníka vyděsil město • Köhlerův případ: Tragická vražda bez motivu • Obvinění zakladatele místního keramického průmyslu Alfreda Stellmachera • Křivá výpověď má krátké nohy • Svatba ve vězeňské kapli • Vražda četníka Janische

Martin Vršecký

HISTORIE ZLOČINU NA TEPLICKU

Soubor případů z let 1890–1895

www.teplickezlociny.cz